

s kryx

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964 • ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

OCESSED

AUG 27 2008

GTU LIBRARY

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

5 Craven Hill, London W2 3EN • Telephone: 020-7723 4787 • Fax: 020-7224 9301

Website: www.thyateira.org.uk • e-mail: mail@thyateira.org.uk

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 236-237

Μάιος - Ιούνιος 2008

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ £15

ΠΛΗΡΩΤΕΑ: GREEK ARCHDIOCESE OF
THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL.: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 3Της Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου: Μήνυμα διά την Παγκόσμιων Ημέραν Περιβάλλοντος
- 4Φωτογραφικά στιγμιότυπα από την Σύναξη του Ιερού Κλήρου της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας.
- 6Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Γεργογοΐου: Χαιρετισμός κατά την έναρξη των εργασιών της Συνάξεως του Ιερού Κλήρου.
- 8Αρχιμανδρίτη Δρος Ζαχαρία της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδόρου Essex Αγγλίας: «Η πνευματική διάσταση του ενοριακού έργου».
- 10Πρεσβυτέρου π. Νικολάου Βερνέζου: «Ο Κληρικός ως Λειτουργός του Υψίστου».
- 11Πρωτοπρεσβυτέρου Κυπριανού Κωνσταντινίδη: Τα πρακτικά και τα Πρωτόκολλα ως πηγές Ιστορίας των Κοινοτήτων.
- 13Οικονόμου π. Αναστασίου Σαλαπάτα: «Καταστατικά και Σχέσεις Κλήρου με τους Λαϊκούς Αρχοντες».
- 15Οικονόμου π. Γεωργίου Ζαφειράκου: «Η πνευματική διάσταση του Ελληνικού και Κατηχητικού Σχολείου».
- 17Οφφίνια και Οφφικιάλλιοι του Οικουμενικού Πατριαρχείου, του Χάρη Μεττή.
- 21Αρχιμανδρίτη Σεραφείμ Παπαθανασίου, «Η Ανάσταση ως προσωπικό ξητούμενο».
- 22His All Holiness the Ecumenical Patriarch Bartholomaeos: «Greetings at the Clergy Conference.
- 23Address by His Eminence Archbishop Gregorios at the Clergy Conference.
- 24Presbyter Dr Stavros Solomou, Sermon at the Clergy Conference.
- 25Presbyter Vassilios Papavassiliou: "Praying with Icons".
- 27Έπαφες του Σεβ. Αρχιεπισκόπου κ. Γοργογοΐου.
- 30His Eminence Archbishop Gregorios' Diary.

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN
5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL.: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

YEARLY CONTRIBUTION £15

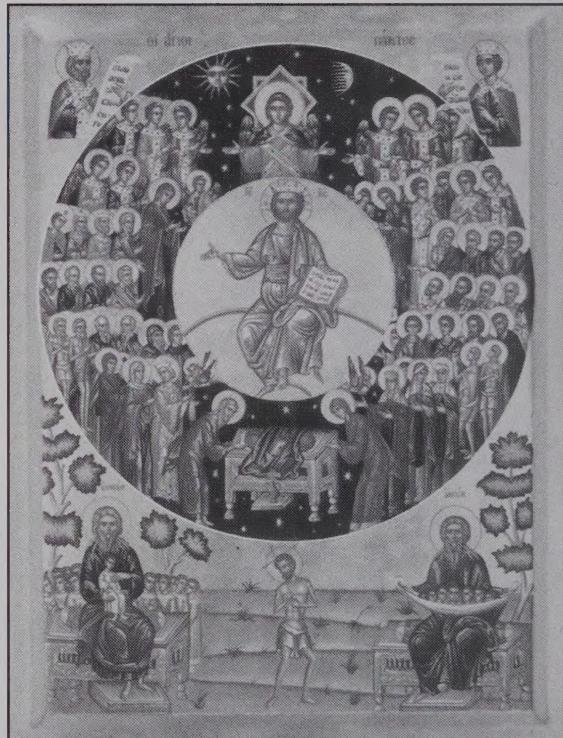
PAYABLE TO: GREEK ARCHDIOCESE OF
THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

First Published 1964

Fourth Period

May-June 2008

No.: 236-237

ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ

Έργον Βυζαντινού Αγιογραφείου
Καλύβης Εναγγελισμού Θεοτόκου

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΉΜΩΝ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Χείρ Νικολάου Βράνου, από τις Εκδόσεις Απέργη

ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΞΑ
ΟΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΑΣ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ MONO: GREEK ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΑΞΙΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

**Τερώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καὶ Μεγάλης
Βρεταννίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης
καὶ Ἰρλανδίας, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ
καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἡδύιε
Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Τερότητι καὶ εἰρήνη
παρά Θεοῦ.**

Κομισάμενοι, ἡδέως ἀνέγνωμεν τό ἀπό ιδί^η
παρελθόντος Μαρτίου γράμμα τῆς ὑμετέρας λίαν ἡμῖν
ἀγαπητῆς Τερότητος, ὑποβαλλούσης περὶ τῆς
συγκληθείσης συνάξεως τοῦ Τεροῦ Κλήρου τῆς κατ’
αὐτήν Τερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν τῇ πόλει Leeds τῆς
Ἀγγλίας, μεσοῦντος τοῦ τρέχοντος μηνὸς Μαΐου, ὡς
καθιέρωται ἐτησίως εἰς τάς παγίας δραστηριότητας
τῆς αὐτόθι ιεροθαλλοῦσας πομασίας, γεγονός πού ἐνέχει
μεγίστην ἐκκλησιολογικήν καὶ πνευματικήν σημασίαν,
οὐχί μόνον διά τόν ἐπιστηριγμόν καὶ τήν θεόδοτον
τροφοδοσίαν τῶν ψυχῶν τῶν μετεχόντων εἰς αὐτήν,
ἀλλά καὶ διά τήν περαιτέρω ἀδελφικήν σύσφιγξιν
καὶ τήν καλλιέργειαν ρωμαΐκης αὐτοσυνειδησίας εἰς
τό ἀλλογενές καὶ ἐτερόδιον περιβάλλον τῆς
Ἐσπερίας.

Διά τοῦτο δρθῶς ἐπεκράτησεν ἡ κατ’ ἔτος
διοργάνωσις τῆς συνάξεως ταύτης, διά νά γενήσθε
τήν χαράν τῆς ἀδελφικῆς κοινωνίας καὶ τήν
ἐπιοικοδομητικήν εὐκαιρίαν ἐνός γονίμου
προβληματισμοῦ.

Οὐδόλως παραβλέπομεν, βεβαίως, τάς ίδιαζούσας
συνθήκας ὑπό τάς ὅποιας ἔκαστος ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ιεροῦ
καταλόγου τήν ἐπίμοχδον καὶ καρποφόρον αὐτοῦ
ποιμαντικήν μέριμναν καθ’ ἡμέραν ἐπιτελεῖ. Οἱ
Ὀρθόδοξοι Κληρικοί, ζῶντες εἰς μίαν
πολυπολιτισμικήν κοινωνίαν, εἰς τήν ὅποιαν ἡ
συντριπτική πλειονοψιφία τοῦ ἀνθρωπίνου
δυναμικοῦ περισσότερον ἀτομικήν θεώρησιν ἔχει καὶ
οὐδόλως ἡ ποσῶς προσωπικήν δοξιακήν ἀποτίμησιν,
ἐκλαμβάνονται δηλοντί οἱ ἄνθρωποι ὡς βιολογικαὶ
μονάδες καὶ οὐχὶ ὡς εἰκόνες Θεοῦ, διφεύλουν διώς
εὐαισθητοποιοῦν διαρκῶς, διά σταθηρᾶς καὶ
διακριτικῆς μεθοδολογίας, τό χριστώνυμον πλήρωμα
τῆς ἐνοριακῆς δικαιοδοσίας των εἰς τό ἐπάναγκες θέμα

τῆς μεταξύ αὐτῶν ἐπικοινωνίας καὶ νά προβαίνουν
εἰς τήν ἀφειδώλευτον προσφοράν τῆς πατρότητος,
καθ’ δι τοῦ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀπώλεσε τήν αἰσθησιν
τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρός πατέρα, διό καὶ διακαῶς με
ἄτελεσφορον πλειστάκις τρόπον τήν ἀναζητεῖ.

Ὄποτε ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ Ἐκκλησία
τῆς ὑμετέρας ἰδιοσυστάτου πραγματικότητος, ὡς καὶ
πᾶσα Τερά Επαρχία τῆς διασπορᾶς, χρῆσι εἰλημιῶν
ἀκτινοβιούντων ἥθος Χριστοειδές, μέ ἐμβιωμένην
θεοσέβειαν καὶ διοκνον θυσιαστικήν προσφοράν, διά
νά ἀνταποκριθοῦν ἐπιτυχῶς καὶ μετά συνέσεως ὡς
πνευματικοὶ πατέρες εἰς τά πρόδηλα ταῦτα καὶ
ἀκανθώδη προβλήματα, τά διοῖα ἀναφύονται
καθημερινῶς εἰς τό νεόπλαστον πεδίον τῆς ἰδιομόρφου
κοινωνικῆς πραγματικότητος.

Ἐπί πᾶσι τούτοις, εὐχόμεθα πατρικῶς ἐκ τοῦ σεπτοῦ
τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρου, ἐκ τῆς μαρτυρικῆς
προφυλακῆς τοῦ ὁποίους ἀσκνως καὶ φιλοστόργως
κατοπτεύομεν καὶ ἐπευλογοῦμεν ὑμᾶς, δπως δὲ
Ἐκπορθητής τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἀιδου Σωτῆρος ἡμῶν,
ἐνισχύ καὶ κρατάνη κατ’ ἔμφω τόσον τήν ὑμετέραν
προσφιλή Τερότητα, ἀδελφέ ἄγιε Θυατείρων, δσον
καὶ τούς συνεργούντας αὐτής Θεοφιλεστάτους
Ἐπισκόπους καὶ ἄπαν τό εὐσεβές ιερατεῖον τῆς ἐκεῖσε
ἀκμαζούσης ἐκκλησιαστικῆς παροικίας, πληθύνων
τά ἔτη πάντων ἐν ὑγιείᾳ σιδηρῷ καὶ πνευματικῇ
θαλερότητι, πρός συνέχισιν ἐπί δι τοῦ μῆκιστον ἔτι τῆς
ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀγλαοκάρπου καὶ τιμίας διακονίας
ἡμῶν.

Καταστέφομεν δέ τήν δργανωθεῖσαν πολυσήμαντον
σύναξιν μετά τῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν εὐλόγιας,
ἐπευχόμενοι αἰσίαν πραγμάτωσιν τοῦ προγράμματος
αὐτῆς καὶ εὐόδωσιν τῆς ποιμαντικῆς αὐτῆς
στοχοθεσίας.

Ἡ δέ χάρις καὶ τό ἀπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἴησαν
μετά τῆς ὑμετέρας Τερότητος καὶ πάντων.

βη' Μαΐου σ'

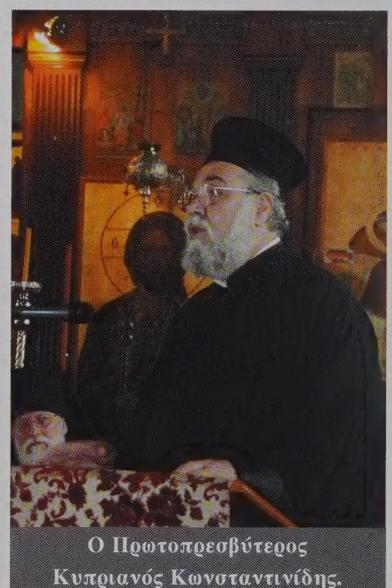
*Ο Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητός ἐν Χριστῷ
ἀδελφός Βαρθολομαῖος.

Στιγμιότυπο από την Σύναξη του Ιερού Κλήρου της
Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας, Leeds, 13 - 15 Μαΐου 2008.

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος, ο Σεβασμιότατος
Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων Γρηγόριος, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Κυανέων
Χρυσόστομος, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αμφιπόλεως Βασίλειος και, στο
βήμα, ο Πρωτοπρεσβύτερος Κυπριανός Κωνσταντινίδης

Ο Πρωτοπρεσβύτερος
Κυπριανός Κωνσταντινίδης.

Στιγμιότυπο από το Συνέδριο Νεολαίας της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων, 21 Μαρτίου 2008
Διακρίνονται, στην πρώτη σειρά, ο Πρεσβύτερος Βασίλειος Παπαβασιλείου, Νικόλαος Σκηνίτης,
Επίσκοπος Τροπαίου Αθανάσιος, Οικονόμος π. Αναστάσιος Σαλαπάτας, Οικονόμος π. Παναγιώτης Ντίκη,
και Πρεσβύτερος Δημητριανός-Χριστάκης Μελέκης.

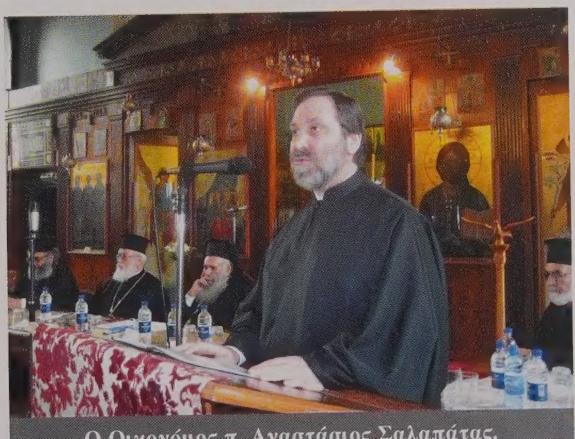
Στιγμότυπο από τη Σύναξη του Ιερού Κλήρου της Αρχιεπισκοπής Θυατείων και Μ. Βοειανίας.

Ο Αρχιμανδρίτης Δρ Ζαχαρίας της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδότου.

Ο Αρχιμανδρίτης Αιμιλιανός Παπαδάκης.

Ο Οἰκονόμος π. Αναστάσιος Σαλαπάτας.

**Χαιρετισμός Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
κ. Γρηγορίου ἐπί τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς
Συνάξεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου,
Κοινότης Τριῶν Ἱεραρχῶν Leeds καὶ Περιχώρων,
Τρίτη – Πέμπτη, 13-15 Μαΐου 2008.**

**Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἄδελφοί,
Σεβαστοί Πατέρες καὶ ἀδελφοί,
Ἄξιότιμε κ. Πρόεδρε τῆς Κοινότητος
καὶ λοιποί Προσκεκλημένοι.**

Μέ ίδιαίτερη χαρά χαιρετίζω ὅλους μέ τόν
ἔορταστικόν πασχάλιον χαιρετισμόν «Χριστός
Ἀνέστη» καὶ εὐχομαι ὅπως ἔχουμεν καλή καὶ
ἀποδοτική καὶ εὐλογημένη Σύναξη οἱ Κληρικοί
τῆς Βιβλικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ
Μεγάλης Βρετανίας, θυγατέρας ζηλευτῆς τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως.

Καλωσορίζω τούς προσκεκλημένους μας, Κληρικούς καὶ λαϊκούς, οἵ δὲ ποῖοι συμμετέχουν
στήν Σύναξή μας καὶ ίδιαίτερα εὐχαριστοῦμε τήν
φιλοξενοῦσα Κοινότητα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν
Leeds, ἡ δὲ ποία μεριμνησε γιά τήν φιλοξενία καὶ
τήν ξενάγηση καὶ τήν ύποδοχή καὶ τήν ἄνετην
διαμονή μας σ' αὐτή τήν ὥραία καὶ ίστορική
περιοχή τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Θά πρέπει ἐδῶ νά μνημονεύσουμε τόν Πρόεδρο
τοῦ Συνδέσμου τῶν Κληρικῶν μας, Αἰδεσιμο-
λογιώτατον Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἀνθιμον
Παπανδρέου καὶ τούς Συμβούλους καὶ Συνεργάτες
του, οἵ δὲ ποῖοι ἔφεραν τό βάρος γιά νά γίνει ἡ
Σύναξη καθώς πρέπει. Γιά νά μπορέσουμε νά
συνεδριάσουμε μέ ἄνεση καὶ ἀξιοπρέπεια, καὶ ἀπό
κοινοῦ νά μελετήσουμε τά προβλήματά τῆς
διακονίας μας τά δέ ποῖα εἶναι καὶ προβλήματα τοῦ
Ποιμνίου μας. Γι' αὐτό καὶ τό Θέμα τῆς Συνάξεως
μας στήν ούσίᾳ εἶναι οἱ σχέσεις τῶν Ποιμένων μέ
το Ποιμνίο τους, εἴτε αὐτοί εἶναι ἀπλοί ἐνορίτες,
εἴτε αὐτοί εἶναι Ἀρχοντες, Ἐπίτροποι,
Ἐπιτρόπισσες, Κηδεμόνες, Γονεῖς, Μαθητές,

Μαθήτριες, Δάσκαλοι, πλούσιοι, φτωχοί, δίκαιοι
ἡ ἀμαρτωλοί, καλοί Χριστιανοί καὶ πολίτες τῆς
χώρας, εἴτε αὐτοί εἶναι κακοί χριστιανοί, ἄχρωμοι
καὶ ἀλειτούργητοι καὶ παραβάτες τῶν νόμων τῆς
Πολιτείας, ἡ δὲ ποία κυβερνάει καὶ φροντίζει γιά
τήν ἀσφάλεια καὶ τήν πρόσδοτο μας.

Εἴμαστε τυχεροί, γιατί σ' αὐτήν τήν περιοχήν
ὑπάρχει δική μας Κοινότητα πού ἔχει ίστορια
σχεδόν πενήντα χρόνων, χάρις δέ στήν φιλογένεια
καὶ τήν γενναιοδωρία τοῦ Λαοῦ μας, ἀποκτήσαμε
ιδιόκτητο Ναό, τόν ιεροστολίσαμε, τόν
δργανώσαμε κατάλληλα καὶ τόν διαμορφώσαμε
σέ Ὁρθόδοξο τόπο λατρείας καὶ προσευχῆς.
Ἐχομε Βοηθητικούς χώρους γιά τίς
Ἐκπευδευτικές καὶ Κοινωνικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ
μας. ᘙχομε μόνιμο Ιερέα στό πρόσωπο τοῦ
πατρός Σαμουήλ Κουσπογένη, δὲ ποῖοι
διακατέχεται ἀπό ιεραποστολικό ξῆλο καὶ συνεχῶς
ἐκδαπανᾶται στή διακονία τοῦ Ποιμνίου του. Ἡ
Κοινότητα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἔχει ἐπιτροπή μέ
ἐπικεφαλῆς τόν κ. Κίκη Κυριάκου, νέον ὁμογενῆ
γεννημένο σ' αὐτή τήν χώρα καὶ μορφωμένο. Εἶναι
δέ πιστός καὶ ἀφοσιωμένος Ὁρθόδοξος χριστιανός
μέ οἰκογένεια καὶ καλούς συνεργάτες, οἵ δὲ ποῖοι,
μέ ὑψηλό αἴσθημα εὐθύνης, ἐργάζονται γιά τήν
πρόσδοτο καὶ τήν εύρουσθη λειτουργία καὶ τής
Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Κατηχητικοῦ
Σχολείου καὶ τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν
μέ ἐπικεφαλῆς την καὶ Λήδα Ιωάννου, καὶ Σχολική
Ἐφορεία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Δρα Χρηστάκη
Βαρναβίδη.

Ὄλοι αὐτοί, μαζί μέ τόν πιστό καὶ φιλόθεο λαό
μας, διαφεντεύονταν τά κοινά καὶ κάνονταν ὅτιδήποτε
μποροῦν, σέ στενή πάντοτε συνεργασία καὶ ὑπακοή

μέ τήν Αρχιεπισκοπή, ώστε νά προοδεύει καί νά ἀναβαθμίζεται συνεχῶς ἡ Κοινότητα στή ζωή καί τό ἔργο της σ' αὐτή τή περιοχή τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Γι' αὐτό κι ἐκφράζουμεν τήν εὔγνωμοσύνη μας στόν Πρόδεδρο τῆς Κοινότητος, την Πρόδεδρο τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν καί Δεσποινίδων, τόν Πρόδεδρο καί τήν Ἐπιτροπή τοῦ Ἑλληνικοῦ καί Κατηχητικοῦ Σχολείου, τούς Κηδεμόνες καί τό Ποίμνιο τῆς Κοινότητος, οἱ δόποιοι ἐπεφύλαξαν θερμήν ὑποδοχή στόν Αρχιεπίσκοπο, τούς Ἀρχιερεῖς καί τούς λοιπούς Κληρικούς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας καί μᾶς προσκάλεσαν νά κάνουμε τήν Συναξή μας στήν περιοχή αὐτῆ. Οἱ Ἀρχοντες τῆς Κοινότητος, μαζί μέ τόν Τερέα τους, εἶναι ἄξιοι συγχαρητηρίων γιά τήν διακονία τους πρός τήν τοπική Κοινότητα καί πρός τούς κληρικούς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οἱ δόποιοι θά ἀπολαύσουν τήν φιλοξενία καί θά τούς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά συσκεφθοῦν δλοι μαζί γιά τά ζητήματα πού σχετίζονται μέ τήν ὑψηλή διακονία τους, ποιμαίνοντες τόν Ὁρθόδοξο λαό τοῦ Θεοῦ, ὁ δόποιος ζεῖ καί προοδεύει σ' αὐτήν τήν φιλόξενη χώρα τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καί τῆς Ἰρλανδίας.

Εἶναι περιττό νά τονίσω γιά μία ἀκόμα φορά καί νά ἐπαναλάβω δτὶ ἡ διακονία τοῦ Κληρικοῦ σήμερα, καί ίδιαίτερα εἰς τή Διασπορά, εἶναι πισ δύσκολη καί πισ ἀπαιτητική καί πιεστική. Γι' αὐτό, λοιπόν, οἱ Κληρικοί πρέπει νά ἔχουν λιπαράν παιδεία, ἀγάπη ἐκτενή καί βαθεία γνώση τοῦ Ποιμνίου. Ιδιαίτερα δμως ἔχουν χρείαν σταθερᾶς ὑποστήριξης καί συνεργασίας ἀπό μέρους τῶν Κοινοτικῶν Παραγόντων, γιά νά μποροῦν νά ἀνταποκρίνωνται στίς προσδοκίες τῶν πιστῶν, οἱ δόποιοι καί θέλουν καί ἀναμένουν αὐτήν τήν συνεργασία καί τόν διάλογο Κλήρου καί Λαοῦ. Εἴμεθα δέ βέβαιοι δτὶ ἡ Σύναξή μας θά ἀπαντήσει σέ πολλά ἀπό τά προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τήν σύγχρονη Κοινωνία καί τό λαό μας, ὁ δόποιος παραμένει πιστός καί ἀφοσιωμένος εἰς τήν πίστη του καί οἰζωμένος στήν παράδοση τῶν πατέρων

καί μητέρων του.

Εἰδικά κατά τήν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνάξεως μας αὐτῆς θά ἀσχοληθοῦμε μέ τήν ἔννοια καί τό βάθος τῶν λέξεων Ποιμήν καί Ποίμνιον, δπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἐδίδαξε μέ τούς θαυμαστούς λόγους Του καί τίς παραβολές Του περί τοῦ Καλοῦ Ποιμένος¹, περί τῆς Ἀμπέλου² καί τοῦ Κλήματος³, λέξεις μέ βαθειά νοήματα, οἱ δόποιες ἐλέχθησαν κατά τρόπο συμβολικό γιά νά τονίζουν τήν ίδιαίτερη σχέση πού ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Ποιμένος καί τοῦ Ποιμνίου⁴, τό δόποιο παρομοιάζεται μέ τήν Ἀμπέλον καί τά Κλήματα⁵. Άπο δέ τήν καθημερινή ζωή μαθαίνουμε καλύτερα γιά τίς ὑπαρξιακές σχέσεις πού ὑπάρχουν μεταξύ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φύσεως καί τῆς Δημιουργίας ὀλόκληρης, τῆς δόποιας εἴμαστε μέλη καί μέρος ἀναπόσπαστο.

Κλείνοντας αὐτόν τόν χαιρετισμό, θέλω καί πάλι νά εὐχαριστήσω τήν τοπική Κοινότητα τῶν Ἀγίων Τριῶν Τεραρχῶν, ὁ δόποια μᾶς ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά συνέλθουμε οἱ Κληρικοί σ' αὐτήν τήν ὥραία καί ίστορική πόλη τοῦ Leeds τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου γιά νά διαλεχθοῦμε δλοι μαζί καί, μέ ἀγάπη, νά μοιραστοῦμε τή φιλοξενία καί νά συμπροσευχηθοῦμε, νά ἀλληλοδιδαχθοῦμε ἀπό τήν πεῖρα, τήν γνώση τοῦ καθενός καί νά ἀλληλοενισχυθοῦμε στό ιερό ἔργο μας. Προσεύχομαι δπως ὁ Μέγας Ἀρχιερέας καί Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ Ποιμήν ὁ Καλός, πού μεριμνᾷ γιά τά λογικά πρόβατά Του, κατευθύνει τά βήματά μας καί ἐπισκιάζει τή Σύναξή μας μέ τήν χάρη Του. Καί διατελῶ μετά πολλῆς ἀγάπης καί εὐχῶν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἐκ τάφου πρός σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Τρίτη, 13 Μαΐου 2008

Στοντικός και Μ. Β. Φρηγάρας

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων
καί Μεγάλης Βρετανίας Γοηγόριος

¹ Ιωάννης κεφ. 15, 1-5

² Ιωάννης κεφ. 10, 2-16

³ Ματθαῖος κεφ. 26, 31

⁴ Λουκᾶς κεφ. 2, 8

⁵ Ἀπόστολος Παύλος, Α Κορινθίους 9,7

Η πνευματική διάσταση του ενοριακού έργου

Αρχιμανδρίτου Ζαχαρία

Η πνευματική διάσταση του έργου της Εκκλησίας είναι απόλυτη. Αν αυτή παραμείνει δυνατή και σταθερή, θα ευλογηθούν και όλες οι δραστηριότητές της μέσα στον κόσμο. Τότε, οπωδήποτε, θα βεβαιωθεί η μαρτυρία της Αναστάσεως του Κυρίου «ενώ εοχάτου της γῆς»¹ και το οικτικόν Του «έως της συντελείας του αιώνος»².

Ο Κύριος είπε στον Νικόδημο ότι: «Εάν μη τις γεννηθή άνωθεν, ου δύναται ιδείν την βασιλείαν του Θεού»³. Ο κάτοχος της Βασιλείας αυτής καταγέται από τον Ουρανό και είναι πάνω από όλους. Αυτός ο κατ' εξοχήν οὐκός του Θεού, γιατί «εν Αυτῷ κατοικεῖ πάν το πλήρωμα της θεότητος σωματικών»⁴. Και εμείς για νίνοιμε δικός Του «οἰκός»⁵, πρέπει να αναγεννηθούμε από το οντάνιο Πνεύμα του Κυρίου και να αλλαγούμε εσωτερικά, ώστε να έχομε και νούς για φύση, καινούργια αισθήματα, καινούργιες σκέψεις και ένα νέο και μοναδικό σκοπό: Να έμαστε ευάρεστοι στο Λυτρωτή μας «είτε δια ζωής είτε δια θανάτου»⁶.

Ο φυσικός άνθρωπος για να αποφύγει τη φθορά που κληρονόμησε με τη σαρκική γέννηση και λιμανίνται τη ζωή του μέσα στον κόσμο αυτόν που «εν τα πονηρά κείται», πρέπει να ανακαινισθεί και να γίνει πνευματικός. Έτοι μα προέρινε να αρράξει την ελεύθερη πνοή του Θεού Πνεύματος Θα έχει τότε πνευματική δραση, για να διακρίνει τα ίχνη της Ουράνιας Βασιλείας στη ζωή του⁷ πνευματική ακοή, για να ακούνει το λόγο του Χριστού και να εμπνέεται από αυτόν⁸ καινούργια καρδιά, για να αγαπά και να βασιτάζει το υπέροχο και παντοδύναμο Όνομα του Σωτήρος Θεού. Είναι αδύνατο ο άνθρωπος να είναι ευτυχής και πεπληρωμένος, αν δεν αναγεννηθεί με τη ζωντανή έλπιδα για την αμάραντη κληρονομία που τον αναμένει στον Ουρανό.

Το έργο αυτής της πνευματικής αναγεννήσεως των ανθρώπων και της οικοδομής τους σε αχειροποίητο ναό του Ζώντος Θεού επιτελεί η Εκκλησία, που είναι Σάμα Του Χριστού πεπληρωμένο με τη θεία χάρη Του.

Ποιά είναι ώμως τα χαρακτηριστικά του ναού του Θεού; Από την Π. Διαθήκη γνωρίζουμε ότι μια ειδική παρουσία του Θεού γεμίζει το ναό με χάρη και δόξα. Πράγματι, μια ειδική, πλήρης και χαριοματική παρουσία, που διακρίνεται από τη γενική παρονοία της δημιουργικής και συνεκτικής δυνάμεως του Θεού Θεού σε όλα τα κτίσματα. Η παρουσία αυτή είναι θαυμαστή και αγία, γιατί ο ναός είναι σφραγισμένος με το άλιο Όνομα του Θεού και ελκύει ακατάπαυστα την ευδοκία και την επισκοπή του Κυρίου⁹.

Η Κ. Διαθήκη τονίζει ότι ο ίδιος ο άνθρωπος πρέπει να γίνει ναός της θεότητος. Αυτό πραγματοποιείται με τη σταθερή ενοίκηση του Θεού μέσα του. Έτοι ακριβώς ορίζει ο Απόστολος Παύλος το ναό του Θεού στον άνθρωπο, σταν λέει: «Үμείς γαρ ναός Θεού εστε ζώντος καλώς είπεν ο Θεός, ὅτι ενοικήσου εν αυτοῖς και εμερυπατήσου, και ἔσομαι αυτών θεός και αυτοὶ ἔσονται μοι λαός»¹⁰. Γίναμε ναός του Θεού, γιατί ο Θεός σήμφωνα με την αρχαία υπόσχεση Του προς τον Μωϋό¹¹, σκήνωσε μόνιμα μέσα μας με τη χαριοματική δύναμη και παρουσία Του.

Με ποιός ώμως τρόπο η χαριοματική αυτή παρουσία του Θεού εισέρχεται εις τον άνθρωπο και στερεώνεται μέσα του, ώστε να οικοδομηθεί σε αχειροποίητο ναό της θεότητος;

Εισέρχεται με την πίστη. Αυτή είναι η βασική αρετή. Οταν ο «ζων» και «ενεργής» λόγος του Θεού γίνεται με πίστη, ανακαινίζει τον άνθρωπο και ο Θεός μπορεί να κατοικήσει στην καρδιά του.

Εισέρχεται επίσης διά μέσου των μυστηρίων που τελεί η Εκκλησία. Στο Αγίο Βάπτισμα ενδύματα τον Μυστήριον Και εφόδους στον Χριστό «κατοικεῖ πάν το πλήρωμα της θεότητος σωματικών», είναι φυσικό να μεταδοθεί σε μας κάποια χαριοματική δύναμη από το πλήρωμα Του, με την οποία πραγματοποιείται η νέα «εκ Θεού»¹² πνευματική γέννηση μας.

Στο άγιο Χρίσμα, που για πρακτικούς λόγους αντικατέστησε την επίθεση των χειρόν του επισκόπου, μεταδίδεται η δωρεά του Αγίου Πνεύματος και μας κάνει διδάκτορες Θεού. Στο μυστήριο αυτό αρμόζει να αναφέρουμε τους λόγους του Απόστολου: «Ο βεβαιών ημάς συν υμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χριστὰς ημάς Θεός, ο καὶ σφραγισάμενος ημάς καὶ δους τον αρραβώνα του Πνεύματος εν ταῖς καρδίαις ημῶν»¹³. Το καρδιόμα του αγίου χρισμάτος μας συνάπτει ως μέλη στο σώμα του

Χριστού και μας κάνει «διδάκτορες Θεού».

Βεβαίως, η ενσωμάτωση με τον Χριστό που γίνεται στο Βάπτισμα και το Χρίσμα, δεν είναι στατικό γεγονός αλλά δυναμική ένωση που πρέπει να διατηρηθεί ζωντανή και σώζουσα μέχρι τέλους. Αυτό κατορθώνεται με το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, δύον, σύμφωνα με το λόγο του Χριστού, «ο τρόγον μου την σάρκα και πίνων μου το αἷμα εν οἷοι μένει καγό εν αυτῷ»¹⁴.

Ο σύνδεσμος με τον Χριστό διαφυλάσσεται ισχυρός με την εκπλήρωση των εντολών Του. Πρέπει όμως μόνον να πιστεύουμε στον Κύριο, αλλά και να Του αγαπάμε πτρώντας τις εντολές Του. Όπως ο Ιδιος βεβαιώνει: «άντις τις αγαπά με, τον λόγον μου τηρήσει και ο Πατέρ μου αγαπήσει αυτόν και πρός αυτόν ελευθερία και μονήν παρ' αυτώ ποιήσομεν»¹⁵.

Ο πιστός δέχεται επίσης τη χαριοματική δύναμη του Θεού κατά την άποκτη της προσευχής. Οταν αυτή γίνεται με συντομή και προσοχή από το βάθος της καρδιάς, ο προσευχόμενος εισέρχεται στη ζωοποιό παρουσία του Θεού και «αυτό το Πνεύμα υπερτυγχάνει υπέρ πηγών στεναγμούς αλαλήτων»¹⁶.

Αυτό λοιπόν είναι το έργο της Εκκλησίας, που επιτελείται σε κάθε ενορία. Η Εκκλησία τώρα μέσα στο χειροποίητο ναό, όπου διαφυλάσσεται η θρησκευτική μεταρρύθμιση των μυστηρίων της και η ακριβεία των δογμάτων της, γίνεται πνευματική μήτρα που γεννά τους αχειροποίητους ναούς της θεότητος, τα τίμα μελή του ζωντανού Σώματος του Χριστού. Μόνο στην αναμενόμενή άνω Ιερουσαλήμ δεν θα υπάρχει ανάγκη κανενάς ναού, γιατί εκεί ο Παντοκράτωρ Κύριος θα είναι ο ναός της, και η δόξα του Αργίου θα κάνει να εκλέψει το φως του ήλιου και της σελήνης¹⁷. Εκεί θα γίνει ολοφάνερο εκείνο που λέει ο Απόστολος, ότι «ο ναός του Θεού άγιος εστίν, ούτε εμεν ημείς»¹⁸. Στην ουράνια Ιερουσαλήμ κανένα κτίσμα ή πάθος δεν παρεπιδούσει τη λάμψη του λύχνου της, το Φως του Προσώπου του Αργίου, να διαπερνά κάθε σεσωμένο πιστό.

Στην παρούσα κατάστασή μας, «άσκημα φρονύντες και τον κόσμον οικουμενήτες», δεν μπορούμε ακόμα να εισέλθουμε πλήρως στην άγια και μακάρια παρούσια του Θεού. Χρειαζόμαστε τον μικρό και επίγειο ναό της ενορίας, όπου, αγμένοντας τον επουράνιο ναό, θα μυηθούμε στο Φως του, που κρίβεται στην προσευχή, στο λόγο του Θεού και στα μυστήριά του. Πριν από την πτώση των πρωτοτάσσων επίσης δεν υπήρχε ναός. Η παρουσία του Θεού δέσποτε του άγιου παράδεισου και ο πρώτος άνθρωπος εκεί έμοιαζε περισσότερο με τον άνθρωπο της νέας Ιερουσαλήμ, παρόλο πορειώνός της στην πτώση του.

Έκτοτε ο ναός του Θεού στον άνθρωπο, που ζει μέσα στον κόσμον οικουμενήτεως, δεν μπορούμε ακόμα να εισέλθουμε πλήρως στην άγια και μακάρια παρούσια του Θεού. Χρειαζόμαστε τον μικρό και επίγειο ναό της ενορίας, όπου, αγμένοντας τον επουράνιο ναό, θα μυηθούμε στο Φως του, που κρίβεται στην προσευχή, στο λόγο του Θεού και στα μυστήριά του. Πριν από την πτώση των πρωτοτάσσων επίσης δεν υπήρχε ναός. Η παρουσία του Θεού δέσποτε του άγιου παράδεισου και ο πρώτος άνθρωπος εκεί έμοιαζε περισσότερο με την άνθρωπη περιοχή της στην πτώση του, τη χάρη της οικτικής.

Το βασικότερο μέσο, που διαδίδεται η Εκκλησία για τη θεραπεία του ανθρώπου και τον καθαγιασμό του ως αχειροποίητου ναού της θεότητας είναι το μυστήριο της μετανοίας και της ιεράς εξομολογήσεως

Η θεραπευτική χάρη του Θεού στο μυστήριο της ξέμοιλογήσεως με την οποία ο πιστός νικά τα πάθη και την αμαρτία, διδέται για δύο κυρίων λόγων, χάρη στους οποίους ο άνθρωπος γίνεται αληθινός και ποτοθετείται στην οδό του Κυρίου.

Ο πρώτος λόγος είναι οι χειρούς των ομολογία της αληθείας.

Ο ευαγγελιστής Ιωάννης λέγει διτι, «άντις τις επώνει μόνιμα αιματοτάνας ουκ έχομεν, εαυτούς πλανύμεν και η αλήθεια ουκ έστιν εν ημίν. Εάν ομολογώμεν τας αιματοτάνας ημάν, πιστός εστι και δίκαιος ίνα αφρί ημάν τας αιματοτάνας και καθαρίσῃ πιάς από πάσης αδικίας»¹⁹. Οταν λοιπόν εξομολογήσαστε ενώπιον του Θεού, ομολογούμε κυρίως τη μεγάλη και παγκόσμια αιλήθεια της πτώσεως όλου του γένους μας, όλου του Αδάμ. Ως μπορούσαμε να πούμε πιος αν υπάρχει μια περίπτωση, κατά την οποία ο άνθρωπος γίνεται αληθήτος και μάλιστα ενώπιον των οφελεμάτων του Κυρίου, είναι εκείνη κατά την οποία ομολογεί την αιματωλότητά του. Τότε πράγματι αληθεύει. Και όταν αληθεύει, ελκύει το Πνεύμα της Αλήθειας, το οποίο τον φέρει σε βαθεία

συναίσθηση της πνευματικής του πτωχείας και στη συνέχεια τον οδηγεί σε μετάνοια. Το ίδιο Αγίο Πνεύμα παρέχει ταυτόχρονα τη θεραπεία και τη δικαίωση.

Ο δεύτερος λόγος είναι η ταπεινή υπομονή της αισχύνης που προέρχεται από την πτώση του ανθρώπου.

Η μετάνοια και η εξομολόγηση είναι απάντηση στην κλήση του Θεού. Συνεπώς, όταν εξομολογούμαστε τις αμαρτίες μας, βαστάζουμε ταπεινά τον σταυρό μας και ακολουθούμε τον Κύριο. Ομολογούμε τον Χριστό ως Θεό και Σωτήρα. Η ομολογία δώμας του Χριστού, και μάλιστα σε έναν κόσμο που «εν τα πονηρῷ κεῖται»¹⁹, συνεπάγεται αισχύνη. Γι' αυτό και ο Κύριος προειδοποιεί: «Ος εάν επαισχυνθῇ με και τους εμούς λόγους εν τη γενεά ταύτη τη μοιχαλίδι και αμαρτωλός και ο Υἱός του ανθρώπου επαισχυνθήσεται αυτόν, τότε έλθη εν τη δόξῃ του Πατρός αυτού»²⁰. Οποιος δηλαδή αποστραφεί την αισχύνη για χάρη της ομολογίας του Κυρίου, αυτός δεν σώζεται. Και σε άλλο πάλι χωρίς της Γραφής ο Κύριος βεβαίωνε: «Πας σιν ὅστις ομολογήσει εν εμοὶ ἐμπροσθεν των ανθρώπων ομολογήσως καγών εν αυτῷ ἐμπροσθεν του Πατρός μου του εν ουρανοῖς»²¹. Είναι φανερό πως όποιος Τον ομολογεί και μάλιστα υπομένοντας αισχύνη, αυτός είναι άξιος να παρουσιαστεί ενώπιον του Ουρανίου Πατρός και να επιτύχει τη σωτηρία του. Η αισχύνη και το όνειδος που δικαιάζουμε στη ζωή αυτή, σηκώνοντας το σταυρό του Χριστού οδηγεί στην αναγνώριση μας από τον Κύριο και μεταβάλλεται σε δύναμη σωτηρίας.

Γιατί ίμως η αισχύνη της εξομολογήσεως μεταβάλλεται σε πνευματική δύναμη και πως η βίωσή της τοποθετεί τον πιστό στην ταπεινή οδό του Κυρίου;

Η εξομολόγηση τοποθετεί τον πιστό στην ταπεινή οδό του Κυρίου. Ο Χριστός μας έωσε υπομένοντας τον σταυρό της αισχύνης. Ο σταυρός είναι η έφραση των «μελέονς αγάπτες». Τον, για χάρη της οποίας θυσιάσθηκε «απέρ των φιλῶν αυτοῦ»²². Άλλα και ο πιστός από αγάπη και πόθο να συμμορφώσει τη ζωή του προς το Πνεύμα του Κυρίου, εξομολογείται ταπεινά και εκούσια. Υπομένει σταυρό αισχύνης, φανερώνοντας τις αμαρτίες του ενώπιον του Θεού και του λειτουργού της Εκκλησίας. Έτοις ακολουθεί την οδό του Κυρίου. Τη μικρή ή μεγάλη αισχύνη της εξομολογήσεως του Θεός αποδέχεται ως θυσία, και γ' αυτό του ανταποδίδει τη χάρη Του που τον ανακανίζει. Συνεπώς, όποιος ακολουθεί με εκούσια αισχύνη την οδό του Κυρίου, βιώσεται στον χώρο του Κυρίου, γιατί Αυτός είναι η οδός όπως είπε. Η οδός ίμως αυτή είναι ταυτόχρονα οδός αλήθειας και ζωής. Γ' αυτό τότε στον πιστό, που βαδίζει ταπεινά στην οδό του Κυρίου μεταδέσεται η χάρη και η κατάσταση του Μεγάλου Ξενιστού. Με την εκούσια αισχύνη της εξομολογήσεως αποφεύγουμε την εκούσια αισχύνη της εσχάτης κρίσεως και δεχόμαστε τον αιώνιο έπαινο του Θεού.

Η ευαγγελική αυτή αλήθεια γίνεται σαφέστερη, όταν εξετάσουμε την περίπτωση του Ζαχαρίου. Ο επίσημος αυτούς ἀνθρώπους, υπομένοντας κάποια αισχύνη για να δει τον Χριστό, μυήθηκε κατά προφητικό τρόπο στο μυστήριο της οδού του Κυρίου, που κατευθύνονταν τη στιγμή εκείνη προς τον σταυρό της αισχύνης. Γ' αυτό και ο Κύριος τον πρόσεξε, τον επισκέφθηκε στην οικία του, τον θεράπευσε, τον πλάτισε στο «τετραπλόν» και τον έσωσε αιθμηδόν. Η λέξη «τετραπλόν» υπανίσσεται το μυστήριο του σταυρού του Κυρίου, από τον οποίο πηγάζει κάθε πλατυψός χάριτος σε βάθος και σε ύψος, σε μήκος και σε πλάτος. Ο Ζαχαρίος βρέθηκε προφητικά στην οδό του Κυρίου. Βλέπουμε λοιπόν, πως η αισχύνη του Ζαχαρίου μετατράπηκε σε δύναμη και τον οδήγησε στο περισσόν της ζωής και τον πλατυσμό της χάριτος.

Η οδός αυτή του Κυρίου είναι επισκιασμένη από το Πνεύμα Κυρίου. Είναι επίσης αποκαλυπτική, γιατί διανούγει τον νου και την καρδιά, ώστε να δει ο ἀνθρώπος την αμαρτία του στη μεταφυσική της διάσταση, ως ἔνκλημα εναντίον της Θεάς και Πατρικής αγάπης. Η δραση αυτή, όπως μας λέγουν οι Πατέρες μας, είναι πολυτύπωτη από την οράση αγγέλων. Αποκτά τότε το ἀνθρώπως προφητική αυτογνωσία και ταπείνωση. Η χάρη που αποκομίζει του εμπνέει την τέλεια τόλμη να βαστάσει την πνευματική του πτωχεία και με υική παρρησία να αποδίδει ακατάπιντα δικαιοσύνη και δόξα στον Θεό και μιμηθή μόνο στον εαυτό του. Γίνεται τότε ο ἀνθρώπος μαθητής δχι μόνο του σταυρού αλλά και της μακαριότητος. Μπορεί να ίσταται ενώπιον της παρούσας του Θεού και να ζει τη σωτηρία του στο αιώνιο «σήμερον» της ερχομένης Βασιλείας «Σήμερον σωτηρία των οίκων τούτων

εγένετο... ήλθε γαρ ο Υἱός του ανθρώπου ζητήσαι και σώσαι το απολωλός»²³.

Στην εσχατολογική αυτή πορεία, όταν εξομολογείται ο πιστός, έχει με το μέρος του όλο τον ουρανό των αγώνων. Ο Κύριος διαβεβαίωσε «χαρά έσται εν τοι ουρανῷ επί ενί αμαρτιολά μετανοούντις»²⁴. Γ' αυτό και ο εξομολόγος ιερέας δέχεται την εξομολόγηση του μετανοούντος με άκρα προσοχή, σεβασμό και δέος. Αγωνίζεται με την προσευχή του να συλλάβει την ἐντάση της μετανοίας του προσερχόμενου, ώστε να μη παρεμποδίσει το έργο της χάριτος, αλλά ως καλός οικονόμος μιστρόποιν Θεού, να συνεργήσει έστω και λίγο στην αναγέννηση του ανθρώπου. Ο πνευματικός οφείλει να θυμάται ότι δεν πρέπει να φέρεται ως ο έχων κάποια εξουσία, αλλά «ως ο διακονών»²⁵, έτοιμος να βάλλει τον εαυτό του κάτω από κάθε άνθρωπο που θέλει να υπηρετήσει. Η καρποφορία της διακονίας του θα είναι πάντοτε κατά το μέτρο της ταπεινώσεως, της προσευχής και της αγάπης που προσφέρει στους αδελφούς του.

Οχι μόνο στη διακονία αυτή της ιεράς εξομολογήσεως, αλλά και σε κάθε επαφή την με τους πιστούς ο ιερέας γίνεται το οργανό του Θεού στην ανοικοδόμηση του αχειροπότην ναού στις καρδιές τους.

Ο Χριστός, όπως τον οραματίσθηκε το προφητικό πνεύμα του Ησαΐα, είναι ο «Πατής του μέλλοντος αιώνων»²⁶. Η «γενέα» Του από την Παρθένο και προ παντός από το Πνεύμα το Άγιο είναι ανεκδιγήητη και σε αυτή θέλει να κατατάξει οι κύριοι τους απογόνους Του. Για την πνευματική αναγέννηση των ανθρώπων έσπειρε στη γη την άφθαρτη σπορά του λόγου του Θεού. Ο λόγος που εξέχεται από το στόμα Του επιτελεί το έργο. Οι ιερές, που στέκονται στερεά στο δόρυ του θελήματος του Θεού, γίνονται φορείς του λόγου Του. Γίνονται το «στόμα του Θεού», που «εξάγει τίμιον από αναξίου»²⁷. Ο λόγος τους εντάσσεται στην προσποτή του λόγου του Θεού, γίνεται δημιουργικός και μεταδίδει χάρη που πληροφορεί τις καρδιές των ακουόντων. Συνεργεί στην πνευματική τους αναγέννηση.

Όπως ο Χριστός, για να φυτέψει το λόγο του Πατρός Του στις καρδιές μας κατέβασε τον Εαυτό Του κάτω από κάθε κτίσμα, έτσι και ο θεράποντας τους ιερέας, για να συλλάβει το λόγο του Θεού και να τον μεταδώσει στους αδελφούς του, πρέπει να βάλει τον εαυτόν του κάτω από αυτούς που θέλει να διακονήσει. Χωρίς τα παπεινώσεις, και να αισθανθεί την αισθαντή της θυμάτευσης, και να ομολογήσει με αποστολικό τρόπο ότι «Χριστός ήλθε εις τον κόσμον αμαρτωλούς οώσαι σα πρώτος ειμι εγώ». Όπως ο Κύριος δεν εξουθενώσει την πρόσκληση του Ναθαναήλα, αλλά τον τίμησε με την αποκάλυψη του μεγαλύτερου θάνατος της ενώσεως του Ουρανού και της γης, δεν περιφρόνησε την ατασθαλία του βίου της Σαμαρείτιδος, αλλά την έκανε απόστολο της αιλιθίνης λατρείας Του, δεν ήλεγξε τη δειλία του Νικοδήμου να Τον ακολουθήσῃ δημόσια, αλλά του μιλούς για το πιό υψηλό μιστήριο της πνευματικής αναγέννησης, έτοι και ο ιερέας για να καταρτίσει λαό Θεού, άγιο και επλεκτό, πρέπει να μινέται συνέχεια στο μιστήριο της άκρας ταπεινώσεως του Διδασκάλου του Χριστού. Τότε η καρποφορία της διακονίας του θα είναι πλούσια.

Πρέπει να έχουμε πάντοτε μπροστά μας το υπόδειγμα του Χριστού, που μας έσωσε δχι με τη θεά παντοδυναμία Του, για να μη καταργήσει την ελευθερία μας, αλλά με την αδυναμία της αγάπης Του, που ελπίδει πιό εξουσιαστικά από όλα τα ανθρώπινα. Και εμείς δεν πρέπει να πλησιάζουμε τους πιστούς με την αυθεντία της ιερώσυνης που μέρος είναι να αγαπά καθαρά και να παραγγείσει με ειρήνη κάθε εξουθενωμένη ψυχή.

Οι ιερές, όταν είναι πονεμένη καρδιά από αγάπη προς τον Κύριο του και τους αδελφούς του, που η Πρόνοια του Θεού του εμπιστεύθηρε, «χαίρει μετά χαιρόντων και κλαίει μετά κλαίοντων»²⁸, ανάλογα με τις περιστάσεις τους. Σε κάθε επαφή μαζί τους γίνεται το άνοιγμα προς την αιώνιοτητά του Θεού. Χωρίς πονεμένη καρδιά τα λόγια της παρακλήσεως είνα αβόλα στο οπόια του και μάταια ηρούν στα αυτά του λαού. Ούτε παρηγορούν ούτε αφελούν. Ούτε πείθουν ούτε εμπνέουν.

Η διακονία των ιερών είναι χάρισμα και ήληση με αισύγκριτη τιμή και για την πιό υπέροχη δημιουργία αιθανάτων θεών και πνευμάτων τετελεωμένων των Παραδείσου. Στη διακονία αυτή οι ταπεινοί ιερές φανερώνονται ως «Χριστού ευωδία» ανάμεσα στον περιούσιο και θεόσωστο λαό της άγιας Εκκλησίας.

¹⁹ Πρόξ. 1, 8-13, 47 ²⁰ Εβρ. 2, 6 ²¹ 13 ²² Β' Κορ. 1, 21-22

²³ Ιο. 6, 56 ²⁴ Ιο. 6, 59 ²⁵ Μκ. 8, 38

²⁶ Α' Κορ. 3, 17 ²⁷ Ματθ. 10, 32

²⁸ Ιο. 15, 13 ²⁹ Ρομ. 8, 26

³⁰ Α' Ιο. 5, 19 ³¹ Ιο. 15, 14

³² Ακ. 19, 9-10 ³³ Βλ. Αποκ. 21, 22-23

³⁴ Ακ. 15, 7 ³⁵ Ακ. 22, 27

³⁶ Ησ. 9, 6

²⁹ Πρόξ. Ιερ. 13, 19 ³⁰ Βλ. Ρομ. 12, 15

Ο Κληρικός ως Λειτουργός του Υψίστου

Πρεσβυτέρου π. Νικολάου Βερνέζου

**Σεβασμιώτατε ἄγιε ποιμενάρχα μας, Πανιερώτατε, Θεοφιλέστατοι,
σεβαστοί πατέρες και αδελφοί,**

Το πρώτο κοινό άμφιο με το οποίο ενδύμαστε όλοι οι κληρικοί και των τοιών βαθμών της ιερωσύνης πριν από την τέλεση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας, είναι το γνωστό σε όλους μας Στιχάριο με το αρχικοπρεπές λευκό του χρώμα.

«Το στιχάριον», γράφει ο Αγιος Συμεών Θεοσαλονίκης, «την φωτεινή στολήν των Αγγέλων φανερώνε... αλλά και το καθαρόν και αμόλυντον εικονίζει της ιερατικής τάξεως, δια την οποίαν καθαρότητα ο ιερεύς, και αυτής αξιούται της χάριτος»^[1]. Αλλά και ο όσιος Θεόγνωστος αναφέρει «η εξωτερική αγγελόμορφη λευκότητα των αμφίων, φανερώνει την εσωτερική ωραίοτητα της ψυχῆς του λειτουργού»^[2].

Για την μετάνοια και την εξομολόγηση των κληρικών, ακούσαμε εχθές τις απόψεις πιο έμπειρων κληρικών. Από πλευράς μου, θα περιορισθώ να σας παραθέσω λόγους θεοφρόνων πατέρων – φρέσκων αυθεντικών της Παραδόσεως, καθότι, καί μικρός και ἀπειρος είμαι ώστε να καταθέω στην αγάπτη σας δικές μου απόψεις και εμπειρίες.

Σύμφωνα με τους πατέρες, ο λειτουργός του Χριστού οφελείται να είναι διαρκώς σε υψηλή πνευματική κατάσταση για να μπορεί πρώτον, να ιερούγη απατακότων τα ἁγία Μυστήρια, εκ των οποίων είναι και η ἀσκήση της θεραπευτικής επιστήμης, και δεύτερον, να κηρύγξει άφοβα τον λόγο του Θεού.

Πώς δύος μπορεί να επιτευχθεί «το καθαρόν και αμόλυντον», αφού και ο λειτουργός είναι «συνδέδεμένος» και αυτός «τας σαρκικαὶς επιθυμίαις και πόναις»^[3]. Ο Αγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος λέγει σ'εκείνους που αισθάνονται αμαρτωλοί «Ακριβώς επειδή είσαι αμαρτωλος, γ' αυτὸν ἔλα στην Εκκλησία. Δεν ἔρεις ότι είναι αμαρτωλοί και αυτοί που ιερουργούν στην αγία Τράπεζα; Διότι ἔχουν και αυτοί σάρκα, αίμα κυλάει μέσα τους, από οστά αποτελούνται και αυτοί». «Ο Θεός δεν μας ἔθως διδασκάλους τους Αγγέλους... αλλά από το ίδιο το ποίμνιο πάρονται και κάνει ποικένες από τα ίδια τα πρόβατα κάνει τον ποιμενάρχη, για να είναι συγχωρητικός στους αρχομένους και κατανούντας την αδυναμία του, να μην υπερηφανεύεται σ' αυτούς που ποιμαίνει, αλλά να ἔχει τον αναπόφευκτο ελέγχο της συνειδήσεώς του ως χαλινό και αφορμή για ταπεινοφροσύνη»^[4].

Από τους πρώτους Χριστιανικούς χρόνους η εξομολόγηση είχε συνδεθεί με την Θεία Κοινωνία. Η Διδαχή των Δώδεκα Αποστόλων γράφει: «Αφού συναντήθειε κάθε Κυριακή, ημέρα που είναι αφειωμένη στον Κύριο, τεμαχίστε τον Άγιο Άρτο και ειναρχιούστε τον Θεό, αφού προηγουμένως εξομολογηθείτε τα παραπτώματά σας, ώστε να είναι καθαρός η προσερέθμη Θύσα»^[5].

Μιλώντας ο ιερός Χρυσόστομος για την προετοιμασία που πρέπει να κάνουμε για την συμμετοχή μας στην Θεία Ευχαριστία, λέγει: «Τινωρίζω ότι όλοι βρισκόμαστε κάτια από επιτίμα και κανείς δεν θα καυχηθεί ότι έχει αγνή καρδιά. Δεν είναι δύος αυτό το φοβερό, ότι δηλαδή δεν έχουμε αγνή καρδιά, αλλά το ίτι... δεν προσερχόμαστε σ' έκεινον που μπορεί να την κάμει αγνή»^[6].

Ο Αγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέγει σχετικά με την προετοιμασία που απαιτείται για να μετέχουμε του ποτηρίου της Ζωῆς «Πόσθα δεχθεὶς κανεῖς μέσα του Σώμα και Αἷμα Χριστού, αν δεν καθαρισθεῖ πρώτη με την εξομολόγηση και με μετάνοια ανάλογη με τα πταίσματα»; «Πώς θα πάρουμε μέσος μας τον Θεό και τα γίνονται σύνοπτοι με αυτόν, χωρίς πρώτα να απορρίψουμε τις αμαρτίες με την εξομολόγηση, και χωρίς να καθαρίσουμε τον ρύπο που δημιουργήθηκε από αυτές στην ψυχή, με ελεμησόνη, με αγνεία και εγχράτεια, με προσευχή και κατάνυξη και με τα άλλα έργα της μετανοίας...» «Γέν' αυτό», συνεχίζει, «ας καθαριστούμε πρώτα αδελφοί, στο σώμα, στο στόμα και στην διάνοια, και ας προσέλθουμε να κοινωνήσουμε με αγαθή και καθαρή συνείδηση»^[7].

Ο κληρικός λοιπόν, ἔχει και αυτός ως ἀνθρώπος την ανάγκη της

μετανοίας και εξομολόγησεως. Η εξομολόγησή του σε ἄλλον πνευματικό, τον βοηθό του θεραπεύει τα πάθη του και επιτέλεον να κρίνει αντικεμενικά εκείνους που εξομολογεί και συμβούλευεν ο ίδιος. Κατά το γνωστό και τόσο περιεκτικό λόγο του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, «πρέπει να καθαρίσουμε πρώτα τους εαυτούς μας, και ἐπειτα να καθαρίσουμε τους ἄλλους. Να αποκτήσουμε σοφία και ἐπειτα να κάνουμε τους ίδιους τον Θεό, και κατόπιν να οδηγήσουμε ἄλλους σ' Αὐτόν. Να αγιασθούμε, για να αγιασόσουμε»^[8].

Οπως ανέφερα και πρίν, μια ακόμη διακονία του κληρικού, είναι και το κήρυγμα. Η εξήγηση δηλαδή των δογμάτων της πάτος και των εντολών του Θεού, η διδασκαλία της αγιαστικής χάριτος των μυστηρίων αλλά και της ανάγκης για διαρκή συμμετοχή σε αυτά. Η διδαχή του Λόγου του Θεού, είναι κατά τον Ιερό Χρυσόστομο, ένα μοναδικό θείο φράμακο που ἔχει στην διάθεσή του ο ιερέας ως θεραπευτής των ψυχών. Για να αφέλησε οώμας αυτό το φάρμακο, χρειάζεται και εδώ η ζωή του κηρύττοντος να συμβαδίζει με τα κηρυττόμενα. Όπως λέγει ο θεοφόρος Ιγνάτιος «είναι καλύτερο να ζει κανείς πνευματικά και να σιωπά, παρά να κηρύγξει χωρίς να ζει πνευματικά»^[9]. Ο διοικούσας ο Πηλούσιωτης γράφει ότι «ο βίος χωρίς τον λόγο, αφελεί περισσότερο από τον λόγο χωρίς τον βίο»^[10].

Τον κληρικό όμως που αποφασίζει να πορευθεί τον δρόμο της μετανοίας, ο Διάβολος προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποτρέψει από την σωτήριο επιτυχοφόρη. Αν και τροποποιεί ο πειρασμός τα επιχειρήματά του στους κληρικούς, σε σχέση με τους λαϊκούς, πάλι όμως κατά τους πατέρες κινούνται με την ίδια λογική.

Το ισχυρότερο δόλο του Διαβόλου, είναι η εντοποποίηση. Ο Ιερός Χρυσόστομος όμως απαντά: «Να ντρέπεσαι να αμαρτάνεις, μην ντρέπεσαι να μετανοείς... αυτή είναι η κακουργία του Διαβόλου: Όταν ο ἀνθρώπος κάμνει την αμαρτία, δεν τον αφήνει να εντραπεί, διότι γνωρίζει πως αν εντρέπεται, αποφένει την αμαρτία. Για την μετάνοια όμως τον κάμνει να ντρέπεται, διότι γνωρίζει πως δταν ντρέπεται, δεν μετανοεί. Έτοι πετυχαίνει δύο κακά: Καί στην αμαρτία τον σέρνει, καί από την μετάνοια τον απομακρύνει»^[11].

Μια άλλη παγίδα του Διαβόλου είναι η πνευματική αναισθησία, η οποία κατά τον ἀγίο Ιωάννη της Κλιμακούς, «πείθει τελικά τον ἀνθρώπο διότι δεν είναι τίποτε αυτά που ἔχει διαπράξει και πειμένων δεν χρειάζεται να μετανοήσει»^[12]. Όσοι κυριεύουνται από το φοβερό αυτό πάθος συνεχίζει ο Αγιος Ιωάννης, «ενώ αντικρύζουν την Αγία Τράπεζα, μένουν αναισθητοί. Ενώ μεταλαμβάνουν από τα ἁγία Δώρα, είναι σαν να γεύτηκαν απλώς ψωμά»^[13].

Σχετική με την πνευματική αναισθησία είναι και η εξής πρόφαση: «Στην εποχή μας – λένε μερικοί – έχουν αλλάξει τα πρόγραμμα. Αυτό που κάποτε θεωρούσε αμαρτία, σήμερα είναι φυσιολογικό. Σήμερα ζούμε σε άλλα χρόνια, δεν μπορούμε να ζήσουμε όπως οι παλαιοί». Οι εντολές όμως του Θεού είναι διαχρονικές και μπορούμε να τις εφαρμόσουμε, εάν θελούμε, κάποτε από* οποιονδήποτε συνθήκες. Και απόδειξη γίνεται είναι οι ίδιοι οι Αγιοί, οι οποίοι υπάρχουν στα κάθε εποχή.

Μερικούς τέλος ο Διάβολος μας ωρίνει στην απόγνωση λέγοντάς μας ότι δεν συγχρόνυται οι αμαρτίες μας. Ας ακούσουμε όμως τον Ιερό Χρυσόστομο τι απαντά και επιτρέψει μου να τελειώσω με αυτά τα λόγια: «Αν ήταν μόνη η μετάνοια, τότε σωστά να φοβόσουν. Επειδή όμως με την μετάνοια αναμειγνύεται η φιλανθρωπία του Θεού, έχει θάρρος. Διότι δεν υπάρχει μέτρο στην φιλανθρωπία του Θεού, ούτε μπορεί να εμφηνεύει με λόγια η αγαθότητά του. Η δική του κακία έχει μέτρο, το φάρμακο όμως δεν έχει μέτρο...»^[14] Κανείς ας μην απελπίζεται για την σωτηρία του... Είσαι τελώνης. Μπορείς να γίνεις Ευαγγελιστής. Είσαι βλάσφημος: Μπορείς να γίνεις Απόστολος. Είσαι ληστής. Μπορείς να λεπιλατήσεις τον Παραδεισό... Δεν υπάρχει καμία αμαρτία που να μην σβήνεται με την μετάνοια»^[15].

[1] Συμεών Αρχιεπ. Θεοσαλ. Απαντα p.321 ΙΣΤ'

[2] Φιλοκαλία I. Νηπτ. Μτρ. Γαλίτη, 2, 330.

[3] Ενυχή Θείας Λειτουργίας

[4] Migne, Patrologia Graeca PG 50, 726-7

[5] ΒΕΠ 2, 220

[6] ΕΠΕ 8, 436

[7] ΕΠΕ 11,400-4

[8] ΕΠΕ 1, 164

[9] ΒΕΠ 2, 267

[10] PG 78, 708C

[11] ΕΠΕ 30, 290

[12] ΚΛΙΜΑΞ p.223.

[13] ΚΛΙΜΑΞ p. 223-6

[14] ΕΠΕ 30, 288

[15] ΕΠΕ 33, 444.

Πρωτοπρεοβύτερου Κυπριανού Κονσταντινίδη.

Πρακτικά και Πρωτόκολλο ως πηγές Ιστορίας των Κοινοτήτων της Αρχιεπισκοπής Θυατείων και Μ. Βρετανίας

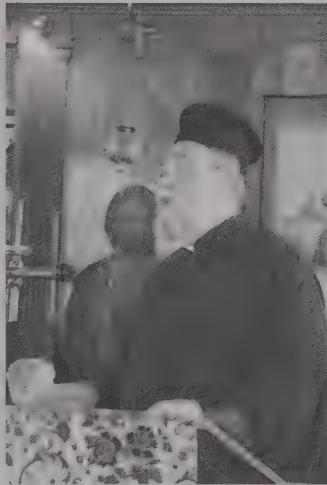
**Σεβασμιώτατε πάτερ και γέροντα
Άγιε Θυατείων, θεοφιλέστατοι
Αρχιερείς - σεβάσμιοι πατέρες -
κυρίες και κύριοι,**

Η αρχαιολογία βασίζεται εις τα ευρήματα. Τα ευρήματα χωρίζονται σε δύο (2) κατηγορίες. Εις τα ευρήματα που καταλαμβάνουν όγκο εις τον χώρο (Ναοί - Μνημεία - Βωμοί κτίσματα - αντικείμενα) και μετρούνται ανάλογα σε κυβικά μέτρα (M³) και τα ευρήματα που είναι επίπεδα στο χώρο (περγαμηνές - ειλητάρια - βιβλία - πλάκες) και μετρούνται σε τετραγωνικά μέτρα (M²).

Εις τα επίπεδα ευρήματα ανήκουν και τα γραπτά αυτά που είναι γνωστά με τον δρό ΑΡΧΕΙΑ. Μια αρχαιολογική εξίσωση μας λέγει Αρχείο ίσον Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον ίσον Ιστορία. Μα θα μου πείτε η Ιστορία είναι και προφορική μεταφέρεται από στόμα και από γενεά σε γενεά μόνο που η ίδια Ιστορία αν ακουσθεί από δύο διαφορετικούς ανθρώπους δεν ομοιάζει καθόλου η μια με την άλλη, ή αν ομοιάζει σε λίγα σημεία διότι καλοπροαιρετα ο καθένας προσθέτει και κάτι δικό του.

Εις την γραπτή Ιστορία στο αρχείο γράφονται τα γεγονότα όπως έγιναν ή όπως τα έζησαν οι τότε άνθρωποι και κάτω από ποιες συνθήκες ή πιέσεις. Όπου δεν υπάρχει Αρχείο δεν υπάρχει Ιστορία και αυτό δεν έχει κανένς το δικαίωμα να το στερήσει από κανένα τόπο ή κοινότητα. Δεν έχουμε το δικαίωμα να στερήσουμε από αυτούς που θα έλθουν να γνωρίσουν ποιοι είμαστε, και τι κάνουμε, πως ζόντας, πως εργαζόμαστε τι σκέπτομαστε και τι δημιουργήσαμε.

Ένας μεγάλος Ρώσσος Ιστορικός, ο Vasiliev γράφει είναι έγκλημα κατά της ανθρωπότητος η στέρηση της γνώσης του παρελθόντος. Ένας μεγάλος έλληνας συγγραφεύς γράφει, είναι δείγμα αμορφωσίας. Το Αρχείο ενός οργανισμού, όπως είναι η Τοπική Εκκλησία, είναι ο ζωντανός μάρτυρας του παρελθόντος, είναι μια φωνή μέσα στο χρόνο, είναι η ίδια η ζωή και τα έργα της Κοινότητος, οι αγωνίες, τα σχέδια, οι συμφωνίες, οι διαφωνίες, το έργο, ο τρόπος του σκέπτεσθαι του ανθρώπου εκείνης της εποχής,

εκείνης της δεδομένης στιγμής του χρόνου. Και κάτω από ποιές σωματοδιανοητικές συνθήκες έγιναν πράγματα ή δόθηκαν λύσεις.

Μπαίνουμε στο χωροχρόνο και με τα σημερινά δεδομένα αρχίζουμε τον συγκρητισμό πως και γιατί δόθηκαν αυτές οι λύσεις τότε, αν ήταν σωστές, ή αν σήμερα θα δίναμε άλλες καλύτερες λύσεις.

Το Αρχείο μιας Κοινότητος είναι παρελθόν και παρόν συγχρόνως. Για τον μελετητή το παρελθόν γίνεται παρόν και το νεκρό ζωντανεύει και συνδιαλέγεται. Ανακαλύπτεις σφάλματα που έγιναν TOTE και τα διορθώνεις ΤΩΡΑ, αν ο χρόνος δεν

τα έχει εξαφανίσει.

Τα Αρχεία των Κοινοτήτων μας είναι θησαυροί που αύριο θα γράψουν την Ιστορία της Βιβλικής Αρχιεπισκοπής μας, είναι θησαυροί που δεν έχουν εκτιμηθεί δύσι πρόπει, ούτε έχουν αντιμετωπισθεί με την δέουσα σοβαρότητα.

Μέσα από τα βιβλία (Των ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ τα ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ της αλληλογραφίας και τα Βιβλία ΒΑΠΤΙΣΕΩΝ - ΓΑΜΩΝ - ΘΑΝΑΤΩΝ τα Βιβλία Απογραφών βιβλίων και σκευών - φωτογραφικό υλικό πλήρως αρχειοθετημένο) βγάζουμε τις κραυγές του Τοκετού, τον πόνο του θανάτου, τις χαρές ή λύπες του Γάμου μέχρι τους διαπληκτισμούς των διαζυγίων.

Μέσα σ' αυτά τα Βιβλία βαθιά στα σπλάχνα του Αρχείου είναι καταγεγραμμένη κάθε αναπνοή των ανθρώπων της τότε εποχής, για τον Κλήρο, εορτασμούς - χειροτονίες - καθαιρέσεις - προαγωγές - σταυτιστικά στοιχεία - Συμφωνίες - Διαφωνίες - Αγορές - Τιμές αντικειμένων κ.τ.λ.

Στοιχεία που θεωρούνται άχρηστα ή πλεόνασμα σε ένα έντυπο, για τον μελετητή μπορεί να είναι μια σοβαρή πηγή πληροφοριών, π. χ. Τα νομίσματα σαν νομίσματα πολύ λίγο κοινό ενδιαφέρουν, για ένα μελετητή δύως μπορεί απ' αυτά και μόνο να βγάλει χιλιάδες συμπεράσματα για την εποχή τους, από τους άρχοντες της περιόδου, από ενδυματολογικά στοιχεία, κράμα μετάλλου, έως τεχνική κοπής κ.α.

Ένα άλλο σπουδαίο κεφάλαιο είναι το φωτογραφικό αρχείο είναι μια τράπεζα καταθέσεων στη κάθε Κοινότητα, είναι ζωντανή εικόνα του

παρελθόντος με πολύ προσοχή και κατάνυξη πρέπει να φροντίζουμε για την πλήρη ενημέρωσή του με όποιο κόστος κι αν απαιτείται από ώρες εργασίες και φόρτο υποχρεώσεων.

Ότι βρίσκουμε πεταμένο να το περιουσιαλλέγουμε και να το φροντίζουμε με αγάπη και διά δεν βρίσκουμε να το δημιουργούμε μόνοι μας.

Η ταξινόμηση των γεγονότων που έχουν φωτογραφηθεί θα πρέπει να γίνεται με χρονολογική σειρά. Οι Φωτογραφίες να προστατεύονται από τις καιρικές συνθήκες, η υγρασία π.χ. αλλοιώνει με φωτογραφία, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα. Σήμερα όλα αυτά είναι πολύ πιο εύκολα από το παρελθόν διότι η τεχνολογία βοηθά την συλλογή διατήρηση και καταγραφή.

Προχωρώντας φθάνουμε στην αλληλογραφία την αρχαίτερη επιταγή επικοινωνίας.

Ένα απλό γράμμα που πήραμε ή στείλαμε με μια ημερομηνία και υπογραφή δεν δηλώνει ΤΙΠΟΤΑ, θα μπορούσε να το γράψει ο καθένας ή να αρνηθεί ότι το έλαβε ο καθένας. Υπάρχουν βιβλία ειδικά για την αλληλογραφία τα λεγόμενα Πρωτόκολλα για εισερχόμενα και εξερχόμενα γράμματα και εκεί το κάθε γράμμα αφήνει το αποτύπωμα του, τα εισερχόμενα πότε και από ποιόν και για ποιο λόγο και τα εξερχόμενα από εμάς σε κάποιον για κάποιο λόγο. Όταν ένα γράμμα μας χαθεί υπάρχει το αγκυροβόλιο που έχει αράξει υπάρχει το λιμάνι να το βρούμε και να το επαναλάβουμε και να δικαιολογηθούμε για την τυχόν καθυστέρηση της απάντησής μας.

Μια καλή δικαιολογία είναι ότι ιρατούμε φωτοτυπίες, αλλά δεν λύνει το πρόβλημα της προχειρότητας και της απρονοησίας. Όταν ψάχνεις μια επιστολή πριν 5 χρόνια να βρεις μέσα από τρία τσουβάλια φωτοτυπίες, ενώ σε πέντε λεπτά από το Βιβλίο Πρωτοκόλλου του έτους το βρίσκουμε.

Το σπουδαιότερο όμως δεν είναι η άρνηση της πραγματικότητας αλλά η γνώση ότι το ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ επικυρώνει την γνησιότητα του εγγράφου και δίνει βαρύτητα σε αυτό. Αυτά δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει κανείς.

Αφήνοντας την αλληλογραφία που είναι ένα μεγάλο και αχανές κεφάλαια που χρειάζεται χώρο και χρόνο για να το αναλύσουμε ας πάμε σύντομα στις απογραφές.

Τα Βιβλία απογραφών είναι τα βιβλία εκείνα που περιέχουν την αγάπη των ενοριτών μας σ' όλο της το μεγαλείο. Την εικόνα που έκαναν δωρεά, το τραπέζιοντιλο που κέντησαν με αγάπη για την Αγία Τράπεζα, το καντήλι, σαν ευχαριστία σ' ένα θαύμα ή το δισκοπότηρο για μια παράληση και προστασία.

Τα Βιβλία των απογραφών είναι οι αδιάψευστοι

μάρτυρες της ποιότητος των ενοριτών μας είναι η ζυγαριά της πίστης των, είναι η κατήχηση των γονιών προς τα παιδιά τους.

Είναι τα Βιβλία εκείνα που από την άλλη μεριά κατοχυρώνουν τους προηγούμενους από εμάς - εμάς - και τους επόμενους. Με αυτά τα Βιβλία δείχνουμε ένα μέρος από το έργο μας, δείχνουμε τι βρήκαμε, προσθέτομε τι πήραμε, και παραδώσαμε ενυπογράφως τι αφήνουμε και σε ποιόν.

Τα βιβλία των απογραφών χωρίζονται σε δύο (2) ομάδες:

A. Απογραφή των σκευών, κινητών επίπλων και εικόνων.

B. Απογραφή των Βιβλίων και Εντύπων.

Τα Βιβλία των απογραφών δέον δπως συνοδεύονται από δύο πρωτοκόλλα παραλαβής και παραδόσεως για να τηρούνται τα προσχήματα από νομικής πλευράς, και να αποφεύγονται οι παρεξηγήσεις.

Αφήνοντας τις απογραφές και τα βιβλία τους προσεγγίζουμε ένα άλλο πιο σπουδαίο ή ες ίσου σπουδαίο, τα Βιβλία των Μυστηρίων.

Εδώ επικρατεί χάος, τα μυστήρια γράφονται σ' ότι (χαρτί - δεφτέρι - διαφημιστικό ημερολόγιο - τετράδιο κ.τ.λ.) υπάρχει διαθέσιμο.

Τα Βιβλία των Μυστηρίων είναι από τα πιο επίσημα Βιβλία της Κοινότητος, είναι το ληξιαρχείο της Παροικίας. Περιέχουν την εξέλιξη ή την εξελικτική πορεία της κάθε οικογένειας, αρχής γενομένης από την γέννηση - την Βάπτιση - το Γάμο - το Θάνατο που εδώ κλείνει η αυλαία της μιας οικογένειας και ανοίγει ξανά με μια άλλη γέννηση μιας νέας οικογένειας.

Είναι πολύ σοβαρό και σύχοι ιδιαιτέρας προσοχής και ανάλογου σεβασμού το ότι εμείς έμεθα σε θέση να γνωρίζουμε την εξέλικτη πορεία της κάθε οικογένειας, τις θέσεις χιλιάδων ομογενών (τηλέφωνα - διευθύνσεις) της Παροικίας, στοιχεία σοβαρά και απόρρητα. Και όχι μόνον αυτό αλλά και την περαιτέρω εξέλιξη τους μετά το Βιολογικό μας θάνατο ή την απουσία ή απομάκρυνση μας.

Η ζωή αυτών των Βιβλίων συνεχίζεται εις το διηνεκές και οι μετά από εμάς βλέπουν σ' αυτά τα βιβλία εμάς και την αδιαφορία μας ή το ενδιαφέρον και την σοβαρότητα μας δια τα τεκταινόμενα.

Υπάρχουν ακόμη πολλά που αφορούν την οργάνωση του γραφείου της Κοινότητος αλλά δεν τ' αγγίζειμε, είναι θέμα χρόνου και χώρου, ίσως μια άλλη φορά, Τελειώνοντας τον άκομψο λόγο μου θα θελα να πω τούτο σ' όλους μας.

Το γραφείο της κοινότητος είναι ο εγκέφαλος της, είναι το κέντρο επιχειρήσεων και συντονισμού της κοινωνίας, της παροικίας με τον ΕΣΩ και τον ΕΞΩ κόσμο.

Καταστατικά και

Σχέσεις Κλήρου με τους Λαϊκούς Άρχοντες

Ομιλία Οικον. Αναστασίου Δ. Σαλαπάτα στη Σύναξη Ιερού Κλήρου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείων και Μεγάλης Βρετανίας

Leeds, 13-15 Μαΐου 2008

**Σεβασμιώτατε, Πανιερώτατε,
Θεοφιλέστατοι, Σεβαστοί Πατέρες και
αδελφοί,**

Κατ' αρχάς θα ήθελα να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπό μας για την τιμή που μου κάνει για άλλη μια φορά να είμαι ομιλητής στην Ιερή αυτή Σύναξη μας.

A. Καταστατικά

Διαβάζοντας το έγκριτο λεξικό του Καθ. Μπαμπινιώτη, στο λήμμα «καταστατικό» βρίσκουμε να γράφει: «Είναι νομικός όρος. Είναι το ειδικό έγγραφο που περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων, οι οποίοι καθορίζουν την ταυτότητα και τον σκοπό, προσδιορίζουν τη λειτουργία και ρυθμίζουν την οργάνωση νομικού προσώπου, κυρίως ιδιωτικού δικαίου. Ο όρος "καταστατικό" είναι συνώνυμος με τον όρο "κανονισμός".

Όπως είναι γνωστό στην Ιερά Αρχιεπισκοπή μας έχουμε διάφορα Καταστατικά σε ισχύ και χρήση. Τα κυριώτερα από αυτά, τα οποία είναι μάλιστα κοινά και ισχύουν στην μεγάλη πλειοψηφία των Ελληνορθοδόξων Κοινοτήτων μας είναι αυτά που διέπουν την ίδρυση και λειτουργία των Κοινοτήτων, των Βοηθητικών Αδελφοτήτων, των Ελληνικών μας Σχολείων και των Οργανώσεων Νεολαίας.

Όσον αφορά το πρώτο και κυριώτερο Καταστατικό, με εμπνευσμένη πρωτοβουλία του Σεβασμιώτατου Αρχιεπισκόπου μας διορίσθηκε τον Ιούλιο του 2005 15-μελής μικτή κληρικο-λαϊκή Επιτροπή, με σκοπό την μελέτη, επεξεργασία και αναθεώρηση του Καταστατικού των Ελληνορθοδόξων Κοινοτήτων μας. Την Προεδρία της Επιτροπής ανέλαβε ο Θεοφίλ. Επίσκοπος Ναζιανζού κ. Θεοδώροπος και την Γραμματεία της ο υποφαινόμενος. Η Επιτροπή συνεδρίασε 29 φορές, μεταξύ της 21ης Ιουλίου 2005 και της 13ης Απριλίου 2007. Το αποτέλεσμα των εργασιών της ήταν η παραγωγή ενός εδαιρετικού κειμένου, 21 σελίδων, στην Ελληνική γλώσσα, το οποίο η Επιτροπή κατέθεσε τελικά προς κρίση στην Ιερά Αρχιεπισκοπή.

Την ίδια εποχή, δηλαδή 2005 - 2007, ο Σεβασμιώτατος διόρισε μια άλλη μικτή κληρικο-λαϊκή Επιτροπή, αποτελούμενη

κατ' αρχάς από πλειάδα μελών, τα οποία προετοίμασαν το Συνέδριο των Βοηθητικών Αδελφοτήτων, που έλαβε χώρα στις 18 Οκτωβρίου 2005 στην Κοινότητα Απ. Βαρνάβα και συζήτησαν επί της αρχής την αναθεώρηση του Καταστατικού των Βοηθητικών Αδελφοτήτων. Κατόπιν δε, ορίσθηκε μικρή Επιτροπή, αποτελούμενη από 4 μέλη, με συντονιστή τον υποφαινόμενο, τα οποία επεξεργάσθηκαν το νέο Καταστατικό, το οποίο κατατέθηκε σε 7 σελίδες, στις 10 Αυγούστου 2007, στην Ιερά Αρχιεπισκοπή, για τα περαιτέρω.

Στις 21 Φεβρουαρίου του 2006 ο Σεβασμιώτατος διορίζει νέα Επιτροπή, αποτελούμενη από 13 κληρικά και λαϊκά μέλη. Η νέα αυτή Επιτροπή σκοπό είχε να επεξεργασθεί τον ονομαζόμενο «Κανονισμό» του

Κεντρικού Εκπαιδευτικού Συμβουλίου (Κ.Ε.Σ.) της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, καθώς επίσης και τους ονομαζόμενους «Κανονισμούς» των Σχολικών Εφορειών. Μεταξύ των μελών της εν λόγῳ Επιτροπής αντηλλάγονταν κάποιες επιστολές με σκέψεις και προτάσεις για τα θέματα της Παροικιακής Εκπαίδευσης και της καλύτερης δυνατής οργάνωσής της, αλλά δυστυχώς τα μέλη δεν έχουν ακόμα συνεδριάσει σε ολομέλεια, κι έτσι δεν έχουν ακόμα ετοιμασθεί τα νέα Καταστατικά του Κ.Ε.Σ. και των Σχολικών Επιτροπών.

Ο ομιλών έχει συμμετάσχει ενεργά στις 3 παραπάνω Επιτροπές και γνωρίζει καλά τις λεπτομέρειες που αφορούν τα Καταστατικά που παρήθησαν. Υπάρχει βέβαια και ένα ακόμα Καταστατικό που χρειάζεται αναθεώρηση, για το οποίο απ' ό.τι γνωρίζω δεν έχει συσταθεί ειδική Επιτροπή. Είναι το Καταστατικό για τις κατά Κοινότητες Οργανώσεις της Ελληνικής Ορθόδοξης Νεολαίας.

Το σύνθετος είναι τα Καταστατικά αυτά - όταν ετοιμάζονται να συζητούνται και να ψηφίζονται στις Κληρικολαϊκές Συνελεύσεις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής μας, και κατόπιν να εγκρίνονται και να επικυρώνονται από το σεπτό Οικουμενικό μας Πατριαρχείο. Αυτή είναι μια πολλή ενδιαφέρουσα διαδικασία, την οποία έχουμε υποχρέωση να μεθοδεύσουμε άμεσα, για να προσφέρουμε σύντομα στις Κοινότητές μας τους τόσο αναγκαίους νέους καταστατικούς τους χάρτες.

Β. Σχέσεις Κλήρου με τους Λαϊκούς Άρχοντες

Αυτό είναι ένα άλλο εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα, το οποίο ο υποφαινόμενος έχει παρουσιάσει κι άλλες φορές στις Ιερατικές μας Συνάξεις. Είναι ένα ζήτημα που μπορεί να εξετασθεί από διάφορες πλευρές. Οι σχέσεις που αναπτύσσονται ιδιαίτερα μεταξύ των Ιερέων και των Εκκλησιαστικών και Κοινοτικών Συμβουλίων είναι και οι πιο ακανθώδεις. Γι' αυτές τις σχέσεις οιμήλος αναλυτικά στην περιστού μας Σύναξη και σας παραπέμπω στην δημοσιευμένη ομιλία μου στο περ. «Ορθόδοξος Κήρυξ» (Μάρτιος - Απρίλιος 2007, τεύχ. 222-223, σσ. 13-14).

Φέτος όμως παρατηρήσαμε το άνοιγμα ενός νέου κεφαλαίου στο μεγάλο βιβλίο των σχέσεων Ιερέων και Λαϊκών Αρχόντων, και μάλιστα εκείνων των Αρχόντων με τους οποίους έχουμε επαγγελματική σχέση και εξάρτηση - αν μπορούμε να χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους όντες κληρικοί. Αυτό το νέο κεφάλαιο έχει τον τίτλο : «Ερωτηματολόγιο» (αναφορικά με την μισθοδοσία του κλήρου). Το Ερωτηματολόγιο αυτό, αντίθετα με τον συνήθη σκοπό τέτοιων ερευνητικών διαδικασιών, εγείρει πολλά και σημαντικά ερωτήματα. Για παράδειγμα, ακουμπάει ότεχνα στον ευαίσθητο χώρο των απόρρητων προσωπικών δεδομένων, τα οποία προστατεύονται από την Ευρωπαϊκή αλλά και τις Εθνικές Νομοθεσίες. Τέτοια δεδομένα είναι η απόσπαση κληρικών, η επαγγελματική κατάσταση των συζύγων των Ιερέων, η ύπαρξη και πλικά των παιδιών και τα ονομαζόμενα «τυχερά». Είναι όντως απορίας άξιον πως το Ερωτηματολόγιο συμπεριλαμβάνει τέτοια θέματα, ενώ δεν συμπεριλαμβάνει άλλα σημαντικότερα, όπως η ασφαλιστική κάλυψη των Ιερέων, τα έξοδα μετακίνησης, τα έξοδα Ιερατικής ένδυσης και άλλα. Είναι δε ακόμα μεγαλύτερη η απορία όλων μας για την στοχοθεσία του. Οπωσδήποτε εμείς ως κληρικοί θα πρέπει να επισημάνουμε και την απουσία συναδέλφων μας από την Επιτροπή που παρήγαγε το Ερωτηματολόγιο αυτό, το οποίο ούτως ο άλλως αφορά εμάς αποκλειστικά.

Όμως με τον όρο Λαϊκοί Άρχοντες δεν νοούνται μόνο οι Εκκλησιαστικοί Επίτροποι, αλλά και τα μέλη των λοιπών Συμβουλίων που δραστηριοποιούνται στις Κοινότητές μας. Έτοι, σ' αυτήν την παρουσία μου θα θίβελα, με πολλή αγάπη και ειλικρινή σεβασμό, να αναφερθώ και στις θαυμάσιες σκείνες και πλήρως αφοσιωμένες ψυχές, τις Κυρίες και Δεσποινίδες των Βοηθητικών Αδελφοτήτων μας, που ως άλλες Μυροφόρες, σπεύδουν πάντοτε να συμπαρασταθούν στο λειτουργικό, ποιμαντικό και φιλανθρωπικό μας έργο. Με την απλότητα και την ευγένεια που διακρίνει τις όμορφες αυτές και γνήσια χριστιανικές ψυχές προσφέρουν από το χρόνο, τα πολυποίκιλα ταλέντα, αλλά και τα χρήματά τους, για την επιτέλεση των διαφόρων Κοινοτικών, Εκπαιδευτικών και Φιλανθρωπικών μας δραστηριοτήτων. Οι Ιερείς υπολογίζουν και πολλές φορές βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά στην βοήθεια και προσφορά των Κυριών για τα οποία έργα σχεδιάζουν στην Κοινότητα. Ο Ιερέας είναι ο Επόπτης του έργου της Βοηθητικής Αδελφότητας και ο Πνευματικός Καθοδηγητής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και γενικότερα του σπουδαίου αυτού φιλανθρωπικού σώματος. Στο νέο Καταστατικό που ετοιμάστηκε έχουν γίνει πολλές και διάφορες προβλέψεις

που δίνουν μεγάλο ρόλο και ευελιξία στις Κυρίες, για να μπορούν με άνεση να διακονούν την Εκκλησία, το Σχολείο, τη Νεολαία και τα έργα φιλανθρωπίας.

Η Επιτροπή του Ελληνικού και του Καπηλητικού Σχολείου είναι μια άλλη ιδιαίτερη Επιτροπή. Στον Ιερέα δίνεται η δυνατότητα να προσελκύσει προς αυτή την Επιτροπή και να αξιοποιήσει σ' αυτήν την περίοδο μέλη της Ομογένειας, άτομα που έχουν νέες οικογένειες, με νέα ενδιαφέροντα και φρέσκιες ιδέες, που έχουν βιολογική, διανοτική και ψυχική δύναμη, σθένος και διάθεση να αναλάβουν σημαντικές πρωτοβουλίες, με σκοπό την ανάδειξη, διατήρηση και καλλιέργεια του Ελληνορθόδοξου Πνεύματος και Πολιτισμού. Τα μέλη σ' αυτήν την Επιτροπή έχουν πολλά και διάφορα ταλέντα. Έχουν γνώσεις και μόρφωση, έχουν βιωματικές εμπειρίες από την φιλόξενη χώρα στην οποία ζούμε και έχουν αναπτύξει διάφορα χαρίσματα, ικανά να συνδράμουν δυναμικά στον εκπαιδευτικό τομέα των Κοινοτήτων μας. Ο Ιερέας, δύτινο μάλιστα είναι νέος στην πλικά, ή νεο-αφιχθείς από την Πατρίδα, μπορεί να βρει μέσα από την σχέση του με αυτά τα άτομα, πολλή μεγάλη υποστήριξη σε όλους τους τομείς της σχολικής και κοινωνικής ζωής και διακονίας του. Για τούτο θα πρέπει να καλλιεργούμε ιδιαίτερα την σχέση μας με την Επιτροπή του Ελληνικού και Καπηλητικού Σχολείου, προς όφελος όλων.

Τέλος, ένας πολύ ιδιαίτερος και εξαιρετικά ευαίσθητος τομέας είναι και αυτός της Νεολαίας. Ο Ιερέας είναι Σύμβουλος των Νέων, είναι ο Συμπαραστάτης, ο Υποστρικτής, είναι ο Πνευματικός Καθοδηγητής και Πατέρας των φιλόδοξων και ελπιδοφόρων Νέων μας. Είναι αυτός που τους καλεί και τους οργανώνει σε σώμα, είναι αυτός που επιλέγει τους καλύτερους και ενεργυτικώτερους και τους προτείνει για αρχηγούς. Όμως θα πρέπει να αναφέρουμε εμφατικά ότι είναι και αυτός που τους ακούει, που τους αφουγκράζει, που προσπαθεί να συλλάβει τον παλμό της νεανικής καρδιάς τους. Είναι, επίσης, αυτός που θα διαγνώσει τα ειδικά ταλέντα τους, είτε αυτά είναι διοικητικά και οργανωτικά, είτε είναι εκπαιδευτικά και εκκλησιαστικά. Ο Ιερέας είναι αυτός που θα προσφέρει στον Επίσκοπο του το υποψήφιο φοιτητή της Ιερής Επιστήμης, όπως επίσης και τον υποψήφιο κληρικό και θα συμμαρτυρήσει γι' αυτόν. Ο τομέας της Νεολαίας είναι βασικός και κεντρικός σε κάθε οργανωμένη ομάδα, όπως φυσικά και στην Εκκλησία μας. Ο λόγος είναι ότι οι Νέοι αποτελούν το μέλλον, το ελπιδοφόρο αύριο για ένα κόσμο καλύτερο, δικαιώτερο, ανθρωπινώτερο, ένα κόσμο που θα έχει την οσμή της πνευματικής ευωδίας και του μυστηρίου της Αγίας Ορθόδοξης Εκκλησίας μας. Αυτό τον κόσμο θα αγωνισθούν να οικοδομήσουν οι Νέοι μας, για τούτο χρειάζονται την συνεχή και αμείωτη συμπαράσταση και αρωγή μας.

Τελικά, ο Κλήρος και οι διάφοροι Λαϊκοί Άρχοντες βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και διαλεκτική μεταξύ τους, έτοις ώστε και με την βοήθεια και την χάρη του Αγίου Θεού μας και την συνδρομή της Ιεράς Αρχιεπισκοπής μας να κτίζουν από κοινού πάντοτε τις απαραίτητες γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ ουρανού και γης, προς πνευματικό όφελος πάντων των πιστών Ορθόδοξων Χριστιανών - μελών των Κοινοτήτων μας.

Η πνευματική διάσταση του Ελληνικού και Κατηχητικού Σχολείου Οικονόμου π. Γεωργίου Ζαφειράκου

Πριν 160 χρόνια ο μεγάλος Δάσκαλος του γένους Αδαμ. Κοραής, Σεβασμιώτατε, Θεοφιλέστατοι, σεβαστοί πατέρες, έκανε μια επισήμανση για το χρέος των ιερωμένων, που αναφέρεται και στη δική μας σημερινή διακονία.

(Η παιδεία σήμερα, γράφει, είναι των ιερωμένων όλων το κοινόν χρέος, χρέος όχι μικρότερο από την ιερουργία των μυστηρίων, αν θέλωμε να μη ονομάζομες τυφλούς τυφλών οδηγοί). Αδ. Κοραής.

Αυτή η προτροπή απευθύνεται στον καθένα από μας που ζούμε στην Μ. Βρετανία και έχομε ταχθεί να μεταδίδουμε Χριστό και Ελληνισμό στις καρδιές των ομογενών μας, και ειδικότερα στις αγνές ψυχούλες των νέων μας, που ζουν στην πολυεθνική και πολύ -πολιτισμική κοινωνία μας.

Μια ιστορική ματά στο παρελθόν θα μας πείσει ότι, την ένδοξη ιστορική πορεία του ελληνισμού, την καθόρισαν οι χριστιανική θρησκεία και η εκκλησία μας. Η ορθόδοξη θρησκεία μας είναι η μυστική πηγή της υπάρξεώς μας και η μαχόμενη εκκλησία μας, η κιβωτός της εθνικής μας σωτηρίας.

Την ιστορία και πορεία της ομογένειας στην Μ. Βρετανία, στη χώρα που διακονούμε, την καθόρισε η προσήλωση των ομογενών, κληρικών και λαϊκών στην ελληνοχριστιανική μας παράδοση, στην ορθόδοξη πίστη και ελληνική γλώσσα. Εάν υπάρχουμε σαν ελληνισμός και προοδεύουμε στην χώρα αυτή το οφελόυμε κατά μέγιστο βαθμό, στον ιερό κλήρο της εκκλησίας των Θυσιείων που ήταν και είναι, ο μυσταγώγος της εθνικής ψυχής και ζωής των ομογενών και ο ακούραστος διάκονος των μεγάλων ιδεών και παραδόσεων της φυλής μας.

Επίσης οι ελληνικοί ναοί και οι κληρικοί των πρώτων κοινοτήτων, ήταν αυτοί που πρωτοστάτησαν για την ίδρυση ελληνικών σχολείων με στόχο την ελληνοχριστιανική αγωγή των λίγων τότε ελληνοποιίδων.

Από το 1870 ιδρύθηκε στο Λονδίνο ελληνικό ημερήσιο σχολείο από 80 μόνο ελληνικές οικογένειες. Παρόμοιες προσπάθειες έγιναν και στα μεγάλα τότε λιμάνια της Βρετανίας, Manchester, Liverpool, Cardiff.

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο με την αύξηση των μεταναστών άνθησαν τα απογευματινά ελληνικά σχολεία των εκκλησιών, της πρώτης γενιάς των μεταναστών, επανδρωμένα με προσοντούχους εκπαιδευτικούς, ιερείς και λαϊκούς. Παράλληλα με τα ελληνικά σχολεία, στα οποία διδάσκετο η ελληνική γλώσσα, θρησκευτικά, ιστορία, παράδοση, λειτουργούσαν, σε μερικές κοινότητες και τα κυριακάτικα κατηχητικά σχολεία, εντός του ναού στο τέλος του όρθρου. Κατηχητικά σχολεία αυτοτελή δεν ιδρύθηκαν, λόγω απασχόλησης των νέων στα αγγλικά σχολεία.

Ιδρύθηκαν όμως αύγουστοι ελληνοχριστιανικής νεολαίας με άριστα αποτελέσματα.

Η οικογένεια, η Εκκλησία, οι ελληνικές τάξεις ήταν οι χώροι

όπου το παιδί διδασκόταν τη γλώσσα, τη θρησκεία, τα θίτη και έθιμα της φυλής μας.

Είναι γεγονός ότι, ο ξενιτεμένος έλληνας όπου και αν ζει έχει ως πρώτο μέλη την ελληνορθόδοξη μόρφωση των παιδιών του, την οποίαν εμπιστεύεται στην εκκλησία του.

Στην εποχή μας λειτουργούν ελληνικά σχολεία σε όλες τις κοινότητες, είναι πολύ βελτιωμένα, σε διδακτικό προσωπικό, σε αίθουσες διδασκαλίας, και με άρτια οργάνωση και διοίκηση υπό την άγρυπνη επιβλεψή του Σεβασμιώτατου μας..

Τα μειονεκτήματά τους είναι ότι, στα σχολεία αυτά φοιτούν παιδιά της τρίτης γενιάς, με μητρική γλώσσα την αγγλική. Και το χειρότερο χωρίς την παρουσία της γιαγιάς και του παππού στην οικογένεια, που ήταν οι πρώτοι και καλύτεροι δάσκαλοι και κατηχητές τους.

Το βάρος της διδασκαλίας, στα σημερινά απογευματινά Ν. Σαββατιάτικα σχολεία, επικεντρώνεται στα γλωσσικά μαθήματα Το μάθημα των θρησκευτικών διδάσκεται από τους λαϊκούς δάσκαλους σαν ιστορικό μάθημα κατά τις μεγάλες θρησκευτικές εορτές. Στα μικρά παιδιά με προσευχούλες. Ο εκκλησιασμός των μαθητών, 4-5 φορές το χρόνο, δεν είναι αρκετός για να τους μυήσει στην λειτουργική ζωή και παράδοση της Εκκλησίας, αφού δεν καταλαβαίνουν τη γλώσσα, τον σκοπό της λειτουργίας και το τι συμβολίζουν τα διάφορα σκεύη και αντικείμενα που χρησιμοποιούμε κατά την θεία λειτουργία.

Επίσης το ίδιο συμβαίνει στα ημερήσια αγγλικά σχολεία που φοιτούν τα παιδιά μας, διδάσκονται το θρησκευτικό μάθημα Θεωρητικά, με στόχο να μπορούν οι μαθητές να ξεχωρίζουν τις διαφορές μεταξύ χριστιανισμού-ιουδαϊσμού-μουσουλμανισμού.

Λείπει από τα σχολεία σήμερα η θρησκευτική παιδεία, η γνώση στο ποιος είναι ο Χριστός, τι θέλει από μας ο Χριστός, τι προσφέρει ο Χριστός και η Εκκλησία στον άνθρωπο.

Εάν θέλουμε να επιβιώσουμε σαν ελληνισμός και να διατηρηθούν οι κοινότητές μας ζωντανές, θα πρέπει να φροντίσουμε για την διατήρηση της ελληνοχριστιανικής ταυτότητας της νεολαίας μας, με την σωστή εκ μέρους μας κατήκηση.

Στην εποχή μας η οικογένεια και το ελληνικό σχολείο δεν συμβάλλουν στην θρησκευτική αγωγή των παιδιών, όπως παλαιότερα, αφήνοντας το έργο αυτό στην Εκκλησία, σε μας τους κληρικούς.

Το ζητούμενο είναι πως θα το επιτύχουμε αυτό, να τα φέρουμε στην μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, όχι μια-δυο φορές το χρόνο, τις μεγάλες εορτές Χριστούγεννα και Μ. Εβδομάδα, αλλά 20 και 30 φορές το χρόνο.

Το ιερό αυτό έργο της κατήκησης των νέων, πρώτος το άρχισε ο ίδιος ο Κύριος μας, εκείνος με το εγώ ειμι το φως του κόσμου η οδός η αλήθεια και η ζωή είναι ο πρώτος δάσκαλος και μέγας σπορέας του θείου λόγου στον ογρό των ανθρωπίνων καρδιών.

Εκείνος έδειξε ξεχωριστό ενδιαφέρον για τα παιδιά, λέγοντας, όφετε τα παιδιά ελθείν προς με, καταδεικνύοντας πώσο ο Χριστός ήθελε να επικοινωνεί με τα παιδιά με τους νέους.

Η φροντίδα και συνεχής μέριμνα της εκκλησίας για το έργο της κατήκησης των νέων ξενικά από την εποχή των αποστόλων, με αναφορά σε ομάδες από κατηχούμενους (νεωτέρους) και (νεανίσκους), και φθάνει μέχρι τις ημέρες μας.

Όταν ακούμε κατήκηση των νέων η σκέψη μας πηγαίνει στα συστηματικά σχολεία του λειτουργούν στην πατρίδα μας με τις αίθουσες διδασκαλίας, με τις τρεις βαθμίδες κατήκησης, με τα βοηθητικά βιβλία, με λαϊκούς κατηχητές...κ.ά.

Εδώ στην ξενιτά είναι εντελώς διαφορετική εικόνα, δεν έχουμε αυτή την πολυτέλεια, όχι μόνο συστηματική κατήκηση δεν γίνεται στα ελληνόπουλα, αλλά πολλά από αυτά ούτε μάθημα θρησκευτικών έχουν διδαχτεί.

Ήμαστε όμως ευτυχείς διότι μεγάλος αριθμός των νέων μας φοιτούν στα ελληνικά παροικιακά σχολεία των εκκλησιών, έρχονται στο δικό μας χώρο, στο σπίτι μας, σε ένα ελληνικό και ορθόδοξο περιβάλλον και μας δίνεται η μοναδική ευκαιρία να προσεγγίσουμε τους νέους πληκτάς από 6 μέχρι 15 ετών, όχι για ένα- δυο- πέντε χρόνια, αλλά κάθε παιδί για δέκα χρόνια, έχοντας έτοις ένα ατέλειωτο πεδίο δράσης επάνω του.

Το έργο της κατήκησης ή της διδασκαλίας των θρησκευτικών είναι επιτακτικό καθήκον μόνο του ιερέως. Όχι ότι οι λαϊκοί - εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοί, αλλά διότι δεν είναι ειδικοί, αφού το μάθημα των θρησκευτικών είναι ενωμένο με την ενοριακή και μυστηριακή ζωή της εκκλησίας, υπεύθυνος της οποίας είναι ο ιερέας.

Στην εποχή μας το ελληνικό και κατηχητικό σχολείο είναι ενωμένα, παντρεμένα μέσα στην ίδια τάξη του παροικιακού σχολείου, το ένα συμπληρώνει το άλλο.

Τι θα κάνει: Θα πρέπει ο ιερέας για να πετύχει τον στόχο του αυτόν κατόπιν συνεννοήσεως με τους δασκάλους να επισκέπτεται τις τάξεις του ελληνικού σχολείου, ή να πάρειν ομάδες παιδιών στον Ναό, για 20 λεπτά και να τους διδάξει το μάθημα των θρησκευτικών με πραότητα, ταπείνωση και διάλογο. Με τον τρόπο αυτό και τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το Ναό και ο ίδιος θα έλθει σε προσωπική επικοινωνία και σχέση με τα παιδιά, τα οποία θα αποτελέσουν τους αυριανούς ενορίτες και συνεργάτες του.

Ο ιερός Χρυσόστομος λέγει ότι, (αρκεί είς άνθρωπος ζήλω θεού πθρούμενος ολόκληρον δήμον μεταβαλείν) Ύσταν ο κληρικός έχει θείο ζήλο, δεν χρειάζεται την βοήθεια ούτε δασκάλου, ούτε επιτρόπου, για να κατηχήσει τα παιδιά.

Πριν μπει όμως στην τάξη θα ετοιμάσει το δικό του πρόγραμμα, ανάλογα με το επίπεδο γνώσης των μαθητών, έχοντας ωπ' όψιν του τους στόχους, τις βαθμίδες κατήκησης κατά πλικάς των παιδιών και τα προβλήματα που θα συναντήσει..

Βαθμίδες κατήκησης..

Μπορεί να χωρίσει την κατήκηση σε δύο βαθμίδες, στην α) σε παιδιά από 7-10 ετών μικρές προσευχές, και τις εορτές από μνήμες των αγίων, τί γιορτάζει η εκκλησία μας την εβδομάδα αυτή, εποπτικά μέσα εικόνες και φυλλάδια για να χρωματίσουν τα παιδιά.

Β) Στα παιδιά των 10-15 ετών πρέπει να ολοκληρωθεί η κατήκηση, πριν φύγουν από το σχολείο μετά τις εξετάσεις, με τη γνώση τους γύρω από τα μυστήρια, την ιστορία του χριστιανισμού και την επαφή τους με τα ιερά σκεύη, βιβλία, και άλλα αντικείμενα που χρησιμοποιούμε στην εκκλησία. Να μπουν τα παιδιά στο Ιερό να ψηλαφίσουν το αγ. Ευαγγέλιο.

δισκοπότηρα, θυμιατό, αγ. Τράπεζα, πρόθεση...κ.ά. και να μάθουν τον συμβολισμό τους.

Σε παιδιά που αποφοίτησαν μερικές ειδικές λειτουργίες, λέσχες χορού, ψυχαγωγίας, μουσική, κύκλοι ερμηνείας Α. Γραφής.

Μερικοί στόχοι της κατήκησης είναι: Να γνωρίσει το παιδί τον Χριστό όχι σαν ένα ιερό πρόσωπο της ιστορίας, αλλά σαν τον αληθινό Θεό και σωτήρα μας. Να μάθει ότι ο Χριστός είναι κοντά του και τον βοηθά όταν τον καλέσει με την προσευχή. Να μάθει ότι νέος να αντιστέκεται κατά της αμαρτίας. Να μάθει ότι τα πρόσωπα της Παναγίας και των αγίων είναι τα πρότυπα μας που μας οδηγούν στη Θέωση.

Στόχος μας είναι μεταμορφώσουμε τους νέους μας και να τους φέρουμε κοντά στη μυστηριακή ζωή της εκκλησίας. Ο Μ. Βασιλείος στόχος πρέπει να είναι (το αρπάσαι ψυχή και δούναι Θεώ). Και κατά τους τρεις ιεράρχες-στο ομοιωθείναι Θεώ-

Στην επιτυχία των στόχων μας συναντάμε πολλά προβλήματα.

Α) Η κοινωνία που ζούμε είναι εχθρική αφού έχει κάσει την αίσθηση της αμαρτίας. Ο ανθρωπιασμός, π. αγιότητα υποχωρούν μπροστά στην επιθυμία πλουτισμού και καλοζωίας. Σκοπός της κοινωνίας δεν είναι η τελειοποίηση του ανθρώπου, αλλά των μπλανών και η αύξηση κέρδους.

Προσφέρει πρότυπα ξένα προς την ελληνοχριστιανική μας παράδοσην.

Είναι πολυεθνική. Τα μηνύματα που στέλνει στους νέους σήμερα είναι. Το να είσαι τίμιος είναι ανοσία. Η θρησκεία δεν χρειάζεται.

Β) Άλλο πρόβλημα είναι οι γονείς, δεύτερης γενεάς:

Είναι αδιάφοροι για την αναζήτηση του αγαθού.

Είναι απασχολημένοι με την εργασία του και τις υλικές ανάγκες των παιδιών των.

Ενδιαφέρονται μόνο για την επαγγελματική επιτυχία των παιδιών των.

Τους ενδιαφέρει μόνο ο εξωτερική εμφάνιση των παιδιών των.

Δεν προσφέρουν θρησκευτική αγωγή στα παιδιά τους.

Έτσι το ελληνικό σχολείο είναι πρώτος κατηχητής με το θρησκευτικό μάθημα.

Γ) Τα παιδιά: Κουράζονται από τη συνεχή σχολική απασχόληση.

Νομίζουν ότι έχουν μόνο δικαιώματα και όχι υποχρεώσεις.

Θεωρούν την Κυριακή ημέρα ξεκούρασης και ψυχαγωγίας.

Αφιερώνουν την ελεύθερη ώρα τους στην τηλεόραση και στο ιντερνετ.

Νομίζουν ότι η εκκλησία τους στέρει την ελευθερία τους. Θεωρούν αγγαρεία όποιο μάθημα είναι εκτός του σχολείου.

Τελειώνοντας να υπενθυμίσω την προτροπή του Αδ. Κοραή ότι, καθήκον μας δεν είναι μόνο ο Θ. Λειτουργία αλλά και η κατήκηση της νεολαίας στα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη, όσο δύσκολο και αν είναι αυτό.

Καλούμεθα, λοιπόν αδελφοί μου, να γίνουμε οι θεματοφύλακες και αγωγοί της ελληνοχριστιανικής μας παράδοσης στους νέους, στα παιδιά την ελπίδα του μέλλοντος, με την συστηματική διδασκαλία του θρησκευτικού μαθήματος, σε μια εποχή καθόλου φιλόδεντην και δεκτική σε πνευματικές αξίες, σε μια οικογένεια και νεολαία τρίτης γενεάς αδιάφορη για ηθική και θρησκευτική πρόοδο.

Να ομάστε σίγουροι όμως ότι, ο αναστημένος Χριστός που γνωρίζει την αγάπη μας, θα αναπληρώσει το ελλειπές και θα θεραπεύσει το ασθενές και το δικό τους και το δικό μας.

ΟΦΦΙΚΙΑ ΚΑΙ ΟΦΦΙΚΙΑΛΙΟΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

(Ομιλία στο Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο των
Οφφικιαλίων του Οικουμενικού Πατριαρχείου,
Κωνσταντινούπολη, 24 Μαΐου 2008)

Υπό
Χάρη Κ. Μεττή,
Άρχοντος
Διδασκάλου

Μετά την έλευση στη Μεγάλη Βρετανία του αειμνήστου Μητροπολίτη (και αργότερα Αρχιεπισκόπου) Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας Αθηναγόρα Κοκκινάκη το 1964, τιμήθηκαν με οφφικία, για την προσφορά τους και την εγένει συμβολή τους στην υπηρεσία της Εκκλησίας μας και της Ομογένειας της Μεγάλης Βρετανίας, μια ομάδα Ομογενών που ανήκαν σ' όλα τα στρώματα του λαού μας που συναποτελεί το πλήρωμα της εκεί Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Στην δε επιλογή πολλών από τους τιμηθέντες αποφασιστικό ρόλο διαδραμάτισε ο Πρωτοσύγκελλος τότε και αργότερα Επίσκοπος Τραπαίου Γρηγόριος (ο σημερινός Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας), ο οποίος αποτελούσε το δεξί χέρι και τον στενότερο και πιο αφοσιωμένο συνεργάτη του Αθηναγόρα (1964-1979).

Ο θεσμός των οφφικίων ή αξιωμάτων άγει την καταγωγή του (για τους σκοπούς που μας απασχολούν εδώ) στη Βυζαντινή Εποχή, η δε ορολογία είναι, ως επί το πλείστον, ρωμαϊκής προέλευσης για τους γνωστούς ιστορικούς λόγους. Μετά την Άλωση, αρκετά από τα οφφικία αυτά διατηρήθηκαν από τη Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία, ο Οικουμενικό μας Πατριαρχείο, το οποίο και τα προσάρμωσε στη νέα τάξη των πραγμάτων. Ο όρος, πάντως, «οφφίκιον» προέρχεται από το λατινικό «officium», δηλαδή «υπηρεσία» κατ' αρχήν στρατιωτικής ή διοικητικής μορφής, οι δε «οφφικιάλοι» ή «οφφικιάλιοι» (λατινικό officiales) αρχικά μεν αποτελούσαν απλώς τους αξιωματούχους μιας κυβερνητικής Υπηρεσίας ή Τμήματος (Υπουργείου όπως θα λέγαμε σήμερα), αργότερα δε όλα τα μέλη της υπηρεσίας αυτής, του προϊσταμένου της συμπεριλαμβανομένου.

Το γεγονός, όμως, διτάσσει στην καθαρά Ρωμαϊκή αυτοκρατορία όσο επίσης αργότερα και στη Βυζαντινή, ο Αυτοκράτορας συγκέντρωνε στο πρόσωπό του και την ανώτατη Εκκλησιαστική εξουσία, στη δε βυζαντινή περίοδο το διοικητικό σύστημα ήταν κατά το μάλλον και ήτταν θεοκρατικό χαρακτήρα, τα οφφικία και οι οφφικιάλοι εκπροσωπούσαν και τον γενικότερα διοικητικό-στρατιωτικό μηχανισμό, αλλά και τον ειδικότερο εκκλησιαστικό. Έτσι, είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς τα οφφικία, κατά τρόπο συμβατικό έστω, σε καθαρά Κυβερνητικά και σε Εκκλησιαστικά, εκτός μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, όπου ο τίτλος είναι απόλυτα οφθαλμοφανής, όπως είναι, δηλαδή, οι τρεις βαθμοί της ιεροσύνης (διάκονος, πρεσβύτερος, επίσκοπος), αλλά και τα αξιώματα που δίνονται σε άγαμους κληρικούς (Αρχιμανδρίτης, Μητροπολίτης, Αρχιεπίσκοπος, Πατριάρχης), και σε έγγαμους (Οικονόμος, Πρωτοπρεσβύτερος), ή εκείνοι του στρατού. Είναι, επίσης, σύνθετες στα διάφορα γραπτά μνημεία τόσο της Βυζαντινής,

όσο και της μεταβυζαντινής περιόδου, να παρατηρείται κάποια ανομοιογένεια στην ερμηνεία των διαφόρων οφφικίων, ιδιαίτερα μάλιστα επειδή αρκετά από αυτά είχαν κατανήσει εντελώς τιμπτικά, χωρίς κανένα ουσιαστικό περιεχόμενο (κάπι παρόμοιο με τις σημερινές τιμπτικές διακρίσεις που απονέμει η Βασίλισσα της Αγγλίας συνήθως μετά από εισήγηση της εκάστοτε Κυβέρνησης). Αρκεί δε να ανατρέξει κανείς στα κλασικά πλέον έργα του Κωντσαντίνου Πορφυρογέννητου, «Βασίλειος Τάξις» (δέκατος αιώνας), και του Κωδικού του Κουροπαλάτου, «Περί οφφικιαλίων» (δέκατος τέταρτος αιώνας), όπου εκτίθενται με κάθε λεπτομέρεια η ιεραρχία των διαφόρων οφφικίων, η υπηρεσία που επιτελούσαν, η στολή εκάστου και οι τελετές για την αναγρέυσή τους, και τα συγκρίνει όλα αυτά με το πολυτυπότατο για το θέμα αυτό εξάτομο συγκεντρωτικό έργο των Γ. Α. Ράλλη και Μ. Ποτλή, «Σύνταγμα των Θείων και Ιερών Κανόνων κ.λπ.» (1852-1859) για να αντιληφθεί την εξελικτική πορεία που είχαν πάρει τόσο τα διάφορα οφφικία. Όσο και η σημασία αυτών στο πέρασμα των αιώνων και προπάντων ένεκα των νέων συνθηκών που είχαν δημιουργηθεί λόγω των αντιξόων ιστορικών εξελίξεων που επικράτησαν στην Βυζαντινή Αυτοκρατορία και στο εν συνεχείᾳ υπόδουλο Γένος. Ιδιαίτερη, επίσης, σημασία αποκτούν, για τον μελετητή του θεσμού αυτού των οφφικιαλίων, οι παρατηρήσεις του χαλκέντερου ιστοριοδίφου του τέλους του δέκατου ένατου και των αρχών του εικοστού αιώνα, Μανουήλ Γεδεών, τις οποίες βρίσκουμε διάσπαρτες στην εκδιόδημενη τότε πολύτομο και ανυπολόγιστης ιστορικής αξίας «Έκκλησιαστική Αλήθεια Κωνσταντινουπόλεως». Στα σχόλια, μάλιστα, που προτάσσει της έκδοσης, από τον ίδιο, ενός έμμετρου καταλόγου ενενήντα τεσσάρων στίχων, μετριώτατης, θα προσθέταμε, ποιητικής έμπνευσης, των οφφικίων της Βυζαντινής αυτοκρατορικής Αυλής και συνταχθέντος τον δέκατο πέμπτο αιώνα από τον μοναχό Ματθαίο Βλάσταρη, ο Γεδεών, ο οποίος εκτιμούσε αφάνταστα την τιμπτική αξία των οφφικίων αυτών, και με την χαρακτηριστική του δυκτικότητα και αρχαιοπρεπή γλώσσα, απευθύνεται και «εἰς τους χάσκοντας προς τας τιμάς ταύτας, ων τινες, μακράν του τιμήσαι τον βαθμόν, ον ἐλάβον, κατώρθωσαν και να μη τιμηθῶσιν υπ' αυτοῦ».

Επειδή, συνεπώς, μετά την Άλωση και την τραγική κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τον ρόλο του απονέμοντος τα οφφικία, και όχι μόνο, ανέλαβε, ως εθναρχούσα για αιώνες Εκκλησία, εξ ολοκλήρου το Οικουμενικό Πατριαρχείο, είναι πολύ φυσικό οι τιμώμενοι να έχουν άμεση σχέση με την Εκκλησία και το πολλαπλό της έργο (θρησκευτικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό), έστω και αν οι τιμώμενοι δεν είναι πια κατ' ανάγκην ιερωμένοι ή στρατιωτικοί και δεν

ανήκουν οργανικά στον καθαρά ιερατικό μηχανισμό και την διοικητική οργάνωση και την εν γένει λειτουργία της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Οφείλουν, όμως, όλοι, όσοι έχουν το μεγάλο προνόμιο να τιμηθούν από αυτή, να διακρίνονται παντού και πάντοτε για το άριστο ήθος και την πλήρη κι ενεργούμενη αφοσίωση και προσφορά τους, υλική και ηθική, προς το Κέντρο της Ορθοδοξίας, το Σεπτό ημών Οικουμενικό Πατριαρχείο, για την επιβίωση, την ενίσχυση και την προβολή του οποίου έχουμε ιερό καθήκον να αγωνιζόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις.

Για το μέγιστο μέρος της Ομογένειας της Μεγάλης Βρετανίας, ο θεσμός των οιφφικίων ήταν κάτι το εντελώς άγνωστο. Η βαθύτατη, όμως, θρασκευτικότητα που χαρακτηρίζει ως επί το πλείστον την Έλληνα -και μάλιστα τον μετανάστη σε ξένες χώρες- αλλά και η πηγαία εκτίμηση που τρέφουν οι μετανάστες για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, είναι τέτοια ώστε, η πιο απτή αυτή σύνδεσή τους με τη Μπέρα Εκκλησία και τους θεσμούς της, τους ενέπλοτες χαράς και υπερφάνειας κι έθεσε τις ισχυρές βάσεις για μια πιο άμεση και πιο ενεργούμενη συμμετοχή τους στους αγώνες και τις αγωνίες της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Υπήρξε, συνεπώς, σοφή και καθ' όλα δικαιολογημένη η απόφαση του αειμνήστου Αθηναγόρα Κοκκινάκη να εισηγηθεί στον ομώνυμο του αοίδιμο και Μέγα Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα τον Α' την απονομή τιμητικών πατριαρχικών οιφφικίων σε πλειάδα εγκρίτων ομογενών -και ουχί μόνο ανδρών, αλλά και είκοσι οκτώ κυριών- απάντων τότε μελών της Ομογένειας που συναποτελούσαν το πλήρωμα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας.

Στην απονομή των οιφφικίων αυτών, ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας είχε υπ' όψη του οπωδόποτε μια κάποια ιεράρχηση τίτλων, ακολουθώντας στενά αν και όχι αποκλειστικά το Τυπικό της Εκκλησίας, στο οποίο τα οιφφικά χωρίζονται σε Τρεις Πεντάδες, και στον «Χορό των Ευωνύμων Ανδρών», και όπου οι τίτλοι είχαν άμεση σχέση με την Τάξη της Εκκλησίας. Αναφέραμε, όμως, πιο πάνω ότι πάμπολλα οιφφικία βρίσκονταν αρχικά έξω από την Τάξη της Εκκλησίας -είτε αυτά αποτελούσαν εκκλησιαστικούς τίτλους και οιφφικία, είτε ήταν καθαρά πολιτικού τίτλοι και αξιώματα. Έτσι, λοιπόν, βλέπουμε από τον σωζόμενο στα Αρχεία της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κατάλογο των οιφφικιαλίων όχι μόνο τίτλους που εμπίπτουν στις «Τρεις Εκκλησιαστικές Πεντάδες» και στον «Χορό των Ευωνύμων Ανδρών», αλλά και στους πολιτικούς και διοικητικούς τίτλους και αξιώματα, που υπήρξαν κατάλοιπα είτε της ένδοξης βυζαντινής περιόδου, είτε των μελανών χρόνων της δουλείας, όταν το Οικουμενικό Πατριαρχείο αποτελούσε την Εθναρχούσα Εκκλησία.

Κατ' αλφαριθμητική σειρά -και, σε παρένθεση, ο αριθμός των μέχρι σήμερα τιμηθέντων με το αναγραφόμενο συγκεκριμένο οιφφίκιο- τα απονεμηθέντα κατά καιρούς (από του 1964-2007) σε ομογενείς της Μεγάλης Βρετανίας οιφφίκια είναι τα εξής:

Ακτουάριος (14), Δεπουτάτος (45), Διδάσκαλος (7), Διδάσκαλος του Αποστόλου (1), Διδάσκαλος του Γένους(2), Διδάσκαλος της Εκκλησίας (1), Διερμηνεύς(1), Δικαιοιφύλαξ(2), Μέγας Δικαιοιφύλαξ(1), Δομέστικος ή

Δομέστικος(2), Δομέστικος Α'(1), Έκδικος(10), Μέγας Έκδικος(1), Έξαρχος(7), Ιερομνήμων(4), Μέγας Ιερομνήμων(2), Καστρίνιος(10), Λαμπαδάριος(2), Λαοσυνάκτης(2), Μαϊστωρ(6), Μυρεψός(1), Νομοφύλαξ(3), Μέγας Νομοφύλαξ(1), Νοτάριος(23), Μέγας Νοτάριος(1), Ορφανοτρόφος(6), Οστιάριος(6), Προστάτης των Γραμμάτων(3), Προστάτης των Σχολείων(1), Πριμικήριος(4), Πρωτέκδικος(1), Μέγας Πρωτέκδικος(2), Πρωτονοτάριος(3), Μέγας Πρωτονοτάριος(1), Πρωτοφάλτης(2), Ρεφερενδάριος(4), Μέγας Ρεφερενδάριος(3), Σκευοφύλαξ(6), Μέγας Σκευοφύλαξ(1), Υπομνηματογράφος(4), Μέγας Υπομνηματογράφος(2), Χαρτουλάριος(7), Μέγας Χαρτουλάριος(1), Χαρτοφύλαξ Μέγας(1). Να σημειώσουμε, όμως, εδώ ότι πολλοί από τους Άρχοντες ή Οιφφικιαλίους αυτούς έχουν ήδη πεθάνει, οπότε και ο κατάλογος ανανεώνται ανάλογα με την επιθυμία ή την κρίση του Αρχιερέως που εισηγείται την απόνομή οιφφικίου στον Οικουμενικό Πατριάρχη, ο οποίος είναι και ο μόνος που θα αποφασίσει να απονείμει κάποιο συγκεκριμένο οιφφίκιο.

Ο Τρεις Πεντάδες, σύμφωνα με την Τάξη της Εκκλησίας όπως δίδεται στο «Μέγα Ευχολόγιον», περιέχουν τα εξής οιφφίκια:

Πρώτη Πεντάδα: Οικονόμος, Σακελλάριος, Σκευοφύλαξ, Χαρτοφύλαξ, Σακελλάριων.

Δεύτερη Πεντάδα: Νοτάριος, Κανστρίσιος, Ρεφερενδάριος, Λογοθέτης, Υπομνηματογράφος.

Τρίτη Πεντάδα: Έκδικος, Ιερομνήμων, ο Επί των Γονάτων, Υπομνημάτων, Διδάσκαλος.

Χορός Ευωνύμων Ανδρών: Δεπουτάτος, Δομέστικος, Έξαρχος, Λαμπαδάριος, Πριμικήριος, Ψάλτης.

Από τα οιφφικια, που βρίσκονται μεν έξω από την Τάξη της Εκκλησίας, αλλά αποτελούν εν τούτοις εκκλησιαστικούς τίτλους και αξιώματα, ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας Α' απένειμε τα εξής: Ορφανοτρόφος, Οστιάριος, Χαρτουλάριος.

Από δε τους Πολιτικούς Τίτλους και Αξιώματα απένειμε τα ακόλουθα: Ακτουάριος, Διερμηνεύς, Δικαιοιφύλαξ, Μαϊστωρ, Μυρεψός, Νομοφύλαξ.

Η ερμηνεία των οιφφικίων αυτών (με εξαίρεση την προσθήκη του επιθέτου «Μέγας» ή «Πρώτος», όπου είναι φανερή η προσθήκη για να τονισθεί ο διάκριση σε κάτι το ιδιαίτερα σημαντικό) πρέπει οπωδόποτε να θεωρηθεί εντελώς σχηματικά, χωρίς υπερτονισμό της ανωτερότητας ή κατωτερότητας του ενός ή του άλλου τιμωμένου προσώπου, παρόλο που κι εδώ η προσθήκη του επιθέτου «Μέγας» υποδιλώνει κάποτε την εξαιρετική εκτίμηση που τρέφει ο Οικουμενικός Πατριάρχης ή, τις πιο πολλές φορές, ο εισηγούμενος Αρχιερέας προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη -που είναι, σημειώτεον, και ο μόνος δυνάμενος ν' απονείμει ή να αφαιρέσει οιφφίκιον- την απονομή οιφφικίου στο προτεινόμενο πρόσωπο. Και τούτο προς άρση κάθε παρεξήγησης από μέρους όλων εκείνων, τους οποίους ο αειμνηστος Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων Αθηναγόρας Κοκκινάκης είχε κρίνει ως άξιους για να τιμηθούν με οιφφίκιον από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αναφέρω δε ενδεικτικά εδώ το οιφφίκιον του Διδάσκαλου, το οποίο έχω την τιμή και το προνόμιο να φέρω ήδη από το 1967.

Το οφφίκιον αυτό του Διδασκάλου έχει απονεμηθεί, από του 1964 μέχρι σήμερα, σε επτά ομογενείς που ζούσαν κι εργάζονταν στην Μεγάλη Βρετανία, αλλά με κάποια ουσιαστική διαφοροποίηση στην ονομασία του οφφίκιου. Ο ομιλών εργαζόμουνα τότε ως καθηγητής σε Αγγλικό Γυμνάσιο, προτάθηκα δε από τον αείμνηστον Αρχιεπίσκοπο Αθηναγόρα Κοκκινάκη για να τιμηθώ με πατριαρχικό οφφίκιο επειδή, κατά την κρίση και την εκτίμησή του, είχα πρωτοσταθήσει, μεταξύ άλλων, στην επίσημη εισαγωγή της διδασκαλίας των Νέων Ελληνικών και της Ελληνικής Ιστορίας στο Γυμνάσιο όπου δίδασκα, αλλά και με την ευγενή προοπτική και προσδοκία να εφαρμοσθεί αυτό και σε όλα τα Αγγλικά Γυμνάσια, υπό τον όρο, βέβαια, ότι και οι γονείς των παιδιών που φοιτούσαν σε αυτά θα το απαιτούσαν από την Κυβέρνηση και τις τοπικές εκπαιδευτικές αρχές της χώρας, οι οποίες φέρουν και την δόλι ευθύνη της κανονικής λειτουργίας των σχολείων της περιοχής τους. Το δε οφφίκιον που μου απονεμήθηκε ήταν του απλού Διδασκάλου. Την ίδια, όμως, περίοδο τιμήθηκαν και τρεις Έλληνες Καθηγητές Βρετανικών Πανεπιστημίων, οι Κωνσταντίνος Μπασάκης, Σταύρος Παπαστάυρου και Ιωάννης Ζηζιούλας, αλλά την φορά αυτή με ένα πολύ πιο επιβλητικό οφφίκιον, οι μεν πρώτοι δύο ως «Διδασκαλοί του Γένους», ο δε τρίτος, ο σημερινός Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ιωάννης, ως λαϊκός, τότε, Ιωάννης Ζηζιούλας, με το πολύ επιτυχημένο οφφίκιον «Διδασκαλος της Εκκλησίας». Αντίθετα, όμως, ένας τέταρτος, τότε, Καθηγητής Πανεπιστημίου, ο Σωκράτης Χριστοδούλης, τιμήθηκε μεν και αυτός, αλλά με το οφφίκιον μόνο του απλού «Διδασκάλου». Οι υπόλοιποι δύο που τιμήθηκαν στην περίοδο αυτή με το οφφίκιον του «Διδασκάλου» ήταν καταξιωμένοι δημοδιδάσκαλοι, ενώ οι υπόλοιποι δύο ουδεμίαν απολύτως σχέση είχαν με το διδασκαλικό λειτουργημα -ο μεν ένας υπήρξε επιτυχημένος επιχειρηματίας, ο δε άλλος εστιάτορας, αλλά και οι δύο ενίσχυαν παντοτρόπως το έργο της Αρχιεπισκοπής και μάλιστα στον εκπαιδευτικό τομέα των δραστηριοτήτων της. Δυο άλλοι τίτλοι Διδασκάλου, που απονεμήθηκαν αργότερα σε ομογενείς της Μεγάλης Βρετανίας, είναι «Διδασκαλος του Ευαγγελίου» ο ένας, και «Διδασκαλος του Αποστόλου» ο άλλος, αλλά και πάλι σε δυο αφοισιωμένους μεν εργάτες της Εκκλησίας και οικονομικοί υποστηρικτές του εκπαιδευτικού της έργου, αλλά χωρίς καμιά απολύτως θεολογική ή έστω και Μέσης Εκπαίδευσης μόρφωση. Εξ άλλου, στις είκοσι οκτώ κυρίες της Ομογένειας της Μεγάλης Βρετανίας (όλες υπήρχαν σύζυγοι τιμηθέντων με οφφίκια ομογενών), απονεμήθηκε απλώς ο πολύ τιμητικός γ' αυτές και την Ομογένεια τίτλος «Αρχόντισσα του Οικουμενικού Πατριαρχείου», κάτι όμως που δεν έχει, δυστυχώς, επαναληφθεί έκτοτε, παρόλο που θα άξιζε οπωσδήποτε να τιμηθούν πολλές κυρίες για το όντως λίγαν αξιέπαινο και αξιοθαύμαστο έργο που προσφέρουν στην Εκκλησία και την Ομογένεια σε όλους τους σημαντικούς τομείς των δραστηριοτήτων της.

Θα προσπαθήσουμε, λοιπόν, να ερμηνεύσουμε τους τίτλους, και πάλιν κατ' αλφαριθμητικήν σειρά, των οφφίκιων που έχουν απονεμηθεί σε ομογενείς που ζουν και προοδεύουν στην Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία, στις οποίες εκτείνεται η

πνευματική και εκκλησιαστική δικαιοδοσία της ακμάζουσας αυτής Επαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου, επαναλαμβάνοντας, όμως, και τονίζοντας ότι οι διδόμενες εδώ ερμηνείες είναι εκ των πραγμάτων αδύνατο να καλύπτουν και να εξαντλούν όλη την ιστορική εξέλιξη του ενός ή του άλλου όρου λόγω ακριβώς του πολύ περιορισμένου χρόνου μιας επιτροχάδην εισηγήσεως.

1. ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΣ

Κατ' αρχάς τον τίτλο αυτό έφεραν λειτουργοί της Ρωμαϊκής Πολιτείας επιφορτισμένοι με τη φύλαξη των αρχείων του Κράτους. Αργότερα αποτελούσαν τους ταμίες του Κράτους και ακόμη πιο ύστερα τους γιατρούς στην υπηρεσία της Αυλής. Οι τελευταίοι, όμως, έφεραν και τον τίτλο του «μυρεψύον», δηλαδή του αρωματοποιού, ή του κατασκευαστή αλοιφών για διάφορες αρρώστιες. Στην Κωνσταντινούπολη, επίσης, τον τίτλο του Ακτουαρίου έφεραν και οι υπεύθυνοι προσωπικού του Ιπποδρόμου όπου, ως γνωστόν, πραγματοποιούνταν πολλές και σοβαρότατες εκδηλώσεις του λαού της Πρωτεύουσας.

2. ΔΕΠΟΥΤΑΤΟΣ ή ΔΕΠΟΤΑΤΟΣ

Ο αξιωματούχος που έφερε τον τίτλο αυτό αποτελούσε ένα είδος συνδέσμου του λαού με τον Επίσκοπο και γενικά τον Κλήρο. Κατά την Βυζαντινή, μάλιστα, εποχή, ο Πατριάρχης απένειμε τον τίτλο αυτόν και στον στεφόμενο Αυτοκράτορα. Ο Δεπούτατος προπορεύόταν του Επισκόπου και κανόνιζε τα της επισκέψεως κι υπόδοχής του Αρχιερέα σε κάποια κοινότητα, πόλη ή χωριό. Λαμπαδιφορών ωσαύτως προπορεύόταν του Ιερέα όταν ο τελευταίος κατευθυνόταν στον άμβωνα για ν' αναγγέσει το Ευαγγέλιο, ή προς την Αγία Τράπεζα κατά την είσοδο των αγίων δώρων. Ήταν, δηλαδή, ένα είδος τελετάρχη που κανόνιζε τις λεπτομέρειες ή το τυπικό μέρος κάποιας επίσημης εκδήλωσης (όπως ήταν η επίσκεψη του Αρχιερέα), ή της θείας λειτουργίας.

3. ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Για τον όρο αυτό ως οφφίκιον θα μπορούσε να γράψει κανείς ολόκληρη διατριβή. Αναφέρουμε απλώς πως ο κατ' εξοχήν Διδασκαλος στη Χριστιανική Θρησκεία ήταν βέβαια ο ιδρυτής αυτής Ιησούς Χριστός. Τον τίτλο του Διδασκάλου απέκτησαν αργότερα και οι Μαθητές του όπως, επίσης, και οι μεγάλοι ιεροκήρυκες και θεολόγοι. Τρεις, μάλιστα, από τους Πατέρες της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας ανακηρύχθηκαν και αναγνωρίστηκαν ως «Οικουμενικοί Διδασκαλοί», ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, στη δε Δυτική Εκκλησία ονομάστηκαν «Διδάκτορες της Εκκλησίας» ο Επίσκοπος Μεδιολάνων Αμβρόσιος, ο Ιερώνυμος, ο Αυγουστίνος και ο Ρώμης Γρηγόριος ο Διάλογος. Ο θεσμός του Διδασκάλου, με την έννοια του ερμηνευτή των Γραφών, υπήρχε, βέβαια, και στην Εβραϊκή Θρησκεία, από την οποία και επέζησε στον Χριστιανισμό. Όμως, με την τελική ελληνοποίηση του Βυζαντίου και την απελευθέρωση των σκλάβων που είχε αρκεσί αρκετούς αιώνες πιο πριν (δεν πρέπει να λησμονούμε ότι στην Αρχαία Ελλάδα και την Ρώμη οι καθαυτό διδάσκαλοι ανήκαν κυρίως στις τάξεις των διούλων· και δεν μιλάμε εδώ

για το Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους μεγάλους γενικά φιλοσόφους και σοφιστές), ο θεσμός του διδασκάλου τέθηκε κάτω από τον άμεσο έλεγχο είτε του Αυτοκράτορα είτε της Εκκλησίας. Έτσι, δημιουργήθηκε και το αξίωμα του Διδασκάλου, το οποίο αποτελούσε ένα είδος «πτυχίου» ή «πιστοποιητικού διδασκάλου» και, ανάλογα με την αξία που σπέδιδε η εξουσία στον άλφα ή βήτα διδάσκαλο, μεγάλωνε και ο τίτλος, ή εξειδικεύόταν.

Έτσι έχουμε τους Διδασκάλους του Γένους, τους Διδασκάλους της Εκκλησίας, του Ευαγγελίου, του Αποστόλου, τους απλούς Διδασκάλους, τους Προστάτες των Γραμμάτων ή των Σχολείων, κ.λπ. Σε όλες, όμως, αυτές τις περιπτώσεις ο τίτλος του Διδασκάλου παρέμεινε στενά συνδεδεμένος με το γενικότερο έργο της Εκκλησίας, πολλοί δε, μάλιστα, Διδάσκαλοι ήταν ταυτόχρονα και Ιερωμένοι.

Στην Κύπρο, για παράδειγμα, αλλά και στο ξεωτερικό όπου διαβιούν Ελληνοκύπριοι, μέχρι και σήμερα ακόμη τους Ιερείς τους προσφωνούν «Δάσκαλες» και όχι «Πάτερ», γιατί ο Ιερέας υπήρξε, ως γνωστόν, ο ουσιαστικός και εν πολλοίς ο μόνος και μοναδικής αξίας κι εμπιστοσύνης θεματοφύλακας της παιδείας κατά τα μαύρα χρόνια της δουλείας του Γένους στους κατά καιρούς κατακτητές του.

4. ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΣ

Ο θεσμός του Διερμηνέα, τον οποίο συναντούμε και σήμερα με αυτήν ακριβώς την ονομασία, αντιστοιχεί πλήρως με τον αγγλικό όρο «*interpreter*», δηλαδή «μεταφραστής» από μια γλώσσα στην άλλη μεταξύ ετερογλώσσων συνομιλητών και διαλεγομένων. Το αξίωμα αυτό είναι πολύ παλαιό: Το βρίσκουμε στον Ηρόδοτο, για παράδειγμα, με τη σημασία του ερμηνευτή διαφόρων προφητειών ή προβλέψεων (ένα είδος ιερομάντη) στην Αθηναϊκή ιστορία (ο Απόλλωνας Θεωρούνταν ο κατ' εξοχήν ερμηνευτής για το μέλλον της πόλεως), και στην Ιουδαιϊκή Θρησκεία. Τον όρο βρίσκουμε, επίσης, και στην Καινή Διαθήκη, αν και τώρα αρχίζει να παίρνει τη σημασία του μεταφραστή και όχι απλώς του θρησκευτικού ερμηνευτή.

Στη Ρωμαϊκή και τη Βυζαντινή ιστορία ο διερμηνεύς αποκτά πια τη σημερινή του σημασία -δηλαδή του μεταφραστή από μια γλώσσα σε άλλη- όρο που χρησιμοποίησε στη συνέχεια και ο Ορθόδοξη Εκκλησία στις σχέσεις της τόσο με τη Σουλτανική Αυλή, όσο και με τις άλλες μη Ελληνόφωνες Εκκλησίες. Στις αποκλειστικές, όμως, σχέσεις της με την Οθωμανική Αυλή, το Οικουμενικό Πατριαρχείο χρησιμοποίησε τελικά τον όρο Δραγουμάνος, από το αραβικό «tāgerman», το οποίο υποκατέστησε τον όρο τζαούς (chiaouss) που βρίσκουμε στις ιστορίες της Άνας Κομνηνής και του Γεωργίου Παχυμέρου, ειδικά για διερμηνείς μεταξύ της Βυζαντινής Αυλής και των Οθωμανών Σουλτάνων.

Πάντως ο Διερμηνεύς, όπως αργότερα ο Λογοθέτης και ο Μέγας Λογοθέτης, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντα επίσημου συνδέσμου Πατριαρχείου και Υψηλής Πύλης, απέκτησε τεραστία δύναμην και σημασία για ευνόποιους λόγους.

5. ΔΙΚΑΙΟΦΥΛΑΞ

Δικαιοφύλακες υπήρξαν πάντοτε όλοι οι νομομαθείς, όσοι είχαν τάξει ως αποστολή τους τη διαφύλαξη των νόμων και

την ερμηνεία τους με τέτοιο σοφό και απροκατάληπτο τρόπο ώστε να υποστηρίζεται πάντοτε εκείνος που είχε δίκαιο. Δεν πρέπει, πάντως, να συγχέεται ο όρος αυτός με τον του δικηγόρου, του οποίου έργο είναι να προσπαθήσει ν' αποδείξει ότι ο πελάτης του έχει πάντα δίκαιο. Αντίθετα, ο δικαιοφύλαξ ήταν ο αδέκαστος κριτής, γι' αυτό και η Εκκλησία τους χρησιμοποίησε πάντοτε ως συμβούλους της σε θέματα όχι μόνο εφαρμογής του Εκκλησιαστικού, αρχικά, δικαίου και στην συνέχεια (επί Τουρκοκρατίας) και του Δημοσίου δικαίου, αλλά και της ερμηνείας των διαφόρων νομικών σημείων που παρουσιάζονταν από καιρού εις καιρό στις σχέσεις του υπόδουλου Γένους με τους κυριάρχους Οθωμανούς. Πάντως το αξίωμα αυτό, όπως και τόσα άλλα, παραμένουν τώρα πια απλοί τιμποτικοί τίτλοι, τους οποίους το Οικουμενικό Πατριαρχείο απονέμει, ως επί το πλείστον, σε νομομαθείς που έχουν άμεση σχέση με την Εκκλησία και το έργον της.

6. ΔΩΜΕΣΤΙΚΟΣ

Στην Βυζαντινή εποχή ο τίτλος του Δωμέστικου είχε καθαρά στρατιωτική σημασία και αναφέροταν στον στρατιωτικό διοικητή ενός τάγματος στρατού. Υπήρχαν, επίσης, οι δυο Μεγάλοι Δωμέστικοι ή Αρχιστράτηγοι, ένας για το Ανατολικό και ένας για το Δυτικό τμήμα της Αυτοκρατορίας.

Στην Εκκλησία, όμως, ο τίτλος του Δωμέστικου διδόταν στους ιεροφύλατες και στους αναγνώστες που υπηρετούσαν είτε στον Πατριαρχικό Ναό είτε στους άλλους Ιερούς Ναούς της Πόλης. Παλαιότερα, όμως, δωμέστικοι αποκαλούνταν και οι θυρωροί στην Αγία Σοφία. Οπωσδήποτε δε οι δωμέστικοι (δύο σε κάθε ναό, ένας για τον δεξιό και ένας για τον αριστερό χορό των ιεροφυλάτων) υπάγονταν στον Αρχιστράτηγο Πρωτοψάλτη του Ναού.

7. ΕΚΔΙΚΟΣ

Τον τίτλο αυτό έφεραν οι νομικοί σύμβουλοι της Εκκλησίας, οι οποίοι την εκπροσωπούσαν ως συνήγοροι στα διάφορα δικαστήρια είτε για διαφορές που αφορούσαν εκκλησιαστική περιουσία, είτε για θέματα σχετιζόμενα με τον κλήρο και τις διαφορές τους με την πολιτεία. Ήταν, δηλαδή, αυτοί (σε αντιδιαστολή προς τους δικαιοφύλακες) οι δικηγόροι της Εκκλησίας. Κάποτε, όμως, εκτελούσαν και χρέι δικαστών ιδίως κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας, όταν πολλές υποθέσεις εκδικάζονταν από τα εκκλησιαστικά μάλλον παρά από τα πολιτικά δικαστήρια. Οι δε Έκδικοι μπορούσαν να είναι είτε κληρικοί είτε (τις περισσότερες φορές) λαϊκοί νομομαθείς. Όταν, μάλιστα, υπήρχαν πολλοί Έκδικοι, τότε σε κάποιον αναγνωρίζονταν το δικαίωμα του προϊσταμένου και του εδίδετο ο τίτλος του Πρωτεκδίκου.

8. ΕΞΑΡΧΟΣ

Ο όρος και το αξίωμα αυτό αναφέρεται, ως επί το πλείστον, σε ανωτέρους κληρικούς με ευρύτατες διοικητικές δικαιοδοσίες, ή σε εκπρόσωπους του Οικουμενικού Πατριαρχη (και των Μητροπολιτών του Πατριαρχείου) με ειδική αποστολή για κάποιο συγκεκριμένο θέμα. Απονέμεται, όμως, ο τίτλος αυτός και σε λαϊκούς εκπροσώπους του Πατριαρχη, αλλά και πάλι για την διεκπεραίωση κάποιας συγκεκριμένης αποστολής.

η συνέχεια στο επόμενο...

Η Ανάσταση ως προσωπικό υπούμενο

Αρχιμανδρίτη Σεραφείρ Χ. Παπαθανασίου

Σ αράντα ολόκληρες ημέρες χαιρετισμάστε με το θυριλικό αναστάσιμο χαιρετισμό. Σιγοψάλλουμε, σε κάθε περίπτωση, τον παιάνα της νίκης. Αισθανόμαστε ψυχικά πιο ανάλαφροι, έχοντας απαλλαγές από το άλγος του θείου Πάθους. Η Ανάσταση του Θεανθρώπου, για μία ακόμη φορά, εορτάστηκε και πανηγυρίστηκε, δύο ως κάθε χρόνο, με την ανάλογη λαμπρότητα και μεγαλειότητα, που προσδίδει η Εκκλησία και το πλήρωμά της, στο μοναδικό αυτό γεγονός.

Με μία τάση υπερ-πανηγυρισμού καλωσορίζουμε το Μ. Σάββατο το βράδυ, το αναμενόμενο γεγονός της Ανάστασης. Γεμίζουμε ασφυκτικά, για λίγο, τις Εκκλησίες και υποδεχόμαστε τον Αναστημένο Χριστό με αναμμένες λαμπάδες και καλοσιδερωμένα ρουχά. Ακούμε για λίγο το «Χριστός Ανέστη» και επιστρέφουμε, ασυγκράτητα πεινασμένοι, στο πασχαλιάτικο τραπέζι. Εξαντλούμαστε σε ευχές και προσηρήσεις, σε χαμόγελα και ασπασμούς, σε φαγητά και τσουγκρίσματα αυγών. Και ζούμε στην ατμόσφαιρα του Πάσχα... Γιατί κάπως έτσι αντιλαμβανόμαστε, όχι όλοι ευτυχώς, το Πάσχα και συμμετέχουμε στο γεγονός της Ανάστασης. Ξωρίς αυτό να σημαίνει ότι όλα αυτά απάδουν με το πνεύμα της εορτής, απλά δεν είναι το ζητούμενο. Ιεραρχικά θα έπρεπε να έπονται και να παραμένουν στο επίπεδο της κοινωνίκης έμφασης του πανηγυρισμού.

Γιατί, αν μένουμε μόνο σε αυτά προσκολλημένοι, απλούστατα γεννιούνται ερωτήματα, που ενδεχομένως δύσκολα απαντώνται με μία τέτοιου είδους πασχαλινή αντιληφτή. Τι γίνεται, λ.χ. όταν σήσουν τα κεριά, σιγήσουν οι ψάλτες και αδειάσει το τραπέζι; Και κυρίως, όταν γυρίσει ο καθένας στην καθημερινότητα του; Πώς θα μετατρέψει το πασχάλιο μήνυμα, της κατατρόπωσης της ζωής κατά του θανάτου, από απλό χαρούσυνο άγγελμα σε μία ουσιαστικότερη στάση ζωής; Πώς θα συντελεστεί, δηλ. μια βαθύτερη αίσθηση της Ανάστασης; Γιατί αυτό είναι το ζητούμενο. Να μπορέσει ο κάθε άνθρωπος να διαισθανθεί τον Ιησού ως Αναστημένο Θεάνθρωπο. Να παρασυρθεί από το χείμαρρο της αναστάσιμης αγάπης Του και να νιώσει σε απόλυτο βαθμό την ελπίδα, που προσφέρει το συγκλονιστικό αυτό γεγονός. Με άλλα λόγια, να κάνουμε το Χριστό και την Ανάσταση Του, προσωπική υπόθεση. Μόνο έτσι άλλωστε αποκτάει υπόσταση και νόημα ακόμα και αυτή καθ' εαυτή η Ανάσταση.

Έστω κι αν όλοι πιστεύουν στην Ανάσταση, όταν σε προσωπικό επίπεδο δεν την αντιλαμβανόμαστε, τότε δεν έχει καμία ενεργετική αξία το γεγονός. Όλοι οι Απόστολοι τι διαβεβαίωσαν τον Θωμά στο υπερώ της Ιερουσαλήμ, λίγο μετά την εμφάνιση του αναστάντος Διδασκάλου τους;

Ότι, «εωράκαμεν τον Κύριον! Τον διαβεβαίωναν περί τον γεγονότος της Ανάστασης, αλλά ο Θωμάς αμετακίνητα δύσπιστος δεν μπορούσε να το δεχτεί και ζητούσε απέτες αποδείξεις. Όχι γιατί δεν ήθελε, απλά γιατί δεν είχε κάνει την Ανάσταση του Διδασκάλου του προσωπική υπόθεση. Δεν την πίστεψε γιατί δεν την διαπραγματεύτηκε μέσα του. Όλοι οι υπόλοιποι χαίρονταν, αυτός δύνατον ήμεινε άγευστος της αναστάσης χαράς μέχρις ότου λειτούργησε εντός του εμπειρικά. Τη στιγμή, που κάνει κτήμα του, δική του υπόθεση, την Ανάσταση του Κυρίου του, δεν χρειάζεται πλέον ούτε να τον αγγίξει, ούτε να τον ακούσει, ούτε να τον δει. Δεν χρειάζεται καμία αισθητή απόδειξη. Άρκει η πίστη στο γεγονός για να διασαλπίσει και ο ίδιος την Ανάσταση του Χριστού, και να αισθανθεί την καταλυτική της δύναμη έναντι της φθοροποιού ισχύος του θανάτου.

Δεν προβάλλει τυχαία η Εκκλησία μας, την ευαγγελική περιοπή της δυσπιστίας του Θωμά, ευθύς αμέσως μετά την Ανάσταση. Το κάνει, ακριβώς, για να καταδείξει ότι η Ανάσταση χρειάζεται την προσωπική εμπιστοσύνη του καθ' ενός. Ότι ενεργοποιείται χαρισματικά για τον άνθρωπο, όταν πιστεύεται ολοκληρωτικά, και κυρίως προσωπικά. Γιατί η Ανάσταση δεν είναι μία ιδέα ή ένα άπαξ συντελεσμένο γεγονός, που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο το προσεγγίζουμε, ενδεχομένως μηχανικά και να το πιστεύουμε, και τελικά να παραμένει διακοσμητικός λόγος στο συμβόλιο του θανάτου, αλλά είναι «μεθεξή», συμμετοχή δηλ. στην κατάλυση της φθοράς, του θανάτου, της αλλοτρίωσης. Και απαιτείται γι' αυτό η προσωπική διεργασία του καθ' ενός. Επιβάλλεται η ενεργοποίηση της εμπιστοσύνης, που επιφέρει την πεποίθηση. Την ακλόνητη πεποίθηση στο περίφημο «Χριστός Ανέστη!» Και «ανέστη» όχι γενικά και αδριστα, αλλά προσωπικά και συγκεκριμένα για τον καθένα.

Οι επιδερμικές προσεγγίσεις, ακόμη και υπό το πρίσμα μια τυπικής θρησκευτικής καθηκοντολογίας, θα περιορίζουν ασφυκτικά και καθόλου λυτρωτικά, το υπερφυές γεγονός της Ανάστασης, σε πλαίσια παροδιών συναισθηματισμών και πρόσκαιρων εξάρσεων. Θα εμποδίζουν, όμως, την «άλλη» διάσταση της Ανάστασης. Τη διάσταση της αιώνιας προοπτικής, που μπορεί να συντελεστεί ακόμη και στη θνησιμότητα αυτού του κόσμου αρκεί να πιστεύετε διαπροσωπικά το γεγονός και να το μετατρέψει σε θαύμα αθανασίας.

Μόνο τότε ο θάνατος δεν θα ξορκίζεται με το χτύπημα ενός ξύλου και δεν θα αποτελεί την κόλαση του ανθρώπου. Μόνο τότε ο επίκαιρος χαιρετισμός «Χριστός Ανέστη» θα έχει βαρύτητα, και η αντιφώνηση «Αληθώς Ανέστη» θα είναι διαπιστευτήριο ζωής και πίστης.

His All Holiness the Ecumenical Patriarch Bartholomaeos Greetings at the Clergy Conference

Most Reverend Archbishop of Thyateira and Great Britain, Most Honoured Exarch of Western Europe and Ireland, Beloved Brother in the Spirit and Concelebrant of Our Humility, Lord Gregorios, may grace and peace from God be with your Reverence.

I took great pleasure in reading your letter of 14th March concerning the Clergy Conference of your Sacred Archdiocese, which is to be held in Leeds, England, in mid-May. The Clergy Conference has been established as an annual event among the activities of your fruitful spiritual leadership - something which has great ecclesiastical and spiritual significance, not only because it gives new strength to those taking part, but also because it grants you the opportunity to gather together as brothers and to increase your awareness as Orthodox living in the heterodox environment of the West.

Rightly, then, is this annual Clergy Conference organised in order that you may enjoy brotherly communion and the opportunity to creatively address your problems.

Of course, I am not ignorant of the particular conditions under which each of you live, or of your exhausting and yet fruitful pastoral ministry which you carry out on a daily basis. Orthodox Clergy living in a multi-cultural society - in which the vast majority of people view things for the most part individualistically and have little or no esteem for religion or, to put it another way, see people as independent biological entities rather than icons of God - need to continually, consistently and discreetly soften people's hearts. They must also be sensitive to the desperate need for communication

between the parishes and members of the fullness of the Christian Flock there, and to offer themselves to them with fatherly love, since modern man lost his sense of relationship with God the Father, and so desperately but often unsuccessfully pursues that sense of relationship.

The Church, and in this particular case, your Church living under these conditions, and every sacred diocese of the diaspora, needs clergy who radiate Christ, who fear God and offer themselves as a sacrifice, in order to respond successfully and with full awareness of their role as spiritual fathers before the conspicuous and thorny problems which arise from the daily life and increasing novelties of your particular social reality.

As your father-in-God, and from the renowned centre of Orthodoxy and see of martyrdom, I pray that God may lovingly look upon you and bless you. May He Who vanquished Hell, our Saviour, strengthen and support your beloved Reverence, my brother and bishop of Thyateira, your assistant bishops and all the devout Clergy of your flourishing Communities, increasing all of you in years, good health and spiritual vigour, for the continuation of your noble and fruitful ministry in the Church.

I commend your very important conference with my patriarchal blessing, wishing it every success in its agenda and your pastoral aims.

May the grace and boundless mercy of God be with your Reverence and with all of you.

6th May 2008

**Bartholomaeos I,
Archbishop of Constantinople,
New Rome and Ecumenical Patriarch**

ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN ON THE OCCASION OF THE DINNER HELD IN HARROGATE ON THE EVENING OF THE FIRST DAY OF THE 2008 CONFERENCE OF THE CLERGY OF THE ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN, TUESDAY, 13TH MAY 2008.

Dear Brothers-in-Christ,

Your Worshipful Councillor Brian Cleasby, Mayor of the Borough of Harrogate,

Dear and Reverend Alan Taylor, Deputy Lord Mayor of Leeds,

Dear representatives of the Christian Churches of Harrogate,

Dear Honoured Guests,

Dear Fellow-workers in the Vineyard of the Lord.

I welcome you all this evening to this festal and celebratory dinner, with which we close the first day of the deliberations of the annual conference of the Clergy of the Archdiocese of Thyateira and Great Britain, of which I am the spiritual head and which I have the honour to lead in the name of His All-Holiness the Ecumenical Patriarch Bartholomaeos I.

It is (perhaps) significant that our meeting today has been held in Harrogate, a town whose curative waters have been known since at least the seventeenth century and where many have found alleviation from their bodily ills. I say 'significant', since in accordance with Sacred Scripture, Christian Teaching is compared to water, and it is the curative effects of this 'Water' that will ensure everlasting life. For does our common Lord and Saviour not say to the woman at Jacob's well in Samaria, "Whosoever drinketh of the water that I shall give him shall never thirst; but the water that I shall give him shall be in him a well of water springing up into everlasting life" [John 4 : 14 KJV] ?

The purpose of a conference such as this is for the clergy to renew themselves through common prayer and discussion, searching for new and relevant ways of proclaiming the Christian Gospel – that message of 'Good News' which is the centre and purpose of our lives – and of passing on this 'Water' and the assurance of eternal life to the Faithful committed to their care. As clergy, we follow the instructions of Christ, Who commanded us to proclaim this News (in accordance with the passage from the Gospel that each Orthodox Christian hears on the day of his or her baptism), teaching the world "to observe all things" that He has taught us, and which he has sealed with His promise that He is with us always, "even unto the end of the world" [Matt. 28 : 30 KJV].

For various reasons, from the fifteenth century onwards, Greek-speaking Christians from the area of the eastern Mediterranean were obliged to seek refuge in countries that were free from the Ottoman yoke. As a result, Greek Orthodox Christians established themselves in many parts of western Europe, bringing with them their customs and beliefs. In some places, they received a warm welcome. Elsewhere, this was not so. In this country, an appeal to build a church for these Greek Christians in London in the seventeenth century received financial support from the then heir to the Throne (as is recorded on the foundation stone of that church, which is now preserved in the narthex of the Greek Orthodox cathedral in London's Bayswater). As is well-known, in the ensuing centuries there were a number of contacts between Christian believers not only in this country but elsewhere, with the bishops and patriarchs of the Orthodox Church.

However, by the end of the nineteenth century and the beginning of the twentieth, it was clear that more regular contacts were necessary with the prime bishopric of the Orthodox Church – namely, the Ecumenical Patriarchate of Constantinople. As a result, our Mother Church established a diocese for western and central Europe in 1922, with its see in London. However, as the number of Greek-speaking and other Orthodox Christians has grown and increased so fruitfully, so the geographical size of the diocese has shrunk – with the result that where in 1922 there was one diocese, there are today nine (9); and the archdiocese of Thyateira and Great Britain is now confined to the British Isles (including the Republic of Ireland) and the Channel Islands.

The clergy of the Archdiocese that I lead (and many of whom are gathered here this evening) come from a variety of backgrounds and of linguistic and

cultural traditions. They are, however, united in Faith – in the uniqueness of the Orthodox Faith – and in their desire to proclaim it to the world around them. Some of our clergy have an impressive academic background, others have a full-time commitment to serving the Church, others maintain themselves through a secular profession in order to serve the Faithful committed to their pastoral care, while others on reaching the autumn of their lives and after having fulfilled their family and social commitments have decided to dedicate themselves to serving their neighbour in whom they see the likeness of Christ.

Such a variety of backgrounds means that the sharing of experiences at a meeting such as ours is of paramount importance. In particular, with clergy being scattered all over the British Isles, a gathering such as this gives us all the opportunity of getting to know each-other better. It also gives us time to consider ways of passing on that heritage that we have received from our forefathers and mothers. In a diocese whose congregations are lay-led, it is important that our lay-leaders should have the best advice available when guiding the work and mission of the various Communities. For this reason, it is essential that the local pastor should be well-instructed and knowledgeable as he guides and shepherds the souls entrusted to him.

However, our Church does not think of itself as being a stranger in a strange land [cf. Exodus 2 : 22]. This hospitable country has welcomed many of us, while others (indeed, a growing number) are native to these Islands. We look to the saints of the first millennium as being saints who have given witness to the same Faith that we possess, and we share in honouring them and following their example. We are humbled that it was in York (which city we are to visit on tomorrow) that St. Constantine the Great (who played such a significant role in the history of the Christian Church) was proclaimed as a Caesar by the Roman Army. Indeed, I had the opportunity to participate in the celebrations held in York on 25th July 2006 to commemorate the event. We rejoice in our shared heritage with the ascetics and saints of north-east England, whose prayers before the heavenly throne strengthen us all.

But let us not confine ourselves to the past. The Orthodox Church has a rich heritage on which to draw and find inspiration for solutions to the problems it confronts in its mission in the twenty-first century; and it gives glory to God that its Faith has inspired many in western Europe and these Islands in more recent times and, indeed, today to 'draw near' to the Mystery of Salvation and Redemption. In a time when many in these Islands state that they are losing confidence in 'organised religion' (albeit recognising that they consider themselves to be Christians), it is imperative that we find new ways of expressing the ageless Christian message. Conferences such as the present one help in finding such ways.

I can not end before taking the opportunity to thank not only the authorities of this 'green and pleasant land' – in the first place Her Majesty Queen Elizabeth and her loyal Government, and the Church of England, the Roman Catholic Church and other ecclesiastical bodies in the country for the help, support and protection they offer us in the exercise of our religious and educational duties.

In closing, I should like to thank to thank you, Mr. Mayor, together with the authorities of this hospitable spa town (with its long tradition of offering hospitality) for the hospitality that it has shown to the clergy of the Greek Orthodox Archdiocese of Thyateira and Great Britain on this, the first day of its clergy conference. This augurs well for the success of the next two days, when we shall move to Leeds (where there is a long-established and flourishing Greek Orthodox Community) and where we will continue our discussions 'for the Greater Glory of God'. Whose Glorious Resurrection we as Orthodox Christians celebrate at this time.

May Almighty God bless you all, keeping your families under His protection, giving both spiritual and bodily health to those who seek it, and guiding the local authorities of the area to work in harmony and in accordance with His Will.

SERMON DELIVERED AT THE CLERGY CONFERENCE, LEEDS

(Wednesday, 14 May 2008)

by Reverend Stavros Solomou

We as Orthodox clergy living in a non-Orthodox country may sometimes find ourselves wondering: 'Why are we here?' The difficulties are many, the obstacles seemingly insurmountable, and the environment sometimes hostile. Sometimes, even the thought that perhaps we would be better off in an Orthodox country and in an Orthodox environment may creep into our minds from time to time. The answer therefore to the question 'Why are we here?' may perhaps be found in today's Gospel, specifically the passage where Christ says: 'This is the will of Him who sent me, that I should lose nothing of all that He has given me, but raise it up at the last day.'

As is commonly known, this country used to be Orthodox. Christianity was first introduced by Saint Aristobulus, one of the 70 disciples of Christ. There is even a local belief that Christ visited England as a child, accompanied by Joseph of Arimathea (immortalised in William Blake's poem "And did those feet in ancient times"). The sixth century saw the appearance of the two extraordinary enlighteners of the English, Saint Gregory the Great and Saint Augustine of Canterbury. With them specifically started the mass Christianisation of this country, the result of which was the creation of one of the most faithful and pious Christian people ever to live. To give an example, before the Schism this country had 10,000 churches for a population of only 1.5 million. This would equate to 400,000 churches by modern standards, or one church for every 150 inhabitants. At Bury St Edmunds, moreover, the clergy was so great in number that there was one clergyman for every 11 residents! As for monasticism, there were as many as 44 monasteries throughout the country by the 11th century. This is not to mention the innumerable Holy Wells dotted around the countryside, and most of all its very saints and martyrs who number well into the hundreds (at least those we know about). What does all this tell us? That this country was not just holy, it was well beyond it. In fact, one might even dare to say that if it was any holier, it would have simply floated into the air.

But then we enter the period of the Great Schism of 1054, when the grace of the priesthood in this country was lost as a result of it (or the Norman Conquest a few years later). The consequence of this would have been an end to the outpouring of God's Spirit, at least as far as the churches and sacraments are concerned. Spiritually, this country entered a dark age. To make matters worse, the last 100 years has seen a dramatic decline in the number of people going to church, and with that a decline in the number of people praying. Churches are being converted into flats, restaurants and even night clubs. Therefore, what are we to make of all of this? Has God completely abandoned this country? The answer is 'no', for it is not coincidence that simultaneous with this decline, there has also been a dramatic increase of Orthodoxy. In fact, in the last 100 years the Orthodox Church in Britain has been growing by leaps and bounds. Surely we can see God's providence here. God has neither abandoned nor forgotten His beloved England. As Saint Peter himself said in a vision to Bishop Berhtwald of Ramsbury: 'The Kingdom of the English is the Kingdom of God, and God has been pleased to make provision for the future.'

Therefore, we as Orthodox clergy in this country have a special mission. We are missionaries, but of a different type than those working in other countries. The missionaries in Africa and the Far East, for example, are introducing Orthodoxy for the first time. We are introducing Orthodoxy for the second time. It is a re-introduction. This is our role as Orthodox clergy in the Diaspora in Great Britain. We are not just here to serve the Orthodox who have come from abroad. We have a very special and holy mission to give back to this country what is rightfully hers: her Orthodox heritage.

And so, it is perhaps with this in mind that we should look at today's Gospel and Christ's message: 'This is the will of Him who sent me, that I should lose nothing of all that He has given me, but raise it up at the last day.' Christ was given this country almost 2,000 years ago. And since He was given it, we also have His promise that He will not allow it to be lost.

*Fr Andrew Phillips, Orthodox Christianity and the Old English Church. 1996. Republished in 2006 in electronic format on the website Orthodox England (www.orthodoxengland.org.uk).

PRAYING WITH ICONS

By the Revd. Vassilios Papavassiliou

*Talk given at Westminster Abbey for the 100th Anniversary
of 'A Week of Prayer for Christian Unity'*

The Theology of Icons

Icons, as liturgical art, are not mere illustrations, but visual aids for worship. They are not personal works of art that express the view of an individual artist. Rather, icons express the Tradition of the Church and the Scriptures. They are used in prayer, bringing the Faithful into an encounter with God's presence. The artist is not so concerned about physical resemblance to the subject, as capturing the essence and spirit of the person or event portrayed. Strict rules of subject and technique secure a timeless quality for the icon which expresses the timeless nature of divinity. Icon-painters seek to express the revelation of God, inviting the Faithful to adapt to God's manifestation of beauty and truth rather than human interpretations of them. And so the process of the artistic development of icon-painting is not how to be different, but simply how to be better.

Theology (the study of God in words) and iconography (the study of God in images) are two expressions of one faith, or one could say that an icon is a visible gospel. Orthodox Christians experience God not only through the word but through beauty which reveals and expresses the nature of God. In painting icons, therefore, the artist attempts to express the beauty and glory of God, and human life immersed in and transfigured by God's grace.

The theology of the icon is based on the Incarnation: the revelation of God's Image in the human form of Jesus Christ. Christ is thus the first icon and the prototype of all others. And so icons are one of the ways in which the Orthodox Church asserts its belief in Christ's humanity. The icons of the Saints, likewise, reveal the full implications of the Incarnation. The saints are painted in the likeness of Christ, for the saints are those who have attained God's likeness. Such icons inspire the viewer to attain the same likeness, and they serve as a reminder that 'the Word made flesh has deified the flesh', and so there is a potential saint in every one of us. As the Russian Orthodox

theologian, Nicolas Zernov, has put it: Icons demonstrate that "men, animals and plants, and the whole created cosmos can be rescued from their present state of degradation and restored to their proper 'image'". They are "pledges of the coming victory of a redeemed creation over the fallen one", and "a concrete example of matter restored to its original harmony and beauty, and serving as a vehicle of the Spirit".²

The history of Icons

Ever since the fourth century, Christian churches have been filled with icons. Rows of such sacred images covered the walls of the churches. But in the 6th century, some of these images, as it were, "broke rank". Now certain images were set apart from the rest and were usually placed on panels in a special part of the church. Such icons were also to be found in public places – in shrines, in shops and in

privileged places within Christian homes. Even when such images were a part of the overall décor of a church, they were singled out by the special position which they were given. This made the icon "holy", singled out above all the rest for veneration. Christians in the sixth and seventh centuries believed that icons made those depicted in them accessible. Right from the beginning, Christians had the same approach towards living holy men and women. Through their miracles and preaching the inaccessible God was made accessible and present here on earth. By no later than the sixth century, Christians believed that the portraits of such holy people also made divine grace present and accessible. Nor was such practice restricted to private devotion. Icons were carried in procession in the cities in times of crisis to invoke the protection of the person depicted on the icon.

But the Orthodox theology of the image was not crystallised until the ninth century, following the iconoclastic controversy. The veneration of icons always had its critics, but with the crises that befell the Byzantine Empire in the

generations before and following Muslim invasions, such criticisms were now being keenly heard. During this age of emergency when the Empire seemed to be on the brink of collapse, it was all too easy to place the blame on the veneration of icons: many believed that this form of devotion had incurred the wrath of God, for they saw in all sacred images a latent idolatry. The Seventh Ecumenical Council of 787, also known as the Second Council of Nicaea, defended the position of those who supported icons, repudiating the charge of idolatry made against them and upholding the place and veneration of icons in Christian life and worship.

But the theology of icons was the supreme achievement of three great protagonists. Two were active in Constantinople after the Second Council of Nicaea: The great abbot, St Theodore of Studium, whose deep hatred of compromise regarding the veneration of icons fired up the religious elites of Constantinople; and Nicephorus, Patriarch of Constantinople. Together, these two regained the intellectual high ground for those who supported the veneration of icons. They argued with intellectual bravura that icons were not only permissible, but absolutely necessary for a correct theology: only through icons can the truth of the Incarnation be rightly proclaimed.

But the most authoritative voice came from a century earlier, and far from Constantinople. St John of Damascus, a hitherto little known Syrian, began writing his treatises in defence of icons in around 730 AD. Although his writings did not come to be known in Byzantium until after 800, his theology of the image was to become the classic statement of the Orthodox Faith on icons, and it was his theology that was to be the basis of the statements of faith associated with the Triumph of Orthodoxy in 843, a ceremony which was held in the Cathedral of Hagia Sofia in celebration of the final and permanent restoration of icons following the iconoclastic controversy and the Church's victory over every heresy. It is a ceremony which the Orthodox Church still celebrates today, on the first Sunday of Great Lent.

St John's greatest intellectual achievement was to apply the same unambiguous visual significance to icons which previous authors had done only to the sacraments of the Church. His writings were heavily inspired by the Ecclesiastical Hierarchies of Dionysios the Aeropagite. This important author was a sixth century Platonist philosopher, but St John and his contemporaries believed that he was an Athenian philosopher and companion of St Paul.

Pseudo-Dionysios imbued the whole created universe with a sense of the Divine. God lay behind everything. The whole world was one great icon which revealed to man

the nature of God. God could not be grasped with the imagination, but He left us with a code of visible symbols which reveal the divine to human eyes. Icons were a part of that great code. This was the basic argument of Pseudo-Dionysios and of St John of Damascus: "God reveals Himself to us through visible images".³ Icons, therefore, were not works of human imagination, but divine revelations which made the heavenly realm visible and tangible.

After the Triumph of Orthodoxy in 843, it was this understanding of icons which prevailed and became the official position of the Eastern Church. From the ninth century onwards, what Christians now saw on entering a Byzantine Church was not an array of floral decorations and classical symbols of the virtues and elements surrounding figures of the saints as in the fifth century, nor one icon singled out for veneration and standing out from all the rest, as in the sixth and seventh centuries, but rows upon rows of clearly recognisable faces – each distinguishable by his facial expression and dress – looking down on the Faithful. Icons no longer "broke rank" as in the sixth and seventh centuries, but all icons were now considered to be equally holy.

Today, from the Balkans to Alaska, one can still walk into an Orthodox Church and see the same heavenly court looking down upon him. The claim of St John of Damascus and other Church Fathers who upheld the place and veneration of icons in Christian life that they did nothing but preserve the Ancient Tradition of the Church has somewhat obscured the greatness of their achievement. When St John of Damascus wrote his treatise in defence of icons in the mid eighth century, he could not have known that the theology of icons was to be the greatest legacy of Byzantium to places and ages of which he and his contemporaries could not have dreamed.

Bibliography

- Theology of the Icon. Leonid Ouspensky (St Valdimir's Press, 1978)
- The Rise of Western Christendom, 2nd Edition. Peter Brown. (Blackwell Publishing, 2003)
- The Orthodox Church, 2nd Edition. Timothy Ware (Pelican, 1993)
- The Making of Orthodox Byzantium. Mark Whittow (Palgrave Macmillan, 1996)
- The Making of Late Antiquity. Peter Brown (Harvard University Press, 1978)
- Imago Dei: The Byzantine Apologia For Icons. Jaroslav Pelikan (Princeton University Press, 1990)

Notes

¹ St John of Damascus, On Icons. Quoted in 'The Orthodox Church', Timothy Ware

² Quoted in 'The Orthodox Church', Timothy Ware

³ St John of Damascus, On Divine Images. Quoted in 'The Rise of Western Christendom', Peter Brown

ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Μάιος 2008

1. Τέλεσε επιμνημόσυνη δέοση για τήν Ζωή Μεταξά στό Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκε ο Ιερομόναχος Σπυρίδων Μαϊκαντής της Νέας Σκήτης Αγίου Όρους, συνοδεύμενος από τον Σωτήριο Λουκά. Το εσόπερας παρακολούθησε διάλεξην του Αγγλικανού Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας Δρος Rowan Williams, με θέμα «Η Θρησκευτική Πίστη και Ανθρώπινα Δικαιώματα», πού δόθηκε στό London School of Economics and Political Science, παρεκάθησε δε και στο Δείπνο που παρετέθη στο ίδιο Πανεπιστήμιο.
2. Παρέθεσε Γεύμα στο ζεύγος του Καθηγητή Κωνσταντίνου Σβολόπουλου και το εσόπερας παρακολούθησε διάλεξην του Καθηγητή Σβολόπουλου με θέμα «Τό Οικουμενικό Πιστηράρχειο, η Θωμανική Αυτοκρατορία και η Συνθήκη της Λωζάνης» που δόθηκε στό Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.
3. Ανεχώρησε αεροπορικώς για Κύπρο.
4. Τις πρωινές ώρες, αφικούμενος στο αεροδρόμιο της Λάρνακας, Κύπρου, τον υπεδέχθηκε εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου Κύπρου ο Επίσκοπος Μεσαρίας Γρηγόριος. Το μεσημέρι παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β', και το απόγευμα ευλόγησε τους γάμους του Γεωργίου Γιώρκα και της Μαρίας Αυξέντη στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος Λεμεσού, παρεκάθησε δε στη συνέχεια στο γαμήλιο Δείπνο σε ξενοδοχείο της πόλης.
5. Παραμένεια στη Λεμεσό παρεκάθησε σε Γεύμα στην οικία του Γρηγόρη και της Σαββούλας Γιώρκα, το δε βράδυ σε Δείπνο στην οικία της Στέλλας Νικολάου Μοδέστου.
6. Επιστρέψας στη Λευκωσία, επισκέφθηκε τον αδελφό του Πλαναγιώτη Θεοχάρους στην οικία του, στη δε συνέχεια εγένετο δεκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Κύπρου Δημήτρη Χριστόφια, και αργότερα παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β' παρόντων και άλλων μελών της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου. Τό βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία του ζεύγους Κρίνου και Έλλης Μακρίδη.
7. Επέστρεψε στο Λονδίνο από το αεροδρόμιο της Λάρνακας, όπου τον κατεύδωσε, εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσόστομου, ο Επίσκοπος Μεσαρίας Γρηγόριος. Το απόγευμα παρέστη σε Δεξιώση στην Πρωθυπουργική κατοικία 10 Downing Street του Λονδίνου με οικοδεσπότη τον Βρετανό Πρωθυπουργό Gordon Brown, επί τε καιρί της Διεθνούς Ημέρας Προσευχής.
8. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Ιωάννου Θεολόγου, Hackney Ανατολικού Λονδίνου όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα. Αργότερα τον επισκέφθηκε στην Αρχιεπισκοπή ο Αρχιμανδρίτης Νικόδημος Αναγωστόπουλος.
9. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Γρηγοράκης Σπυρίδωνος, Αρχιμανδρίτης Παντελεήμων Τοορμπατζόγλου και Μαρία S. Habib.
10. Το βράδυ παρέστη στην ετήσια εκδήλωση για τήν Ελληνική Ανεξαρτησία που οργάνωσε η Ελληνική Ορθόδοξης Φιλανθρωπική Οργάνωση σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
11. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Edmonton Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα. Το απόγευμα τέλεσε την βάπτιση της Χριστίνας, θυγατρίου του Ιωάννη Aktar και της Μαρίας Χατζηγεωργίου, στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια παρεκάθησε στο Δείπνο που παρέθεσαν οι γονείς της νεοφύτιστης.
12. Τον επισκέφθηκε ομάδα αυτιπροσώπων της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας (υπό την αιγίδα του Πατριαρχείου Μόσχας), συνοδεύμενοι από τον Επίσκοπο Sourozh Ελισσαίο και μέλη της Επισκοπής του.
13. Νωρίς το πρωΐ ανεχώρησε για το Harrogate όπου προήδρευσε της Συνάξεως του Ιερού Κλήρου της Αρχιεπισκοπής που άρχισε το απόγευμα σε ξενοδοχείο της πόλεως. Ακολούθησε εσπερινός και στη συνέχεια Δείπνο στο ίδιο ξενοδοχείο.
14. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό την Τριάν Ιεραρχών, Leeds, όπου συνεχίσθηκαν αργότερα οι εργασίες της Συνάξεως. Το απόγευμα, συνοδεύμενος και από τα λοιπά μέλη της Συνάξεως, μετέβη στην πόλη York, όπου τέλεσε εσπερινό στόν εκεί Αγγλικανικό Ναό St. Mary Bishophill Junior, τον οποίο χρησιμοποιεί και ο Ορθόδοξος Κοινότης του Αγίου Κωνσταντίνου του Μεγάλου της πόλεως.
15. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Τριών Ιεραρχών, Leeds, και στη συνέχεια προήδρευσε των τελευταίων εργασιών της Συνάξεως και μετά τό Γεύμα επέστρεψε στο Λονδίνο.
16. Τον επισκέφθηκε ο Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου, Αντώνης Κάκας. Στη συνέχεια τέλεσε Αγιασμό στα ανακαινισθέντα Γραφεία της Διεθνούς Ναυτιλιακής Οργάνωσης όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα προς τιμήν του Γεωργίου A. Βουλγαράκη, Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής της Ελλάδος.
17. Παρεκάθησε σε Δείπνο που παρατέθηκε από τον Σύνδεσμο Ελλήνων Τραπεζιτών Ηνωμένου Βασιλείου σε Κεντρικό Ξενοδοχείο του Λονδίνου.
18. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Αργότερα τέλεσε την βάπτιση της Δήμητρας, θυγατρίου του Χαραλάμπου και της Αλιάνας Περδίου στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το βράδυ παρεκάθησε στο Δείπνο, που παρατέθηκε προς τιμή του Προέδρου της Δημοκρατίας της Κύπρου, Δημήτρη Χριστόφια, στο Κυπριακό Κοινοτικό Κέντρο, Wood Green Boreeiou Λονδίνου.
19. Τέλεσε Τρισάγιον γιά τον Κωνσταντίνο Θεοφύλο στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Τον επισκέφθηκε ο Αρχιμανδρίτης Βενέδικτος Ιωάννου, με τον οποίο και παρεκάθησε σε Γεύμα. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίασης του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Κοινότητος Αγίων Λαζάρου και Αποστόλου Ανδρέα, Forest Gate Ανατολικού Λονδίνου.
20. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο David Gifford, ο Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Κουτσογιάννης συνοδεύμενος από την Πρεσβυτέρα του Βικτωρία και τον Αρχιμανδρίτη Σερφαίμ Παπαθανασίου (με τους οποίους παρεκάθησε σε

Γεύμα), οι Στυλιανός Στυλιανού, Γεώργιος Ματσικάρης και Νικόλαος Κωνσταντίνου, και η Ελένη Τραμπουλίδη με τον υιό της Ανδρέα, την νύφη της Ναταλία και την εγγονή της Ελένη.

21. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, Croydon, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα.
22. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Ιερομόναχος Θεοφάνης Κώστα συνοδευόμενος από τον πατέρα του, Πρεσβύτερο Μάξιμο Τσαγκαρίδη, ο Αρχιμανδρίτης και Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου Εφραίμ, συνοδευόμενος από τους Ιερομονάχους Μακάριο, Πορφύριο, τόν Χριστάκη Χριστοφίδην και άλλους, με τούς οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα, και ο Χρήστος Κουππάρης. Αργότερα παρέστη στά εγκαίνια το νέου κτιρίου του Hellenic Book Agency και στην δεξίωση που ακολούθησε.
23. Τον επισκέφθηκαν το ζεύγος Ανδρέα και Μελίνας Ταλαδώρου.
24. Επισκέφθηκε το Συνέδριο του Βικαριάτου των Ορθοδόξων Ρώσων των υπαγόμενων στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, που έγινε στο All Saints' Pastoral Centre στο Colney του Λονδίνου. Το απόγευμα ευλόγησε τους γάμους του Κυρίακου Θεοδοσίου και της Αρετής Lorin Crochet στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.
25. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Νεκταρίου, Battersea Νοτίου Λονδίνου, που και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα.
26. Επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο St. Mary's του Λονδίνου τον νοσηλευόμενο εκεί Κούλη Μαραθοβουνιώτην.
27. Παρεκάθησε σε Γεύμα, σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου, προς τιμή της Κούλας Ανδρεάδη, η οποία επιστρέφει μόνιμα στην Ελλάδα.
28. Παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία της Κούλας Λεμού.
29. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Brian Butler, ο π. Φωκάς Χατζηλοϊζή, συνοδευόμενος από την Πρεσβύτερα του, Ζώνη, και την κόρη τους, Στέλλα, και τον Παναγώτη και Λουκία Κούλη, με τούς οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα. Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο ρασοφόρος μοναχός Patrick Ramsey, και ο Αρχιμανδρίτης Αιμιλιανός Παπαδάκης, επισκέφθηκε δε στη συνέχεια στο σπίτι του τον ασθενούντα Διαμαντή Π. Πατέρα. Το απόγευμα παρέστη στο Ελληνικό Κέντρο στην τελετή απονομής του Βραβείου Runciman και αργότερα στην εκδήλωση με τίτλο «Βυζάντιο: Παρελθόν, Παρόν και γιά Πάντα», που έγινε στους χώρους του Καθεδρικού Ναού Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon. Επιστρέψας στην Αρχιεπισκοπή, τον επισκέφθηκε ο π. Κοσμάς Παυλίδης.
30. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Σταματία Κρομμύδα, ο Παντελής Δημοσθένους (με τον οποίο μετέβησαν στο Νοσοκομείο Princess Margaret Rose, Windsor, προς επίσκεψη του νοσηλευόμενου εκεί Δρος Ανδρέα Παπαδάκη), ο Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Κουτσογιάννης, συνοδευόμενος από τον Αρχιμανδρίτη Σεραφείμ Παπαθανασίου, οι Γεώργιος και Ανδρέας Στρατή, ο Κώστας Νικολαΐδης, και το Συμβούλιο του Καθεδρικού Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon και Περιχώρων.
31. Τον επισκέφθηκε η Δωροθέα Beverley Bevan μετά τη θυγατρός της, Hilaria. Το βράδυ παρεκάθησε στο ετήσιο

Δείπνο – Κοινωνική Εκδήλωση που οργανώνει η Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Ηνωμένου Βασιλείου, στο Lord's Cricket Ground.

Ιούνιος 2008

1. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Χριστού, Coventry, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα.
2. Τον πισκέφθηκε η Μοναχή Sarah με την οποία παρεκάθησε σε Γεύμα. Το βράδυ προϊδρευσε Συνεδρίας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Κοινότητος Αγίων Ελευθερίου, Ανθίας και Λουκά του Αποστόλου, Leyton, Ανατολικού Λονδίνου.
3. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Μιχάλης Σπανού, και τά Μέλη του Εκκλησιαστικού Δικαστηρίου της Αρχιεπισκοπής.
4. Παρέστη στά εγκαίνια του νέου κτιρίου της Κυπριακής Υπάτιας Αρμοστείας Λονδίνου, τα οποία τέλεσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κύπρου, Δημήτρης Χριστόφας. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσαν προς τιμήν του οι ιδιοκτήτες του Εστιατορίου Concordia, Paddington.
5. Τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Στη συνέχεια τον επισκέφθηκαν διαδοχικά τό ζεύγος Αντώνη και Μαρίας Σταθοπούλου, και οι Κύπρος Νίκολας, Αντώνης Γερολέμου, Βαρνάβας Κυριάκου, Λούπη Λοΐζου, Ρίζη Στάκη και Μαρίνα Καλογήρου με τούς οποίους παρεκάθησε σε Γεύμα. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο με τήν Μαρία Νεοφύτου και την οικογένειά της.
6. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Άννα Γαβριήλ, ο Ιερομόναχος Jonathan Netanyahu συνοδευόμενος από την π. Maricel Onu και τόν π. Μιχάλη Παζίνα, η Αντιγόνη Ζαχαρίου, και οι Χριστίνα και Μαρούλα Γεωργίου. Το βράδυ παρεκάθησε με μερικά μέλη του προσωπικού της Αρχιεπισκοπής σε Δείπνο στο Εστιατόρια Fontana.
7. Ευλόγησε τους γάμους του Timothy Brice και της Αλεξάνδρας Εμπειρίκου στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια παρέστη στη γαμήλια δεξίωση στο East Sheen, Richmond. Το βράδυ παρέστη στην Κοινωνική Εκδήλωση της Ελληνικής Ιατρικής Οργάνωσης Ηνωμένου Βασιλείου, σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
8. Τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αποστόλου Βαρνάβα, Wood Green Βορείου Λονδίνου με την ευκαρία της «Ημέρας Κύπρου», παρεκάθησε δε στη συνέχεια σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμος Κοινότητα.
9. Προέστη της Νεκρώσιμης Ακολουθίας γιά τήν Μαρία Νεοφύτου, στον Ιερό Ναό Αγίων Αντωνίου και Ιωάννου Βαπτιστού, Holloway. Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά στην Αρχιεπισκοπή ο Πάρης Λεβέντης (με τον οποίο παρεκάθησε σε Γεύμα), οι Αρχιμανδρίτες Βησσαρίων και Χριστόδουλος Κοκλιώπη, ο Αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Κυκκώτης συνοδευόμενος από προσκυνητές από την Σαλαμίνα, η Δρ. Μαρία Βαΐου με τόν γιό της Παύλο, και ο Άρης Παπαγιάννης με την οικογένειά του.
10. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Βασιλία Βαρον, Μαρία Κοντού και Φιλομήλα Γεωργιάδη, και η Ειρήνη Σωτηρίου. Στο μεταξύ προέστη της Νεκρώσιμης Ακολουθίας γιά τον

- Ηλία Λιασή Κεφάλα στον ιερό Καθεδρικό Ναό Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Λονδίνου.
12. Τον επισκέφθηκε το ζεύγος Θεοχάρης και Ειρήνη Θεοχάρους (με τούς οποίους παρεκάθισε σε Γεύμα), στη συνέχεια προήδρευσε Συνεδρίας του Trust της Αρχιεπισκοπής, και ακολούθως τόν επισκέφθηκε ο Επίσκοπος Βασιλείους της Αμφιπόλεως καί τό βράδυ παρεκάθισε σε Δείπνο στο Εστιατόριο Concordia με τόν Επίσκοπο Τροπαίου Αθανάσιο και τόν Ορθόδοξο Ορθοδόξου.
 13. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Πλοιάρχοι Μάρκος Τσολέκας και Αδαμάντιος Παΐδας, η Καλυψώ Μαρκοπούλου (με τον οποία παρεκάθισε σε Γεύμα), ο Άλεξάνδρα Παπαδάκη με την μπέρα της Josephine, ο Δρ Παναγιώτης Φούγιας συνοδευόμενος από τον Δρα Ανδρέα Κανάρη, και ο Ανδρέας Φουλής.
 14. Επισκέφθηκε το Ελληνικό Σχολείο της Κοινότητας Αγίου Αθανασίου, Cambridge, όπου και παρεκάθισε σε Γεύμα, και στη συνέχεια επισκέφθηκε στο σπίτι του τον π. Νικόλαο Βαρνέζο και την οικογένειά του.
 15. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα ιερόν Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, και στη συνέχεια πρόεστο της Τελετής Γονυκλισίας στον ίδιο Ναό.
 16. Πρόεστη της Θείας Λειτουργίας στον ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Στη συνέχεια παρεκάθισε σε Γεύμα στο Ελληνικό Εστιατόριο Χαλέπι, Bayswater, που περέθεσαν ο Στέλλα Πρωτοπαπά και η Κατερίνα Μνή. Το βράδυ παρέστη σε εκδήλωση για τά δύοχρονα της Διεθνούς Ναυτιλιακής Οργανώσεως, με ομιλητή τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, Ban Ki-moon.
 17. Παρέθεσε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή προς τιμήν της Κούλας Ανδρεάδη, στο οποίο παρεκάθισαν και Μέλη της Ελληνικής Ορθοδόξου Φιλανθρωπικής Οργανώσεως Ηνωμένου Βασιλείου. Το βράδυ, συνοδευόμενος από τον Επίσκοπο Τροπαίου Αθανάσιο, παρεκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν του ο Αγγλικανός Επίσκοπος Dower στο Παλαιό Πλατάνιο του Canterbury, στο οποίο παρεκάθισαν και Μέλη του Ιερατείου του εκεί Αγγλικανικού Καθεδρικού Ναού.
 18. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Χαρά Σιδηροπούλου, ο Αρχιμανδρίτης και Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Έσσες Αγγλίας, Κύριλλος, συνοδευόμενος από τον Ιεροδιάκονον Μελχισεδέκ (με τούς οποίους παρεκάθισε σε Γεύμα). Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Σταύρος Μιχαήλ, ο Αντώνιος Θεμιστοκλέους, η οικογένεια Habib, και ο π. Κοσμάς Παυλίδης.
 19. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Οικονόμος π. Γεώργιος Ζαφειράκος, ο Αρχιμανδρίτης Λεόντιος Καρύκας, οι Μαρία και Άννα Μιχαηλίδη, η Αδελφή Σιλουανή, και ο Μιχάλης Σωτηρίου. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας του ΕΦΕΠΕ στα Γραφεία της Αρχιεπισκοπής.
 20. Τον επισκέφθηκε η Eleanor Allitt. Στην συνέχεια πρόεστο της Νεκρωσίμου Ακολουθίας για τόν Δρα Ανδρέα Παπαδάκη στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και ακολούθως στον ενταφιασμό του στο Κοιμητήριο στο Gunnersbury του Λονδίνου, παρέστη δε και στην επιμνημόσυνη δεξιώση σε ξενοδοχείο του Μείζονος Λονδίνου. Το απόγευμα προήδρευσε Συνεδρίας των Μελών του Common Fund.
 21. Τέλεσε την βάπτιση του Σπυρίδωνος – Ιωάννη, υιού του Ιωάννη και της Catherine Λάτση στο ιδιωτικό Παρεκκλήσιο στο Bridgewater House, που και παρέστη στην επακολουθίασσαν δεξιώση. Το βράδυ παρέστη σε ειδική εκδήλωση που οργάνωσε η Κοινότητα του Αγίου Νικολάου, Shepherd's Bush Δυτικού Λονδίνου πρός τιμήν του Ιερατικώς Προϊσταμένου της, Αρχιμανδρίτη του Οικουμενικού Θρόνου Γεωργίου Καρβούνη.
 22. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα ιερόν Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου, που και παρεκάθισε σε Γεύμα πού παρέθεσε η τοπική Κοινότητα στο Ελληνικό Εστιατόριο «Απόλλων», Holloway. Αργότερα παρέστη σε εκδήλωση που οργάνωσε το Τμήμα Γυναικών του Δημοκρατικού Συναγερμού Ηνωμένου Βασιλείου γιά περισυλλογή χρημάτων υπέρ της «Οργανώσεως Λευκαιμίας Ηνωμένου Βασιλείου» πού οργανώθηκε στην οικία του ζεύγους Μενελάου και Λήδας Παττίκη, Fortis Green, Λονδίνου.
 23. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Φωκάς Χατζηλοϊζή με τήν Πρεσβυτέρα του Ζωή, συνοδευόμενος από τόν Πρεσβύτερον Ηλία Μιχαήλ και τον Γεώργιο Χαραλάμπους (με τούς οποίους παρεκάθισε σε Γεύμα), και η Τούλα Conran. Το βράδυ παρακολούθησε τον Αγγλικανικό Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο του Νοσοκομείου Sutton εντός του Charterhouse, Finsbury Βορείου Λονδίνου, και στη συνέχεια παρεκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε ο James Thompsonson. Διευθυντής του Charterhouse.
 24. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον ιερό Ναό των Αγίων Αντωνίου και Ιωάννου Βαπτιστού, Holloway Λονδίνου, όπου παρεκάθισε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα. Αργότερα προήδρευσε Συνεδρίας των Μελών του Εκπαιδευτικού Trust του Αγίου Νικολάου Λονδίνου και στη συνέχεια, παρέστη στη δεξιώση, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου, προς τιμήν αφ' ενός του Πλοιάρχου Μάρκου Τσολέκα, ο οποίος αποχωρεί από τήν υπηρεσία του Ακόλουθου Άμυνας της Ελληνικής Πρεσβείας Λονδίνου, και αφ' ετέρου, του νέου Ακόλουθου Άμυνας, Πλοιάρχου Αδαμαντίου Παΐδα.
 25. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμανδρίτης Νεκτάριος Σπύρου, και ο Διάκονος Σεραφείμ Πέρδικος.
 26. Τον επισκέφθηκε ο Αρχιμανδρίτης Παντελεήμων Τσορπιτζόγλου. Στη συνέχεια πρόεστη της Νεκρωσίμου Ακολουθίας για τον Σέργιο Φλωρίδη στον ιερό Καθεδρικό Ναό Κομπόσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου. Το βράδυ προήδρευσε Συνεδρίας των μελών του Trust της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια παρεκάθισε σε Δείπνο που παρέθεσε η Τασούλα Παντά.
 27. Τον επισκέφθηκε ο ζεύγος Παναγιώτη Αντωνίου.
 28. Ανεχώρησε αεροπορικώς γιά την Αθήνα.
 29. Ευλόγησε τους γάμους του Γεωργίου Λογοθέτη και της Nitzia Φιλίππου Εμπειρίκου-Κουμουνδούρου, στον ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου, Γλυφάδας, παρέστη δε στη συνέχεια στην γαμήλια δεξιώση στο ξενοδοχείο Αστήρ Πάλας Βουλιαγμένης.
 30. Επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο «Υγεία» τους νοσηλευομένους εκεί Λουκά Χατζηπάννου και Ανδρέα Έλληνα, και στο Νοσοκομείο του Αγίου Σάββα την νοσηλευομένη Μαρία Ν. Μπρατσιώτη. Στη συνέχεια παρεκάθισε σε Γεύμα στην οικία του ζεύγους Ιωάννη και Τούλας Αθανασιάδη, το δέ υπόλοιπο της ημέρας το πέρασε στην εξοχική κατοικία της οικογενείας Παναγιώτη και Γεωργίας Γιώρκα στο Λαγονήσι.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

May 2008

1. During the morning, His Eminence the Archbishop presided at a Memorial Service for the late Mrs. Zoe Metaxa in the Chapel of the Archdiocese and received Hieromonk Spyridon Maikandis (who was accompanied by Soterios Louka). In the evening, he was present at a lecture delivered at the London School of Economics under the auspices of the Centre for the Study of Human Rights alumni & the Forum on Religion by Dr. Rowan Williams, Anglican archbishop of Canterbury, on the subject of "Religious Faith and Human Rights", and at the Dinner given in the Senior Common Room in continuation.
2. At midday, he entertained Prof. & Mrs. Constantinos Svolopoulos to lunch. In the evening, he was present at a lecture entitled "The Oecumenical Patriarchate, the Ottoman Empire and the Treaty of Lausanne", delivered at the Hellenic Centre by Professor Constantinos Svolopoulos.
3. In the evening, he left London Heathrow Airport for Larnaca in Cyprus.
4. Arriving at Larnaca airport, he was welcomed by Bishop Gregorios of Mesaoria on behalf of the archbishop of Cyprus. At midday, he was entertained to lunch by Archbishop Chrysostomos II of Cyprus. In the afternoon, he blessed the marriage of Georgios Ghiorkas and Maria Afxenti at the church of the Holy Trinity in Limassol, afterwards attending the reception held at the Trikkis Palace.
5. He spent the day in Limassol where, at midday, he was entertained to lunch by Gregorios & Savvoula Ghiorkas at their home; and where, in the evening, he was entertained to supper by Mrs. Stella Nikolaou Modestou at her home.
6. In the morning, he returned to Nicosia, where he visited Panagiotis & Despoina Theocharous, was received by His Excellency Demetrios Christofias, president of the Republic of Cyprus, and was entertained to lunch by Archbishop Chrysostomos (also having the opportunity to meet members of the Holy Synod of the Church of Cyprus). In the evening, he was entertained to supper by Krinos & Helle Macrides.
7. In the morning, he was accompanied to Larnaca Airport by Bishop Gregorios of Mesaoria, who bid farewell to him on behalf of Archbishop Chrysostomos as he left to return to London. In the afternoon, he was present at a reception given at 10 Downing Street by the British Prime Minister to honour the Global Day of Prayer, London.
8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Theologian in Hackney, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the evening, he received Archimandrite Nikodemos Anaghnostopoulos.
9. He received Grigorakis Spyridonos in the morning and Archimandrite Pantaleimon Tsombatzoglou and Miss Maria S. Habib during the afternoon.
10. In the evening, he was a guest at the Greek Orthodox Charity Organisation's Greek Independence Ball at the London Hilton.
11. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Demetrios in Edmonton, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he baptised Christina, infant daughter of Ioannis Aktar & Maria Hadji-Georgiou, in the Chapel of the Archdiocese, attending the reception held afterwards.
12. In the afternoon, he received members of a delegation from the Ukrainian Orthodox Church within the Patriarchate of Moscow (who were accompanied by Bishop Elisey of Sourozh and clergy of his diocese).
13. In the early morning, he left for Harrogate to preside at the annual Clergy Conference – the proceedings of which began in the afternoon at the Cedar Court Hotel and which were followed by Vespers there (at which he presided). Later, he presided at a Dinner given at the same hotel.
14. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Three Hierarchs in Leeds, following which he attended further sessions of the Conference, which we held in the church hall. In the afternoon, he joined the conferees in visiting York Minister and, in continuation, he presided at Orthodox Vespers at the Anglican church of St. Mary Bishophill Junior in York (this being the church used by the Orthodox Community of St Constantine the Great in the city).
15. In the morning, he presided at the Divine Liturgy at the church of the Three Hierarchs in Leeds, following which he attended the final sessions of the Conference. Following lunch, he returned to London.
16. In the morning, he received Antonios Kakas. At midday, he presided at an Agiasmos at the refurbished International Maritime Organisation's headquarters, following which he was a guest at a luncheon held to honour Georgios A Voulgarakis, Hellenic Minister of Mercantile Marine, Aegean and Island Policy.
17. In the evening, he was a guest at the Hellenic Bankers' Association – UK Gala Ball held at Claridge's.
18. In the morning, he presided at the Divine Liturgy and preached the Word of God at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the afternoon, he baptised Demetra, the infant daughter of Charalambos & Aliana Perdios in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he was a guest at the dinner given in honour of Demetrios Christofias, president of the Republic of Cyprus, at the Cypriot Community Centre in Wood Green.
19. In the morning, he presided at a Trisagion for the late Constantinos Theophilis in the Chapel of the Archdiocese. At midday, he entertained Archimandrite Venedikos Ioannou to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the committee of the church of Ss. Lazarus & Andrew the Apostle in Forest Gate.
20. In the morning, he received David Gifford. At midday, he entertained Protopresbyter Vassilios Koutsogiannis & his presbytera, Victoria, and Archimandrite Seraphim Papathanasiou to lunch. During the afternoon, he received Stylianos Stylianou, Georgios Matsikaris & Nikolaos Konstantinou and Mrs. Heleni Trambouli, her son Andreas,

- her daughter-in-law Natalia & her grand-daughter Heleni.
21. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Constantine & Helen in Upper Norwood (Croydon) on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch by the Community afterwards.
 22. In the morning, he received Hieromonk Theophanis Costa & Father Maximos Tsangaridis. At midday, he entertained Archimandrite Ephrem, abbot of the Haghiorite Monastery of Vatopedi, Hieromonk Makarios, Hierodeacon Porphyrios & others, together with Christakis Christophidis to lunch. In the afternoon, he received Christos Kouparis. Later, he was present at the opening the Hellenic Book Agency's new premises and attended the reception held in continuation.
 23. In the morning, he received Andreas & Melina Taliadoros.
 24. In the morning, he visited the conference of the Oecumenical Patriarchate's Archdiocese of Orthodox Parishes of Russian Tradition in Western Europe's Episcopal Vicariate, held at the All Saints' Pastoral Centre in London Colney. In the afternoon, he blessed the marriage of Kyriakos Theodosiou and Areti-Lorin Crochet in the Chapel of the Archdiocese.
 25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nectarius in Battersea, being entertained to lunch by the Community afterwards.
 26. In the afternoon, he visited Koulis Marathovouniotis, a patient at St. Mary's Hospital in Paddington.
 27. At midday, he was a guest at a farewell luncheon given for Mrs. Koula Andreadou at the Belvedere Hotel.
 28. In the evening, he was entertained to supper by Mrs. Marina Laemou.
 29. In the morning, he received Brian Butler. At midday, he entertained Father Phokas Hadjiloizi (together with his presbytera Zoe & daughter Stella) and Panagiotis & Loukia Koullis to lunch. During the afternoon, he received the rassophore monk Patrick Ramsey and Archimandrite Aemilianos Papadakis, and visited Diamantis P. Pateras at his home. During the evening, he was present at the Runciman Award Ceremony held at the Hellenic Centre under the auspices of the Anglo-Hellenic League; and at a celebration entitled 'Byzantium: Yesterday, Today, Forever' held under the auspices of the Parents' Association of the London Greek School and the Archdiocese's School of Byzantine Music at the Hendon Cathedral hall, being a guest at the dinner held there in continuation. Returning to Thyateira House, he received Father Kosmas Pavlidis on his arrival from Greece.
 30. In the morning, he received Miss Stamatia Krommyda. At midday (and accompanied by Pantelis Demosthenous), he visited Dr. Andreas Papadakis, a patient at the Princess Margaret Rose Hospital in Windsor. During the afternoon, he received Protopresbyter Vassilios Koutsogiannis (who was accompanied by Archimandrite Seraphim Papathanasiou), Georghios & Andreas Stratis, and Kostas Nikolaidis. In the evening, he received members of the committee of the Cathedral of the Holy Cross & the Archangel Michael in Hendon.
 31. In the morning, he received Mrs. Dorothea-Beverley Bevan & her daughter Hilaria. In the evening, he was a guest at the Hellenic Society of Professional People & Scientists in Great Britain's annual Dinner & Dance, held at Lord's Cricket Ground.

June 2008

1. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Coventry, being entertained to lunch by the Community afterwards.
2. At midday, he entertained the nun Sarah to lunch. In the evening, he received members of the committee of the church of Ss. Eleutherius, Anthia and Luke the Evangelist in Leyton.
3. During the morning, he received Michail Spanou, and the members of the Spiritual Court of the Archdiocese.
4. In the evening, he was present at the inauguration of the new premises of the Cyprus High Commission in Mayfair and at the reception held in continuation. Later, he was entertained to supper by the Mitello brothers at the Concordia Restaurant.
5. In the morning, he presided at the Divine Liturgy and preached the Word of God at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. Returning to Thyateira House, he received Antonios & Maria Stathopoulos. At midday, he entertained Miss Marina Kalogherou, Kypros Nicholas, Antonios Gerolemou, Varnavas Kyriakou, Miss Ridi Stakis, & Louis Loizou to lunch. In the evening, he was entertained to supper by Mrs. Maria Neophytou & her family.
6. During the morning, he received Miss Anna Gabriel, Hieromonk Jonathan Netanyahu & Father Maricel Onu (who were accompanied by Father Michael Pazinas), and Mrs. Antigone Zachariou. In the afternoon, he received Mesdames Christina & Maroula Georgiou. In the evening, he entertained members of his staff to supper at the Fontana Restaurant.
7. In the afternoon, he blessed the marriage of Timothy Brice and Alexandra Embeirikou in the Chapel of the Archdiocese, afterwards attending the reception held in East Sheen (Richmond). Later in the evening, he was a guest at the Hellenic Medical Society's Summer Ball, held at the Landmark Hotel in Marylebone.
8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Barnabas in Wood Green on the occasion of 'Cyprus Day', being entertained to lunch by the Community afterwards.
9. In the morning, he presided at the funeral of Mrs. Maria Neophytou at the church of Ss. Anthony & John the Baptist in Holloway. At midday, he entertained Paris Leventis to lunch. During the afternoon, he received Archimandrite Bessarion Kochliotis, his brother Archimandrite Christodoulos Kochliotis, and Archimandrite Chrysostomos Kykkotis, together with a party of pilgrims from Salamis, and Dr. Maria Vaiou & her son Pavlos. In the evening, he received Aris Papagiannis & his family.
11. During the morning, he received Miss Philio Georghiadi, and Mesdames Vassoula Baron & Maria Kontou. At midday, he presided at the funeral of Elias Liasi - Kephala at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town. In the afternoon, he received Miss Irini Soteriou.
12. At midday, he entertained Theocharis & Irini Theocharous to lunch. During the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese and received Bishop Basil of Amphipolis. Later, he entertained Bishop Athanasios of Tropaeou & Orthodoxos Orthodoxou to supper at the Concordia restaurant in Paddington.

13. In the morning, he received Capt. Markos Tsolekas HN & Capt. Adamantios Paidas HN. He entertained Dr. Calypso Markopoulou to lunch. During the afternoon, he received Miss Alexandra Papadakis & her mother Josephe, Panaghiotis Foughias & Dr. Andreas Kanaris, and Andreas Phoulis.
14. In the morning, he visited the Greek School in Cambridge, being entertained to lunch by the Committee. In continuation, he visited Father Nikolaos Vernezos & his family at their home.
15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater (on the occasion of the day observed as its title feast) and presided at Kneeling Vespers held in continuation.
16. In the morning, he presided at the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom. At midday (and together with Miss Katerina Mena & Haris Mettis), he was entertained to lunch by Mrs. Stella Protopapa at the Halepi restaurant in Bayswater. In the evening, he was a guest at the International Maritime Organisation's 60th anniversary reception held at their headquarters and addressed by the United Nations' Secretary-General, Ban Ki-moon.
17. At midday, he entertained ladies of the Greek Orthodox Charity Organisation to lunch at Thyateira House to bid farewell to Mrs. Koula Andreadou. In the evening (and accompanied by Bishop Athanasios of Tropaeou), he was the guest of honour at a dinner party hosted by the Anglican bishop of Dover & his wife at the Old Palace in Canterbury, at which members of the cathedral's clergy were also present.
18. In the morning, he received Miss Chara Sideropoulou. At midday, he entertained Archimandrite Kyrill, abbot of the Monastery of St John the Baptist in Tolleshunt Knights (Essex), & Hierodeacon Melchizedek to lunch. During the afternoon, he received Stavros Michael, Antonios Themistokleous, the Habib family and Father Kosmas Pavlidis.
19. During the morning, he received Father Georgios Zafeirakos and Archimandrite Leontios Karikas. During the afternoon, he received Mesdames Maria & Anna Michaelidou, Sister Silouani and Michalis Soteriou. In the evening, he presided at a meeting of E.F.E.P.E. at Thyateira House.
20. In the morning, he received Mrs. Eleanor Allitt. At midday, he presided at the funeral of Dr. Andreas Papadakis in the Chapel of the Archdiocese and at the interment in Gunnersbury Cemetery. In continuation, he was present at the reception held at the Monkey Island Hotel in Bray-on-Thames. In the late afternoon he presided at a meeting of the committee of the Common Fund.
21. In the morning, he baptised Spyridon-Ioannis, infant son of Ioannis & Catherine Latsis, in the Chapel of Bridgewater House, being a guest at the reception held there afterwards. In the evening, he was a guest at a function honouring Archimandrite Georgios Karvounis, held at the hall of St. Nicholas' Cathedral in Shepherd's Bush.
22. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of All Saints in Camden Town on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch by the Community afterwards at the Apollo Restaurant in Holloway. In continuation, he was present at a fund-raising reception held under the auspices of DE.SY.UK in aid of the Leukaemia Society UK at the home of Menelaos & Leda Patichis in Fortis Green.
23. At midday, he entertained Father Phokas Hadji-Loizi & his presbytera, Father Elias Michael & Georgios Charalambous to lunch. In the afternoon, he received Mrs. Toula Conran. In the evening, he was present at Anglican Evensong in the chapel of Sutton's Hospital within Charterhouse in Finsbury, afterwards being entertained to supper by James Thompson, the Master of Charterhouse, & his wife.
24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Anthony & John the Baptist in Holloway, being entertained to lunch by the Community afterwards at the nearby Apollo Restaurant. In the evening, he presided at a meeting of the St. Nicholas' Educational Trust and was then present at the Reception held at the Hellenic Centre to bid farewell to Capt. Markos Tsolekas HN and to welcome Capt. Adamantios Paidas HN.
25. During the morning, he received Archimandrite Nektarios Spyrou and Deacon Seraphim Perdikos.
26. In the morning, he received Archimandrite Pantaleimon Tsorbatzoglou. At midday, he presided at the funeral of Serghios Floridis at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese. Later, he was entertained to supper by Mrs. Tasoula Pandia.
27. In the morning, he received Panaghiotis Antoniou & his wife.
28. At midday, he left Heathrow Airport to fly to Athens.
29. In the afternoon, he blessed the marriage of Georgios Logothetis and Nitzia Philippou Emberikou-Coumoundourou at the church of St. Constantine in Glyphas, afterwards attending the reception held at the Astir Palace in Vouliagmeni.
30. During the day, he visited Loukas Hadji-loannou & Andreas Hellinas, patients at the Hygieia Hospital, & Mrs. Maria N Bratsiotis, a patient at the St. Sabbas' Hospital. He had lunch at the home of Ioannis & Toula Athanasiadis. He spent the rest of the day with the family of Panaghiotis & Georgios Yiorkas at their home in Laghonissi.

During the months of May and June, His Eminence was represented:

by Bishop Athanasios of Tropaeou at the Christian Brotherhood of St. Ambrosios (UK)'s dinner and dance (1/6), at the funeral of Georgios Pavidis (3/6), and at the Hellenic Gymnasium / Lyceum's celebration (19/6); and

by a member of the Archdiocesan staff at a presentation by Prof. Klaus Schwab on the World Economic Forum, and the opening of 'Greek Art Today 2008' (both 6/5), at the launch of a new research unit of the University of the Arts London (13/5), at a reception to mark the 10th anniversary of the opening of the West End Offices of Nicholas & Co. (14/5), at the inaugural session of an International Symposium on Coptic Culture (15/5), at a private view of Bonham's Greek Sale (19/5), at the launch of 'Belgravia Contemporary' (5/6), at a late night view of Icons & Artefacts from the Orthodox World at Christie's (8/6), at a meeting of the Churches' Legislation Advisory Service (11/6), at the award of the St. Mellitus Medal to Sir Sigmund Sternberg (12/6), at a Mass for Peace in Iraq (16/6), at an evening of tribute for Montague Richardson (22/6), and at Jubilee House's Open Day (26/6).